

EDUCRATES

Publicație săptămânală de pedagogie și metodică

Despre educație și inovație

nr. 94
octombrie
2021

© Edu Grup

◆ ISSN 2285 - 8466 ◆

www.educrates.ro / www.edituraedu.ro

Cuprins

Cartea - prietena mea proiect educațional.....	4
<i>Prof. Marinescu Costina, Școala Gimnazială Nr. 4 Vulcan, jud. Hunedoara</i>	
Activitate de învățare pentru integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă	7
<i>Prof. Manolache Mihai, Manolache Florina Aurora, Liceul Tehnologic Turceni, Gorj</i>	
Metode interactive folosite în grădiniță	12
<i>Prof. Mănoiu Marilena, G.P.N. „Florile Soarelui”, Mioveni</i>	
Educația incluzivă și diversitatea	14
<i>Prof. învă. preșcolar Manea Bălășica, Grădinița P.P. Prichindel, Tecuci, jud. Galați</i>	
Modalități de dezvoltare a creativității la preșcolari	16
<i>Prof. învă. preșc. Manole Nicoleta-Georgeta, Școala Gimnazială „Marin Preda”, Pitești</i>	
Specificul poveștii terapeutice pentru copii	21
<i>Prof. Lungu Laura, Grădinița cu P.P. Nr. 13, Focșani</i>	
Dezvoltarea competențelor de lectură la școlarul mic	24
<i>Prof. învă. primar doctor Mirela Marinescu, Colegiul Național Școala Centrală, București</i>	
Jocul în relație cu creativitatea copilului și a cadrului didactic.....	28
<i>Prof. Matache Gherghina, Șc. Gimnazială „Ion Heliade Rădulescu”, Urziceni, Ialomița</i>	
Abordarea comportamentală în teoriile personalității - avantajele și limitele	30
<i>Prof. Marcu Simona Lenuța, Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria”, Deva</i>	
Harta conceptuală și rolul său în evaluare.....	33
<i>Prof. Maican Cristina, Colegiul Național Pedagogic Spiru Haret, Buzău</i>	
Dezvoltarea socio - emoțională a copilului preșcolar	40
<i>Prof. Mărcuț Ana, Școala Gimnazială Avram Iancu, Oradea</i>	
Importanța metodelor activ-participative în dezvoltarea personalității școlarului mic.....	44
<i>Prof. Maizel Irina, Școala Gimnazială nr. 26, Galați</i>	
Educația de tip outdoor în grădiniță	45
<i>Prof. Elena Lupu, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”, Dorohoi</i>	
Rolul metodelor didactice în activizarea preșcolarilor la activitățile matematice	47
<i>Prof. Marin-Lazarov Paula-Ramona, G.P.N. Florile Soarelui, Mioveni</i>	

Barierile în comunicarea instituțională metode de soluționare studiu de caz.....	49
<i>Prof. Măndescu Mihaela Dumitra, G.P.P. "Tic-Pitic" Mioveni, Argeș</i>	
Linia ca element al limbajului plastic	52
<i>Prof. înv. primar Matei Maria, Școala Gimnazială "Nanu Muscel", Câmpulung</i>	
Managementul proiectelor educaționale.....	55
<i>Prof. Margarit Iuliana, Școala Gimnazială "Eugen Ionescu", Slatina</i>	
Avantajele și dezavantajele învățării online	58
<i>Prof. Maier Mirela Monica, Școala Gimnazială "Alexandru Ioan Cuza", Tg. Mureș</i>	
Utilizarea softurilor educaționale la grupa de copii preșcolari.....	61
<i>Prof. Marica Rodica, Grădinița cu program prelungit "Trenulețul Veseliei" Bistrița</i>	
Exemplificarea aplicării metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii.....	64
<i>Prof. înv. preșc. Martinescu Mihaela Luminița, Grădinița P.P. Nr. 7, Mangalia</i>	
Dezvoltarea abilităților sociale prin intermediul activităților din grădiniță.....	68
<i>Prof. Lupușoru Coca Delia, Grădinița Lumea Copiilor, Constanța</i>	
Considerații psihopedagogice privind dezvoltarea intelectuală a copilului în direcția studiului matematicii	73
<i>Prof. Lungu Daniela, Grădinița cu program prelungit Riki-Priki, Reșița</i>	
Stimularea gustului pentru lectură la școlarul mic	75
<i>Prof. înv. primar Marșeu Rodica Lavinia, Școala Gimnazială Nr. 24, Timișoara</i>	
Dezvoltarea senzorială la vârsta preșcolară	77
<i>Profesor Macovei Cristina, G.P.P. Pinocchio, Fălticeni</i>	
Strategia schimbării învățământului românesc și integrarea în structurile europene.....	82
<i>Prof. Năprădean Horațiu Traian, director la Liceul Tehnologic „Gheorghe Pop de Băsești” Cehu Silvaniei</i>	

Cartea - prietena mea proiect educațional

*Prof. Marinescu Costina,
Școala Gimnazială Nr. 4 Vulcan, jud. Hunedoara*

TIP DE PROIECT: Local

PERIOADA DE DESFĂȘURARE: 1 an școlar

DOMENIUL: Limbă și comunicare

Echipa de inițiere a proiectului:

Prof. Marinescu Costina

ARGUMENT:

Grădinița și școala sunt instituțiile unde se manifestă și sunt încurajate experiențele de debut ale copilului în domeniul limbajului, locul în care se înregistrează primele contacte ale acestuia cu cartea, cu limbajul scris.

Cultivarea limbii reprezintă obiectivul esențial în formarea copiilor cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabili să înțeleagă lumea în care trăiesc și să o transforme, să se cunoască pe sine, să recepteze și să transmită mesaje, exprimându-și gândurile și sentimentele într-un limbaj bogat, nuanțat și corect din punct de vedere gramatical.

„A fost odată ca niciodată...”...și la auzul acestor cuvinte mă întorc în lumea minunată a copilăriei, spre a mă preface în zână, în floare, în pasăre, în infinitul cerului și al mării... Cu toții ne amintim de poveștile pe care ni le spunea mama, bunica sau doamna educatoare. Fie că era acum 40 de ani, fie acum 20 sau în ziua de azi, copilăria nu poate fi concepută fără basme și povești.

Ca educator nu poți avea satisfacție mai mare decât aceea de a ști că o mulțime de suflete mici vibrează pe aceeași lungime de undă cu tine. Bucuria, tristețea, durerea, speranța și încrederea deschid aceste suflete conducându-le spre tărâmul basmelor cu intenția de a învăța ce este binele și răul.

SCOP:

- familiarizarea copiilor prescolari cu biblioteca, cu respectarea regulilor de orientare și comportare în interiorul instituției
- dezvoltarea interesului pentru lectură, a respectului pentru carte și pentru autorul acesteia;
- definirea rolului cărții în procesul de învățământ modern direcționat spre folosirea sistemelor alternative de educație, de genul software educațional;
- exersarea unor tehnici de interpretare independentă și creatoare a textelor dezvoltarea creativității

OBIECTIVE:*Privind preșcolarii*

- apropierea copiilor de activitatea cu cartea ;
- formarea unei atitudini de grijă, respect și considerație față de carte și autorul acesteia;
- trezirea interesului pentru lectură ;
 - îmbogățirea și activizarea vocabularului, dezvoltarea capacității de exprimare;
 - lărgirea orizontului imaginativ ;
 - diseminarea exemplelor de bună-practică privind rolul cărții în procesul instructiv-educativ;
 - dezvoltarea parteneriatelor interșcolare și interinstituționale;

Privind cadrele didactice:

- familiarizarea cadrelor didactice cu metode noi de stimulare a interesului pentru lectură la vârstele mici;
- abilitarea cadrului didactic cu capacitatea de a construi un mediu educațional care să motiveze copilul în procesul de apropiere față de carte și cuvântul scris;
- educarea unei atitudini pozitive de abordare a metodei proiectelor ca metodă de lucru folosită în sprijinul atingerii obiectivelor programului.

Privind părinții:

- conștientizarea părinților cu privire la rolul lor în dezvoltarea și educația propriilor copii;
- creșterea implicării părinților în activitatea grădiniței/școlii și în crearea unui mediu cald și sigur pentru preșcolar/școlar.

Copiii vor fi capabili:

- să audieze diferite lecturi/cărți adecvate vârstei;
- să observe asemănările și deosebirile dintre textul scris, dramatizare și ecranizarea acestuia;
- să manifeste interes pentru lectură;
- să-și exprime gândurile și sentimentele folosind o exprimare nuanțată;
- să coopereze în diferite situații de comunicare;
- să participe la realizarea unei cărți.

RESURSE UMANE:

- preșcolari;
- părinți;
- cadre didactice.
- invitați (bibliotecari, scriitor, ziariști);

RESURSE MATERIALE:

- cărți, reviste, CD-uri, softuri educaționale, casete;
- aparat foto, casetofon, tablă flip-chart;
- computer, imprimantă;
- hârtie A4, xerox, scotch, markere, carioca

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR

Nr. Crt.	Tema activității	Grup țintă	Termen	Modalități de realizare	Responsabili
1	„ Povestea <u>cărilor</u> ”.	<u>Preșcolari</u> <u>Scolari</u>	nov	Prezentare <u>power point</u>	Cadrele didactice implicate în proiect
2	“ <u>Si noi vom fi scolari</u> ”	<u>Preșcolari</u> <u>Scolari</u>	ian	-vizită la <u>școală</u> ; -concurs de povestiri, memorizări, alături de <u>școlari</u> .	Cadrele didactice implicate în proiect
3	“Cartea, prietena noastră”.	<u>Preșcolari</u> <u>Părinți</u> <u>Scolari</u>	feb	Vizită la biblioteca Colegiului Tehnic „Mihai Viteazu” Vulcan	Echipa de <u>inițiere</u> ; Cadrele didactice; <u>Părinți</u>
4	„În lumea minunată a <u>povestilor</u> ”.	<u>Preșcolari</u> <u>Scolari</u>	martie	Vizita la Biblioteca Municipală(Centrul <u>Sansa</u>)	Cadrele didactice implicate în proiect
5	“Ne facem singuri <u>cărți</u> ”.	<u>Preșcolari</u> <u>Părinți</u> <u>Scolari</u>	Aprilie	Atelier de <u>creație</u> - <u>confectionarea</u> unei <u>cărți</u> ; - desenăm, colorăm, lipim, scriem	Cadrele didactice implicate în proiect
6	„Astăzi este Ziua <u>cărții</u> ”	<u>Preșcolari</u> <u>Scolari</u>	Mai	-vizită la biblioteca din <u>oraș</u> - întâlnire cu un scriitor	Cadrele didactice implicate în proiect
7	„Personajul preferat”	<u>Preșcolari</u> <u>Scolari</u>	Iunie	Atelier de creație - povestiri - lucrări plastice;	Cadrele didactice implicate în proiect

Activitate de învățare pentru integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă

Prof. Manolache Mihai, Manolache Florina Aurora,
Liceul Tehnologic Turceni, Gorj

Activitatea de învățare prezentată la disciplina *Consiliere și dezvoltare personală* este *Emoțiile în viața noastră*. Am creat oportunități de învățare prin materiale resursă-cântecel, film și prin prezentarea unor situații de viață care se transformă în oportunități de învățare. Prin cântec și vizionare de film, focalizez prezentarea elevilor pe emoții pozitive. Aloc timp suplimentar individual pentru identificarea unor alte emoții negative care corespund cerințelor/situațiilor de viață. În cadrul activității de evaluare/reflecție folosesc ca resursă prezentarea unor situații de viață prin jocul: „Ce simți atunci când ...”

Activitatea se poate adapta la nevoile copiilor cu CES prin diverse situații de învățare, luând în considerare dimensiunile diferențierii, oportunitățile de învățare și obiectivele stabilite pentru ei. În această activitate elevii cu dizabilități se pot implica, deși există dificultăți în ceea ce privește organizarea, utilizarea tuturor resurselor etc. .

Spre exemplu, în cazul elevilor cu deficiență mintală, reduc conținutul informațional și, în schimb, cresc numărul de activități individuale suplimentare în care urmează să fie incluși, în scopul recuperării pe partea deficitului cognitiv înregistrat. De asemenea, folosesc lucrul în grup care oferă posibilitatea elevilor cu dificultăți de învățare să colaboreze unii cu alții prin discuții, lucrări de cercetare și/sau jocuri de rol. Pentru că elevii învață în ritmuri diferite, diferențierea ar trebui să fie o practică incluzivă normală în fiecare sală de clasă.

Această activitate se raportează la emoții, așa că poate să fie replicată la disciplina *Limba și literatura română*. Știm că o noutate a programei în domeniul oralului este *exprimarea adecvată a emoțiilor*. Acest nou conținut este în acord cu modelul dezvoltării personale, pentru că stimulează autocunoașterea. Identificarea și verbalizarea emoțiilor poate duce și la o mai bună gestionare a acestora. De exemplu, la clasa a V-a, conținuturile Identitatea personală. Emoțiile. Exprimarea adecvată a emoțiilor. Roluri în comunicare sunt abordate încă de la început, în cadrul unității de învățare I. *Despre mine. Selfie*. Elevii identifică intenții de comunicare explicite și comportamente care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate(de exemplu, *Prietenul meu* de Ioana Pârvulescu). Aceștia prezintă oral, pe baza unor repere date de mine, unele informații și unele idei, exprimând opinii, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite. Despre emoții discutăm în abordarea tuturor textelor literare-narativ, liric, descriptiv, dramatic. În clasa a VII-a, elevii se familiarizează cu textul liric ce se caracterizează prin lirism(transmitere de emoții, sentimente și stări, în mod direct), dar și cu vocea ficțională, renunțându-se la conceptul de „eu liric”.

În demersul meu am apelat și la domeniul Arte, deoarece activitățile specifice disciplinei *Educație muzicală* formează impresii, trezesc interesul pentru artă și cultură, stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dar și aspecte mai generale precum dezvoltarea sensibilității, a siguranței de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

PROIECTAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

DISCIPLINA: Consiliere și dezvoltare personală

TITLUL ACTIVITĂȚII: Emoțiile în viața noastră

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II: Dezvoltare emoțională și socială

DURATA: 50 min.

TIPUL LECȚIEI: predare/ transmitere și însușire de cunoștințe

DOMENII INTEGRATE: Consiliere și orientare, Limbă și comunicare, Arte

SCOPUL: sprijinirea elevilor pentru a identifica diferitele emoții pe care le-au trăit și a conștientiza profilul individual prin raportare la propria persoană, dar și la ceilalți.

COMPETENȚE SPECIFICE VIZATE:

Consiliere și dezvoltare personală:

- 1.1. Identificarea resurselor personale și a oportunităților de dezvoltare specifice vârstei;
- 2.1. Recunoașterea unei varietăți de emoții trăite în raport cu sine și cu ceilalți;
- 2.2. Acordarea feedbackului pozitiv în relaționarea cu ceilalți.

Limba și literatura română:

- 1.4. Realizarea unei interacțiuni verbale cu doi interlocutori, folosind strategii simple de ascultare activă și manifestând un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i);
- 2.1. Identificarea emoțiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale;
- 4.5. Utilizarea competenței lingvistice în corelație cu gândirea logică/analogică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții.

Educație muzicală

- 1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice;
- 3.1. Descrierea stărilor și ideilor generate de audierea unor lucrări muzicale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

a) cognitive

- să identifice tipul de emoție transmis de diverse chipuri;
- să asocieze diferite stări emoționale cu situații din viața personală;
- să identifice propriile emoții în diverse situații;

b) afective

- să prezinte interes pentru activitate și dorință de implicare;

- să participe activ la jocuri;

c) psiho-motrice

- să mânuiască cu agilitate materialele puse la dispoziție.

STRATEGIA DIDACTICĂ:

RESURSE PROCEDURALE: explicația, exercițiul, conversația, observația, problematizarea, munca independentă, jocul didactic, brainstormingul, problematizarea, studiul de caz;

RESURSE MATERIALE: flipchart/tabla, post-it-uri colorate, laptop, videoproiector, CD-uri cu cântece și filmul *Întors pe dos* (*Inside Out*, 2015, studiourile Pixar)- secvențe, medalioane cu fețe care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă), baloane, mingea gonflabilă pentru „Planeta emoțiilor”, fișa de lucru, cretă colorată, markere, scotch;

FORME DE ORGANIZARE: frontală, individuală, pe grupe;

FORME ȘI TEHNICI DE EVALUARE: observarea sistematică a comportamentului elevilor, aprecieri verbale, analiza produselor activității.

Bibliografie:

1. Ministerul Educației Naționale – Programa școlară pentru Clasa a V-a, 2017.
2. Curs formare Abilitatea curriculară a cadrelor didactice din învățământul gimnazial – program de formare continuă de tip ”blended learning” pentru cadrele didactice din învățământul gimnazial.
3. Manualul de Consiliere și dezvoltare personală, clasa a V-a, Daniela Barbu, Editura Cd Press, 2017.
4. Dicționarul explicativ al limbii române, Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, 2016.
5. Consilierea carierei. Compendiu de metode și tehnici, Jigău, M. (coord) (2006), București: Editura Sigma, Băban, A. (2009).
6. Consiliere educațională: ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere. ASCR [Asociația de Științe Cognitive din România].
7. www.youtube.com
8. www.didactic.ro
9. www.cinemagia.ro

Pregătirea activității(2 min.)

Sala de clasă este aerisită, lumina optimă, băncile grupate câte trei.

Îmi pregătesc resursele materiale necesare:

- videoproiectorul – filmul *Întors pe dos* (*Inside Out*, 2015, studiourile Pixar)-secvențe
<https://www.cinemagia.ro/filme/inside-out-577669/>

- medalioane cu fețe ce exprimă diverse stări emoționale: bucurie, tristețe, mirare, furie;
- baloane atașate pe bețe, cu fețe ce exprimă diverse emoții
- sfera ce va reprezenta *Planeta emoțiilor*
- videoclip pentru cântecul *Dacă vesel se trăiește*

<https://www.youtube.com/watch?v=H-5Axdbw5QM>

Desfășurarea activității

Exercițiu de energizare(5-10min.)

Voi cere copiilor să își aducă aminte ce film au vizionat ultima dată(*Despre planete*). Vom purta o foarte scurtă discuție despre planete: câte sunt, care este prima planetă de la Soare, a câta planetă de la Soare este Pământul. Am învățat apoi că fiecare locuitor al planetei Pământ trăiește zi de zi mai multe tipuri de emoții și că aceste emoții ne ajută să fim mai curajoși, mai descurcăm, să prevenim anumite probleme.

Copiii vor viziona filmul *Întors pe dos*(*Inside Out*, 2015, studiourile Pixar)-secvențe.
<https://www.cinemagia.ro/filme/inside-out-577669/>

Pe mesele copiilor se vor afla medalioane cu fețe ce exprimă diverse stări emoționale: bucurie, tristețe, mirare, furie (fiecarui medalion îi corespunde un număr de al 1 la 4). Le voi cere copiilor să așeze medalioanele în ordinea crescătoare a numerelor, apoi să recunoască emoția exprimată de fiecare față.

Explorare, experimentare(5-10 min.)

Anunț copiii că la ora de CDP vom deveni mari cercetători și vom încerca să descoperim o nouă planetă, o planetă unde „vor locui” emoțiile pe care le trăiesc ei zi de zi. Anunț obiectivele într-un mod accesibil elevilor. Elevii sunt anunțați că vor avea de creat „comoara” sufletului care va cuprinde emoții pozitive și negative. Aceștia vor lucra individual și vor nota pe post-it câte 3 emoții, așa cum le percepe fiecare. La final, post-it-urile vor fi lipite în “Comoara sufletului” pe flipchart/tabla.

Comunicare/observare(15-20 min.)

Ne vom aminti care sunt emoțiile pe care le putem trăi zi de zi, folosindu-ne încă o dată de jetoanele de pe masă. Fiecare copil va primi un balon pe care va fi desenat un chip ce exprimă diverse emoții: bucurie, tristețe, mirare, furie. Le voi cere copiilor să recunoască emoția exprimată de fața de pe balonul primit și să se gândească la o situație din viața personală în care au trăit o astfel de emoție, împărtășindu-le colegilor. În timp ce vor împărtăși colegilor situațiile cerute, vor fixa balonul pe o sferă (o minge gonflabilă uriașă) ce va reprezenta noua planetă descoperită de ei. Vom obține astfel o nouă „planetă”, pe care o vom numi *Planeta emoțiilor*. În timp ce vom suspenda *Planeta emoțiilor*, vom cânta cântecul *Dacă vesel se trăiește*.

Apoi, fiecare elev lipește individual post-it-ul în zona „Comoara sufletului” pe locul în care dorește și prezintă colegilor/colegelor trăirile personale.

Reflecție și evaluare(10-15 min.)

Joc: *Ce simți atunci când ...*

Voi enumera câteva situații cu care copiii se pot confrunta în viața reală și le voi cere să ridice jetonul potrivit emoției pe care ar trăi-o într-o astfel de situație (copiii vor folosi jetoanele ce le-au fost puse la dispoziție pentru a-și îndeplini sarcina):

Ce simți atunci când ...

- vin bunicii în vizită la tine?
- părinții hotărăsc să organizeze o petrecere de ziua ta?
- deschizi cadoul primit de ziua ta și cutia e goală?
- ai căzut cu bicicleta, lovindu-te?
- un coleg te lovește?
- ai primit în dar jucăria preferată?
- mama te mângâie drăgăstos pe creștet?

Portofoliul- Elevii vor include în portofoliul personal de învățare la ora de *Consiliere și dezvoltare personală* fotografiile cu produsele comune ale orei (*Comoara sufletului*)

3. Încheierea activității (2 min.)

Fac aprecieri generale și individuale asupra participării elevilor la lecție, precum și asupra comportamentului lor pe parcursul orei. Fiecare elev va primi, drept recompensă, o față veselă.

4. Activități în completare (5 min.)

Dansăm! Voi folosi un colaj de cântece, alternând ritmul lent cu cel alert, la diferite intervale de timp. Copiii vor avea pe cap câte o tăviță de carton și vor executa mișcări, în funcție de ritm, încercând să mențină tava cât mai mult pe cap. Câștigă cel care reușește să mențină tava cât mai mult pe cap.

Indicatori/descriptori comportamentali

- Prezintă cu ușurință cel puțin 3 emoții
- Identifică exemple concrete/persoane/situații/activități din viața sa care îți trezesc trăiri
- Comunică informații despre sine în fața unui auditoriu
- Rezolvă sarcina alocată individual sau în grup
- Respectă instrucțiunile de rezolvare a sarcinii și timpul alocat
- Utilizează noi forme de prezentare în manieră creativă
- Oferă feedback pozitiv (ex: aplauze) în contextul potrivit

Fișa de lucru – Cum mă văd eu?

Răspunde la următoarele întrebări:

Ce ai învățat/aflat despre tine în urma acestei activități?

Consideri că a fost greu/ ușor să vorbești despre tine?

Ce poți spune despre *Comoara sufletului* și despre toate emoțiile pe care le trăim?

Există asemănări și/sau deosebiri între tine și alți colegi?

Metode interactive folosite în grădiniță

*Prof. Mănoiu Marilena,
G.P.N. „Florile Soarelui”, Mioveni*

Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării experiențiale, de exersare a capacităților de analiză, de dezvoltare a creativității copiilor. Specific acestor metode este faptul că ele promovează interacțiunea dintre preșcolari, schimbul de idei, de cunoștințe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învățare-evaluare.

Modernizarea și perfecționarea metodologiei didactice presupune sporirea caracterului activ al metodelor de învățământ, adică aplicarea acelor metode cu un pronunțat caracter formativ. Pentru a realiza o educație de calitate centrată pe copil este necesar ca activitățile de învățare să fie combinate cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă.

Folosirea metodelor interactive în activitatea cu preșcolarii permite experimentarea, găsirea unor noi variante pentru a spori eficiența activității instructiv-educative din grădiniță, prin directa implicare a preșcolarului și mobilizarea efortului său cognitiv. Adevărata învățare este aceea care permite transferul achizițiilor în contexte noi. Lucrul în echipă a oferit copiilor posibilitatea de a-și împărtăși părerile, ideile, informațiile, iar timpul de soluționare a problemelor a fost de cele mai multe ori mai scurt.

Având în vedere că în grădiniță principala activitate este jocul, metodele interactive trebuie introduse ca niște jocuri cu sarcini și reguli care să fie antrenante, atractive. Copilul are nevoie nu numai de sprijin și îndrumare, ci și de libertate și inițiativă personală, iar educatorul trebuie să înțeleagă, să accepte, și să încurajeze modalitățile specifice prin care copilul achiziționează cunoștințe: imitare, încercare și eroare, experimentare.

Toate metodele interactive stimulează creativitatea, comunicarea, activizarea tuturor copiilor și formarea de capacități ca: spiritul critic constructiv, independența în gândire și acțiune, găsirea unor idei creative, îndrăznețe de rezolvare a sarcinilor de învățare.

Bula dublă - este o metodă de predare-învățare, ușor de aplicat, care grupează asemănările și deosebirile dintre două obiecte, fenomene, idei, concepte etc.. Ea este reprezentată grafic din două cercuri mari în care se așează câte o imagine care denumește subiectul abordat. De cele două cercuri mari se află relaționate prin linii alte cercuri mici situate între cercurile mari în care se specifică asemănările, iar în cercurile exterioare se specifică caracteristicile fiecărui termen, particularitățile sau deosebirile.

Schimbă perechea este o altă metodă interactivă care are ca obiectiv stimularea comunicării și rezolvarea de probleme prin lucru în pereche. Metoda „Schimbă perechea”, am folosit-o în activități de observare, activități de convorbire, activități practice, etc.

Brainstormingul, în traducere directă „furtuna în creier, sau „asalt de idei”, este o metodă pe care ajută copiii să emită cât mai multe idei pentru soluționarea unor probleme, fără a critica soluțiile găsite. Această metodă am utilizat-o frecvent în activitățile de dezvoltare a limbajului pentru a da frâu liber imaginației copiilor și a le dezvolta capacitățile creatoare. Cu rezultate bune am folosit brainstormingul în cadrul povestirilor create după un tablou, sau un șir de ilustrații, în lecturile după imagini, convorbiri și jocuri didactice.

Diagrama Venn este o metodă interactivă, de fixare, consolidare și evaluare a cunoștințelor. Această metodă are o largă aplicabilitate și se poate folosi cu succes în activitățile de observare, povestiri, convorbiri, jocuri didactice. Diagrama Venn este formată din 2 cercuri care se suprapun parțial. În spațiul care intersectează cele două cercuri se așează, desenate sau scrise, asemănările dintre două obiecte, idei, concepte, iar în cele două cercuri se așează aspectele specifice ale acestora. Pentru fixarea și evaluarea cunoștințelor copiilor, se folosește această metodă în activitățile de povestire, observare, convorbire, etc.

Metoda „**Piramida**” reprezintă o strategie modernă de instruire care are la baza împlinirea activității individuale cu cea desfășurată în mod cooperativ.

Metoda „**Cubul**” reprezintă o strategie de predare-învățare care presupune parcurgerea următoarelor etape:

- realizarea unui cub pe ale cărui fețe sunt scrise cuvintele: descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează.
- anunțarea temei.
- împărțirea copiilor în 6 grupe, fiecare dintre ele examinând o temă de pe fețele cubului.
- Descrie: culorile, formele, mărimile etc.
- Compară: ce este asemănător, ce este diferit.
- Analizează: spune din ce este făcut.
- Asociază: la ce te îndeamnă să te gândești?
- Aplică: la ce poate fi folosită?
- Argumentează: pro sau contra și enumeră o serie de motive care vin în sprijinul afirmației tale.

Bibliografie:

- Breben Silvia, Goncea Elena, Ruiu Georgeta, Fulga Mihaela – *Metode interactive de grup-ghid metodic*, Editura Arves, 2002;
- Breben Silvia, Ruiu Georgeta, Goncea Elena – *Activități bazate pe inteligențe multiple*, Editura Reprograph, Craiova, 2005;
- Gluiga Lucia, Spiro Jodi – *Învățarea activă, Ghid pentru formatori și cadre didactice*, București, 2001.

Educația incluzivă și diversitatea

*Prof. înv. preșcolar Manea Bălășica,
Grădinița P.P. Prichindel, Tecuci, jud. Galați*

“Există un singur fel de a înțelege oamenii, anume de a nu ne grăbi să-I judecăm, ci de a trăi în preajma lor, de a-i lăsa să se explice, să se dezvăluie zi de zi, să se zugrăvească ei înșiși în ei...”

(Charles Augustin Saine – Beune)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată, care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive. Școala de azi trebuie să își proiecteze cu claritate scopurile și formele de sprijin adecvate pentru a primi toți copiii, a le asigura acoperirea nevoilor educaționale și a oferi astfel posibilitatea germenilor unei societăți bazată pe accesibilitate, participare socială responsabilă și colaborare.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor cu dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

De la cea mai fragedă vârstă conștiința copiilor trebuie formată și dezvoltată, învățându-i că primirea celor „diferiți” alături de ei înșiși trebuie făcută nu doar din obligație sau milă, ci pentru că fiecare individ are dreptul de a participa la acțiuni comune care să conducă la dezvoltarea lui ulterioară și la dezvoltarea comunității în care trăiește. Toți copiii trebuie să înțeleagă că o persoană instruită are o șansă în plus pentru o viață mai bună, mai sănătoasă, când se va afla în situația de a lua propriile decizii și a-și decide singură drumul în viață. Acceptarea necondiționată a diversității într-un grup și stimularea toleranței este o adevărată provocare pentru educatori. Ei trebuie să încurajeze cooperarea, lucrul în perechi sau formarea de grupuri eterogene, cunoașterea și discutarea diverselor obiceiuri, tradiții, valori. Desigur că rezultatele nu se văd imediat, ci în urma multor activități educative având la bază obiective clar precizate și accesibile copiilor preșcolari.

Prin joc copiii își pot dezvolta abilități sociale și cognitive, se maturizează emoțional și câștigă încredere în sine, atât de necesară pentru a se angaja în noi experiențe și medii. Educația prin joc este cheia prin care copiii învață în timp ce se distrează, în timp ce interacționează cu alți oameni, în timp ce explorează și încearcă noi experiențe.

Când sunt întrebați ce este joaca, cei mai mulți copii vorbesc despre: să te distrezi, să fii în compania prietenilor, să-ți alegi singur activitățile, să fii în aer liber.

Joaca poate fi liniștită sau zgomotoasă, murdară sau ordonată, amuzantă sau gravă, obositoare sau fără efort. Joaca este diferită – uneori copiii explorează sau învață lucruri noi, în alte momente consolidează lucrurile deja învățate sau exersează o abilitate.

De asemenea joaca este o modalitate prin care cei mici consolidează sau construiesc relații. Iar de multe ori copiii se joacă pur și simplu pentru distracție și bucurie.

Cei mici aduc propriile lor interpretări ale unor situații, evenimente, experiențe și așteptări pentru jocul lor. Ei au nevoie de timp pentru a-și dezvolta jocul și le place să se joace cu alți copii. De asemenea ei au nevoie de elemente de recuzită, cum ar fi jucării, echipamente și obiecte reale pentru a se juca cu ele și pentru a le manipula.

Bibliografie:

-Ecatarina Vrăjmaș -, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;

-Ecatarina Vrăjmaș -, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

Modalități de dezvoltare a creativității la preșcolari

*Prof. înv. preșc. Manole Nicoleta-Georgeta,
Școala Gimnazială „Marin Preda”, Pitești*

Creativitatea, în sensul cel mai larg, reprezintă acea capacitate complexă a omului, acea structură caracteristică a psihicului care face posibilă opera creatoare. L. Taylor vorbește despre cele cinci niveluri ale creativității, dintre care, la vârsta preșcolară singurul nivel ce poate fi atins este cel al creativității expresive. Acest tip de creativitate se caracterizează printr-o exprimare liberă și spontană a persoanei, fără ca aceasta să fie preocupată ca produsul activității sale să aibă un anumit grad de utilitate sau valoare. (de ex. desenul, colajul, activitățile de modelare etc.) Preșcolăritatea este apreciată tot mai mult ca vârsta ce cuprinde cea mai importantă experiență educațională din viața unei persoane; pe parcursul ei înregistrăm ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualității umane și unele din cele mai semnificative achiziții cu ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale.

La această vârstă, creația, chiar dacă nu are valoare pentru „omenire”, este extrem de importantă pentru „devenirea umană” a copilului. Omul adult nu poate ajunge la forme superioare de expresie a creativității, dacă pe treptele timpurii ale evoluției sale nu s-a dezvoltat potențialul creativ, nu a fost încurajat să aibă manifestări independente și originale în răspunsuri și soluții la problemele ivite în copilărie și tinerețe.

Profilul psihologic al vârstei preșcolare cuprinde multiple premise favorizante pentru cultivarea și stimularea potențialului creativ. Luăm în calcul dinamismul, impetuositatea și expresivitatea proprie acestei vârste, frează permanent, vibrația și efervescența lăuntrică ce conferă copiilor note caracteristice de dinamism creativ, disponibilități proprii de exteriorizare spontană și autoexpresie însuflețită, analoge oricărui elan creator.

Receptivitatea și curiozitatea copilului, bogăția imaginației, tendința sa spontană către nou, pasiunea pentru fabulație, dorința lui de a realiza ceva constructiv, atmosfera sau climatul psihosocial în care își desfășoară activitatea copilului pot fi „alimentate” și puse adecvat în valoare prin solicitări și antrenamente corespunzătoare care astfel pot oferi multiple elemente pozitive în stimularea și cultivarea potențialului creativ propriu vârstei preșcolare. La vârsta preșcolară copilul are tendința de a exprima în lucrările lui, bazându-se pe experiența personală.

De aceea este bine să se acorde copilului libertatea de idei, de a găsi mijloace și forme prezentare a propriilor impresii despre lume, în care să se reflecte emoțiile și sentimentele trăite. Activitățile artistico-plastice constituie un mijloc de dinamizare și exprimare a vieții copilului. Motivația copilului pentru activitățile artistico-plastice este nevoia de exprimare a propriilor trăiri, nevoia de a reda imaginea într-un mod artistic sau plăcerea ce a povesti în imagini. Reprezentările plastice ale copilului evoluează treptat spre o redare cât mai realistă, altelei intervine imaginația creatoare și trece spre fabulație, spre ireal.

Copiii de vârstă preșcolară creează cu migală și pricepere, sub îndrumarea atentă a educatoarei, lucrări practice deosebite, originale, dar mai ales interesante prin multitudinea materialelor utilizate și a tehnicilor de lucru folosite.

Hârtia mototolită, rulată, tăiată sau pliată, resturile colorate, semințele de dovleac, de măr, de fasole pot să se transforme în flori multicolore; hârtia glasată ia forma unor materiale; materialele din natură iau forme nebănuite, alcătuind adevărate tablouri de toamnă, iarnă, primăvară sau vară; toate aceste materiale pot alcătui adevărate colaje tematice care împodobesc adesea spațiul mirific al grădiniței. Diferitele tipuri de activități practice și plastice sunt deosebit de îndrăgite, de atrăgătoare pentru copii. Prin intermediul lor, preșcolarii intră în contact cu unele forme simple de muncă fizică și intelectuală, permițând atât dezvoltarea capacităților fizice ale copiilor, cât și a celor intelectuale. De asemenea, se asigură familiarizarea copiilor cu unele elemente simple ale activității de producție, precum și formarea unor deprinderi practice de muncă. Copiii au posibilitatea aici să aplice în practică anumite cunoștințe însușite în alte activități, ajutându-i să și le consolideze și aprofundeze. Prin desfășurarea activităților practice și plastice putem educa și dezvolta multe procese psihice (percepții, reprezentări, spirit de observație, atenția, memoria, gândirea, imaginația) și se pun bazele unor însușiri de personalitate: spiritul de inițiativă, încrederea în posibilitățile proprii, dorința de a lucra în colectiv, creativitatea.

Cheia succesului în realizarea de către copii a unor lucrări reușite o constituie și comportamentul educatoarei care trebuie să se bazeze pe dragoste față de copil, apropiere de el, încurajarea și valorizarea acestuia. Pentru vârsta preșcolară, există numeroase și variate activități plastice și practice, ținând cont de particularitățile de dezvoltare specifice fiecărui nivel de vârstă, precum și de gradarea dificultății sarcinilor care duc la concretizarea temelor propuse.

Metode și tehnici de dezvoltare a creativității la preșcolari. La vârsta preșcolară, tehnicile care se pot folosi în activitățile artistico-plastice și în activitățile practice sunt: * tehnica firului de ață; * tehnica ștampilării; * tehnica culorilor umede; * tehnica petei de cerneală; *tehnica jetului de aer; *tehnica dactilopicturii; *tehnica desenului cu lumânarea; * desenul cu pic, cu cretă, cu tempera, cu acuarela; * tehnica modelajului; * tehnica colajului etc.

Prin folosirea diversificată a tehnicilor de lucru, copiii își dezvoltă capacitatea de expunere artistico-plastică, având posibilitatea de a comunica prin mijloace diverse propriile idei, trăiri, sentimente. Este important să dezvoltă la copii dorința de a realiza ceva inedit, iar acest lucru îl putem realiza având ca linie directoare diversitatea. Familiarizarea copiilor cu unele tehnici noi de lucru le mărește curiozitatea și imprimă activităților artistico-plastice un caracter atractiv și creativ. Cunoașterea limbajului și tehnicilor de lucru de către copii duce la dezvoltarea creativității în realizarea ideilor în forme artistice variate.

Folosirea tehnicilor de lucru nu trebuie să fie un scop în sine, ci o modalitate de realizare a unor subiecte în concordanță cu temperamentul și sensibilitatea fiecărui copil. Cunoașterea și folosirea de către copii a acestor tehnici plastice le creează un start mai bun sau egal în activitatea plastică, căci în orice clasă există copii care se descurcă mai greu când sunt puși în fața unor instrumente și materiale pe care le văd pentru prima dată. Materialele și instrumentele de lucru sunt indispensabil legate de tehnicile de lucru. Prin tehnicile plastice copiii constrâng materialele folosite să configureze altceva decât sunt ele, fără să-și piardă propria structură. Mâna copilului, acționând asupra acestor materiale, le conferă calități plastice noi.

În ceea ce privește evaluarea, activitățile artistico-plastice și practice implică o analiză complexă, deoarece se referă atât la produsul muncii copiilor, cât și la cunoștințele despre materiale și caracteristicile acestora, precum și la utilizarea tehnicilor de lucru specifice vârstei în scopul prelucrării acestora și realizării unor produse simple, dar și la o analiză a comportamentului și atitudinii copiilor față de creațiile lor. De ce este nevoie de creativitate? Pentru a se putea desăvârși, realiza și actualiza, pentru a putea contribui activ la modelarea lumii. Creativitatea se caracterizează prin noutate, originalitate, valoare, armonie, relevanță. Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert și neconformist. Pentru a putea să exploreze necunoscutul, copilul trebuie să dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranță, provenite din lumea sa înconjurătoare.

Lipsa de creativitate se datorește însă unei insuficiente înțelegeri a fenomenelor, lipsei sentimentului de libertate interioară sau lipsei de stabilitate a condițiilor externe. Copilul care își manifestă permanent mirarea și surpriza, încercând să surprindă ineditul lumii, neinfluențat este considerat prototipul creativității.

Datorită imensei sale curiozități, a freamătului permanent pentru a cunoaște tot ceea ce se petrece în jurul său, copilul preșcolar este prin natura sa un creativ. În perioada preșcolară imaginația se exprimă viu prin tot ceea ce face copilul la grădiniță la toate activitățile. Prin mobilizarea resurselor latente prin susținerea manifestațiilor printr-o motivație intrinsecă, preșcolăritatea reprezintă vârsta la care este imperios necesar stimularea potențialului creativ al copilului, nevidențiat sau neexprimat prin cunoașterea și stimularea aptitudinilor. Activitatea didactică trebuie înțeleasă ca un act de creație nu ca un șir de operații șablon, de rutină.

Cadrul diactic, educatoarea trebuie să dispună de capacitatea de înțelegere a copiilor, să empatizeze permanent cu preșcolarii, să trăiască împreună sentimente puternice, să aibă abilitatea de a crea situații care să îmbogățească mintea copilului cu anumite reprezentări și obișnuințe, să-și transforme ocupația într-o frumoasă minune.

Creativitatea, spre deosebire de inteligență, este la copil un fenomen universal; nu există preșcolar care să nu deseneze, să nu fabuleze. Din această perspectivă, profilul psihologic al vârstei preșcolare cuprinde multiple premise favorizante pentru cultivarea potențialului creativ. Trebuie să ținem seama de dinamismul, impetuoșitatea, expresivitatea proprie acestei vârste, acel frează permanent sau acea vibrație și efervescență lăuntrică ce conferă copiilor note specifice de dinamism creativ, disponibilitatea de exteriorizare spontană și autoexpresie însuflețită, analoage oricărui elan creator.

În vederea stimulării potențialului creativ al preșcolarilor se impune utilizarea unor strategii neprescrise care să pună accentul pe antrenarea autentică și plenară a preșcolarului. Din acest punct de vedere, strategiile euristice care implică preșcolarul în activitatea de descoperire, de rezolvare de probleme, de investigare a realității, au un rol predominant formativ. Cel puțin a fel de importante sunt și strategiile creative care pun accentul pe spontaneitatea, originalitatea, gândirea laterală, divergentă, analogică ale copilului.

Ambele categorii de strategii au efecte deosebite în planul capacității de reflecție, a capacității anticipative, evaluative precum și în planul structurilor motivaționale complexe. Preșcolarul are nevoie de îndrumare, control și ajutor datorită specificului proceselor cognitive și voinței, care abia acum se constituie. Acesta nu are capacitatea să-și asume încă riscul învățării prin încercare și eroare. Din acest motiv, se impune utilizarea unor strategii semieuristice și semialgoritmice. Stimularea potențialului creativ al preșcolarului impune utilizarea unor strategii care pun accentul pe antrenarea autentică și plenară a copilului, pe dezvoltarea autonomiei, a inițiativei, a gândirii sale critice. Dintre metodele bazate pe acțiunea fictivă, jocul ocupă un rol important în strategia de educare a creativității. Copilul transpune conștient realul într-un plan imaginar, creează, chiar dacă într-un mod elementar. Prin joc se realizează asimilarea realului la eu și acomodarea eu- lui la real (mai ales prin imitație). Jocurile didactice dar și jocurile de simulare (jocul de rol) sunt stimulative pentru creativitate. Jocul de rol, prin implicarea afectivă și cognitivă a copilului, dezvoltă empatia, capacitatea evaluativă și cea anticipativă și stimulează relațiile interpersonale de cooperare și competiție, capacitatea de adaptare la comportamentul celuilalt.

La vârsta preșcolară jocul și desenul reprezintă ocazii reale pentru antrenarea virtuților muncii și creației; acestea sunt modalități practice prin care se pot amplifica posibilitățile de expresie comportamentală, vitalitate spirituală, dinamism creativ al copilului, nevoia activă de explorare a necunoscutului în raport cu experiența personală și generează acel imbold personal pentru noi elaborări, expansivitatea specifică pentru această vârstă.

În dezvoltarea psihică generală a copilului și, implicit în dezvoltarea creativității activitățile ludice și artistico - plastice au o importanță majoră fiind purtătoare ale unor multiple virtuți formative.

Jocul constituie, de asemenea, un stimul important în cultivarea receptivității și sensibilității, a mobilității și flexibilității specifice, întrucât, prin excelență, reprezintă cadrul specific al unui antrenament al spontaneității și al libertății de expresie, ; jocul sporește vigoarea acțională a copilului și amplifică nevoia de activitate și explorare a noului, de imaginație, de elaborare. Probe aplicate I. Test de creativitate – desenarea a mai multor figuri pornind de la un cerc și de la un pătrat. II. Test de flexibilitate a gândirii (1) – completarea figurilor. III. Testul de flexibilitate a gândirii (2) – completarea figurilor. IV.

Testul de flexibilitate a gândirii – completarea figurilor geometrice pentru a obține un desen.
 V. V. Testul de flexibilitate a gândirii – completarea figurilor geometrice pentru a obține un desen.

Copiii preșcolari creativi se deosebesc de restul grupului prin diferite comportamente specifice, dezvoltându-și în mod liber creativitatea. Ei sunt foarte curioși, vin cu soluții neobișnuite, cu idei originale, au un spirit de observație foarte dezvoltat și inițiativă, pun întrebări adecvate, fac conexiuni între elemente aparent diferite, explorează noi posibilități, manipulează, controlează în același timp mai multe idei, învață rapid și ușor, au o memorie bună, imaginație vie, vocabular vast. Preșcolarul este un creativ prin natura sa, datorită imensei sale curiozități, a interesului permanent pentru a cunoaște tot ceea ce se petrece în jurul său; activitatea creatoare îl însoțește permanent și este motivul care îl determină pe copil spre acțiune și numai după ce a dobândit o cunoștință și și-a satisfăcut curiozitatea începe cealaltă activitate plăcută. Acțiunea unui factor izolat, oricât de laborios ar fi el organizat nu generează dezvoltarea unui comportament creativ ci presupune racordarea la circuitul creativității a întregii ambiante în care trăiește ființa umană. Forțele creative ale preșcolarului se formează și se dezvoltă numai în climatul ludic. « Pentru copil aproape orice activitate este joc. Jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este singura atmosferă în care ființa sa psihologică poate să respire în consecință poate să acționeze» spune E. Claparede, iar Iuliu Rațiu în opera „ Insemnari de scriitor”arată că: "În fața lor vor apare culmile necunoașterii, vor trebui să înfrunte deșertul neștiinței și nisipurile înșelătoare ale comodității, se vor lovi de arșița îndoielilor și vântul năprasnic al confruntărilor, dar până la urmă, la tradiționala rubrică din catalogul vieții, va fi înscrisă nota de OM - participant devotat la uluitoarea expediție pe care o va face de la EU – la NOI - spre deplina afirmare a țelurilor noastre, a unei societăți pentru care învățătura, munca, cizelarea și desăvârșirea personalității reprezintă suprema satisfacție”.

Familia are rolul de a stimula încă de la cele mai fragede vârste, inițiativa și independența de acțiune a acestuia. La grădiniță, creativitatea copilului poate fi stimulată prin modele pedagogice a căror elaborare se fundamentează pe cunoaștere și pe respectarea particularităților de vârstă ale copilului preșcolar, dar și a nivelului de dezvoltare a potențialului său creativ.

Educatoarea trebuie să înlocuiască chipul cald al mamei, să aibă mereu la îndemână cuvintele blânde și să fie întotdeauna un bun pedagog, psiholog și manager al clasei sale. Un bun educator trebuie să știe să stimuleze constant creativitatea elevilor săi. Copiii au o creativitate fantastică înăscută, dar care trebuie șlefuită!

Desenul, pictura, modelajul, muzica, dansul, diferitele jocuri în aer liber sau acasă, la grădiniță, toate au darul de a-i ajuta să exprime emoțiile, gândurile și sentimentele. Cadrul cel mai important de manifestare, dar și de stimulare a potențialului creativ este jocul, cu toate tipurile sale. Conduita creativă ludică este o premisă pentru viitorul comportament creativ care se va materializa în produse noi, originale, cu valoare socială. Creativitatea le este stimulată, dezvoltându-le, în primul rând, încrederea în ei, în ceea ce pot oferi, respectându-i pentru frumusețea și unicitatea lor. Cultivarea creativității în mintea și sufletul copiilor preșcolari este o necesitate și se impune din ce în ce mai mult într-o societate în plină mișcare.

„Creativitatea reprezintă miraculoasa întâlnire dintre energia neînhibată a copilului cu ceea ce pare a fi opusul și dusmanul ei, simțul ordinii, impus de disciplinată inteligență a adultului”.
(Norman Podhoretz)

Bibliografie:

1. DINCA, MARGARETA ,Teste de creativitate, Editura Paidei, București, 2001.
2. KOLUMBUS, S. E., Didactica preșcolară, E. V &Integral, 1998.
3. LANDAU, E .,Psihologia creativității, Editura Didactică și Pedagogică, București,, 1999.
4. NEGRET,I., Metodologia educativă și structura factorilor creativității preșcolare în 'Copilul si mediul social' - culegere metodică editată de Revista de pedagogie, 1999.

Specificul poveștii terapeutice pentru copii

*Prof. Lungu Laura,
Grădinița cu P.P. Nr. 13, Focșani*

Copiii le plac poveștile, chiar dacă nu au toate zâne și feți frumoși, pitici și zmei, dar foarte bine pot avea personaje de vârsta lor, cu prietenii lor și de ce nu, bucuriile și necazurile lor. De fapt copilul nu caută altceva în „bucătăria” poveștii terapeutice, decât pe sine, încercând să-și întărească eu-l. Imaginea, sunetul și desenul, completează povestea pe care copilul dorește s-o asculte și la care el se raportează. El o alege.

Poate fi clasică și atunci „Rățușca cea urâtă” de Ch. Andersen câștigă detașat în „topul suferinței”, sau nu reprezintă altceva decât privirea tristă a colegului de bancă atunci când, plin de seriozitate și gravitate îl roagă să-l protejeze, să nu se lovească, să nu se taie, să nu se zgârie, spunându-i atât de simplu: „Nu știi cât o să-ți mai fiu coleg de bancă, deoarece doctorii mi-au spus că sunt grav bolnav. Nu te speria. Nu fac nimic, dar vreau să mă ajuți să fiu, atât cât se poate, copil și pe mai departe”. În aceste situații și nu numai, povestea terapeutică trebuie să fie un izvor atât de energie, cu precădere pozitivă, cât și unul de bucurie în care evenimentele vieții să fie o cascadă de culori benefice celui în suferință.

Povestea terapeutică nu se poate explica, ea nu dă nici soluții și nici verdicte, ci se lasă înțeleasă de cel ce o înțelege. E și normal ca cel clinic sănătos să nu reacționeze la fel cu cel bolnav. Unde sunt experiențele de viață? Ce status avem și cât responsabilizăm în situația creată? Greu de înțeles atunci când nu poți înțelege pentru că nu te știi înțeles. În acest repertoriu, copilul își alege povestea pe care o dorește el, cu personajul preferat, sau dacă nu o are, și-o poate inventa singur, moment în care apare amintirea ca punct forte în întregul demers terapeutic pe baza poveștilor.

Întrebările, cei 5 W: -cât dorește să-și amintească; -cum dorește să-și amintească; -când dorește să-și amintească; -unde dorește să-și amintească; -de ce dorește să-și amintească, constituie pilonii ce survin prin amintire, elementul de creativitate și fantezia copilului, nevoit de a depăși fazele suferinței și durerii sale.

Ajunge el să se autoprotejeze? Ne lasă să-l cunoaștem? Știm să-l ajutăm? Avem maturitatea și înțelepciunea de a-l înțelege și ajuta? Ne-am pus vreodată întrebările lui? Am trecut prin propria sa experiență de viață? Apăsătoare și responsabile întrebări, fapt ce duce la găsirea unor puncte în care e necesar să se întâlnească întru cooperare interesul copilului și responsabilitatea educatoarei.

Astfel Faber A. și Mazlish E. (2002) susțin cele șapte metode menite de a-l atrage pe copil să coopereze atât la grădiniță cât și acasă, iar în situația de față, fiind punctul în care cei doi, copilul și educatoarea, trebuie să fie pe aceeași baricadă, înțelegându-se și acceptându-se reciproc.

Povestea obișnuită sau nu, cuprinsă sau nu într-o carte de povești, poate deveni un punct de pornire în „a aborda” copilul atunci când acesta nu se simte confortabil de a vorbi despre sentimentele sale. În acest moment Mitrofan I și Buzducea D (2002) remarca faptul că „O modalitate simplă, dar eficientă o reprezintă tehnica celor cinci sentimente: tristețea, furia, fericirea, frica și singurătatea. Este foarte important să nu se anticipeze și nici să nu se sugereze răspunsul copilului. Se urmărește consonanța dintre comportamentul verbal și cel nonverbal al copilului. O altă modalitate de a ajunge la sufletul copilului este aceea de a concentra toate simțurile acestuia spre o activitate care să fie relevantă scopurilor terapeutice urmărite. Dacă copilul întâmpină dificultăți în exprimarea verbală a ceea ce simte, se poate inventa o poveste în care el însuși să fie unul dintre actorii acesteia, oferindu-i posibilitatea dezvăluirii sentimentelor (anxietate, teama, îngrijorare etc). De asemenea, se poate folosi un joc în care se pot implica sentimente legate de pierdere și separare.

Există și copii care au un alt mod de a simți pierderea și durerea, mai puțin în exterior și care nu cer ajutor în mod explicit, ceea ce mai înseamnă că nu vor primi ajutorul educatoarei dacă li se oferă. Din acest moment putem vorbi de o altă tehnică familială, dezvoltată de Dreikurs (1974) cunoscută sub numele de „rezolvarea mutuală a problemei”, deoarece și în cazul poveștii terapeutice, relația dintre ascultător-povestitor ce pot fi copilul-educatoarea și nu numai, pot fi urmăriți șase pași specifici.

Reevaluarea apare doar atunci când situația găsită, n-a rezolvat pe deplin problema comportamentală. Cel mai sensibil moment creat în cadrul realizării terapiei prin poveste este stabilirea încrederii copilului în educatoare, fapt important și realizat printr-o: comunicare bună de ambele părți, lucru în echipă, respect și responsabilitate, informație consistentă, reală și utilă. Atunci, copilul va ști să recepteze și prin intermediul poveștii, mesajul dintre propria problemă de comportament sau consecințele acestui comportament.

Kellmer Pringle M (2000) a conturat zece comandamente legate de educarea unui copil, în cazul nostru, din perspectiva dezvoltării armonioase a personalității sale, atunci când beneficiază de dragoste și securitate, de experiențe noi, de apreciere și stimă, de responsabilitate și autonomie:

- oferiți copilului o mare parte din timpul și înțelegerea dumneavoastră, jocul cu copilul, lectura sunt mult mai importante decât un menaj bine făcut;
- copilul are nevoie de experiențe noi și de comunicare permanentă, ceea ce-i asigură dezvoltarea spirituală;

- oferiți copilului îngrijiri permanente, coerentă iubitoare ceea ce este de o importanță fundamentală pentru sănătatea spirituală, la fel cum alimentația corectă este esențială pentru sănătatea corpului;

- copilul va fi stimulat să se joace singur sau cu alți copii, ceea ce permite explorarea, imitația, construcția și creația;

- atunci când eforturile copilului sunt încununate de succes, el trebuie felicitat, apreciat;

- părinții trebuie să-i dea copilului responsabilități din ce în ce mai mari, deoarece simțul responsabilității se dezvoltă prin activități practice;

- fiecare copil este unic în felul său, astfel că părintele trebuie să-și adapteze comportamentul la caracteristicile acestuia;

- atunci când nu suntem de acord cu comportamentul copilului, manifestarea dezaprobării trebuie să țină cont de temperament, vârstă și capacitate de înțelegere a copilului;

- copilul nu trebuie amenințat cu pierderea dragostei sau abandonului; părinții pot respinge comportamentul copilului dar nu-și pot respinge propriul copil;

- părinții nu trebuie să aștepte recunoștință, deoarece copilul nu și-a solicitat nașterea;

Dacă analizăm cele menționate mai sus, vom observa, în cazul nostru, că el, copilul, pentru a avea cât mai mult timp o stare de bine fizică și psihică, e absolut necesar a fi cunoscut, apreciat, înțeles, acceptat și crescut, în așa fel încât, atunci când suferința și boala îi produc supărări, ameliorarea și în cele din urmă vindecarea sa poate veni și din implicarea într-un tratament medicamentos și nu numai a psihoterapiei, în speță a terapiei prin poveste, ținând cont de unicitatea celui în cauză sub toate aspectele dezvoltării sale bio-psiho-sociale.

Deoarece educatoarea urmărește să folosească povestea terapeutică, desenul/pictatul ca activitate creatoare o poate realiza și în aer liber, atunci când timpul permite. Important este (dacă activitatea se desfășoară în aer liber) să deseneze/picteze tot ce vede, adăugând apoi, dacă dorește, ceea ce a apărut în timpul vizualizării creative.

Amintirea implicată pe baza stimulării senzoriale (vizuală, auditivă, gustativă, olfactivă și kinestetică) este absolut necesară în menținerea interesului pentru poveste, cât și în declanșarea unor comportamente menite a adăuga un element pozitiv, terapiei aflată în derulare. Amintirea și fantezia implică copilul în a „simți” totul, reușind a se exterioriza, lăsând inconștientul să-și dezvolte și valorifice toate mecanismele. Se poate crea o varietate de exerciții-joc care să antreneze amintirea senzorială, unele putând avea și forma. Exemple:

1. Se imită sunetul locomotivei, răspunsul copiilor în vârstă de 5 ani: - Îmi aduc aminte că am mers cu mami și tati să cumpărăm un radio nou. - Îmi amintește de muzică. - Îmi aduc aminte de trenurile care trec pe lângă casa mea. - Îmi aduc aminte de desenele animate la care mă uit.

2.- La nivel de 3-5 ani „Ce se aude?” (imaginar). - Îl aud pe Moș Crăciun; - un sac; - un lup; - nimic; - focul; - sania lui Moș Crăciun; - căprioara; - iepurașul care sare „țup-țup”. 3.- Grupa mare-se trânteste ușa;

Ce vă amintește? - a căzut un stâlp - o mașină a lovit un om - pasul unui uriaș - o piatră în geam - cineva nervos bate la ușă - tata s-a certat cu mama și ea a spart o farfurie - când vine tata de la serviciu și trânteste ușa - a căzut o casă.

3. Ți spune ceva? – Gustativă. Preșcolarii pot primi câteva produse să le guste, printre ele fiind cele care dau o senzație de plăcere (dulciurile) sau de refuz (acriturile), urmărind îndeaproape mimica feței, cerându-le a relata ce amintire gustativă plăcută sau nu, au declanșat produsele gustate. Reacția totală de refuz, în cazul celor negative, atenționează asupra impactului emoțional avut asupra subiectului și dorința de a nu vorbi despre ele, nedorind ca ele să declanșeze aceleași senzații.

Povestea terapeutică presupune o anumită flexibilitate, care îi permite să valorifice la maximum anumite stări, trăiri sufletești, sentimente, toate aducând în prim plan, experiențe de viață cât și modificări comportamentale atitudinale ale copilului. Nu reprezintă nici o dificultate în abordarea poveștii terapeutice, faptul că nu are întotdeauna anumite „tipare” după care să fie creată.

Ea nu dorește tipare, ci impact pozitiv asupra subiectului și de aceea, abordarea ei este și va fi atât de diferită. De ce? În primul rând pentru că trebuie să placă și să suscite interes, în al doilea rând să-l implice direct pe ascultător în poveste, iar în al treilea rând să nu fie lungă, mergând de multe ori pe ideea „scurt, concis, clar și cuprinzător”.

Bibliografie:

1. Dumitrana, M., (1999), Educarea limbajului în învățământul preșcolar, I. Comunicarea orală, Editura Compania, București.
2. Gherghina, D., Turean, M., Buzași, I., Dănilă, I.,(2007), Literatura pentru copii: cu noțiuni de teorie literară, Editura Didactica Nova, Craiova.

Dezvoltarea competențelor de lectură la școlarul mic

*Prof. înv. primar doctor Mirela Marinescu,
Colegiul Național Școala Centrală, București*

Marinescu Mirela este profesor pentru învățământul primar la Colegiul Național Școala Centrală din București, metodist ISMB, responsabil de cerc pedagogic și formator, membru în Corpul experților în educație, în corpului de profesori evaluatori pentru examenele și concursurile naționale, în grupul de lucru al CNPEE pentru EN_IV_Limba_romana. A publicat ca autor unic numeroase lucrări printre care amintim: *Comunicare în limba română* (clasa pregătitoare), *Mi-a spus o zână* (Ghid metodic pentru predarea lecturii la clasele primare), *Elefanțelul cel grăbit* (povești educative pentru copii),

Magazin pentru furnici (poezii pentru copii), *Seara de vis* (poezii, scenete, cântece), *Stă la soare o buburuză* (poezii pentru copii), *Limba română* (Culegere pentru clasele II-IV), *Caietul elevului* (Matematică cls. a II a), *Caiet de abilități practice*, *Ursulețul leneș* (cd cu povești pentru copii), *Mare bal*, *Petrecere în pădure*, *Cântați cu noi*, *Ninge de sărbători*, *Poveste de pe lac* (cd-uri cu muzică pentru copii). A fost coautoarea următoarelor lucrări: *Manual de Educație muzicală* (clasa a III a), *Play – Based Teaching in Primary School*, *Abecedar muzical*.

În ultimul deceniu se vorbește din ce în ce mai mult despre o criză accentuată a lecturii. Aceasta afectează în egală măsură adulții, dar și copiii. Faptul că cei mici nu citesc și nu posedă competențe dezvoltate de lectură se întâmplă din cauza faptului că învățământul românesc practic, pentru predarea lecturii, metode învechite care nu țin cont de competențele lectorale individuale ale copiilor și pun accentul pe ideatica operei literare și nu pe problematica ei. Și pentru a vedea că lucrurile nu stau deloc bine în țara noastră în ceea ce privesc formarea și dezvoltarea competențelor de lectură la școlarul mic, este suficient să studiem cu atenție rezultatele testărilor internaționale PIRLS și PISA, la care România a înregistrat un nivel foarte scăzut în raport cu celelalte țări participante.

Date fiind aceste condiții, propunem abordarea diferențiată a lecturii, pe grupe de nevoi, și axarea predării nu pe opera literară în sine, ca entitate de sine stătătoare, ci pe problematica lecturii. Concentrarea pe opera literară conduce elevul în imposibilitatea de a reacționa favorabil în contexte distincte de evaluare. Scos din universul său limitat, format din câteva zeci de opere literare studiate în clasă, acesta nu mai are repere care să îl ajute să se descurce.

Se vorbește din ce în ce mai mult despre o criză accentuată a lecturii. Sufocați de rutina cotidiană, oamenii nu au timp să mai citească. Ei sunt acaparați de îndatoririle casnice, de sarcinile de serviciu care îi aplatizează și îi împrăștie într-o ignoranță spirituală profundă. Aceasta le anulează orice pornire spre actul cultural. Merg la teatru doar pentru că așa cere protocolul, cumpără o carte nou apărută pentru că vor să epateze, ajung la vernisaje pentru că acolo se duce lumea bună, dar nu înțeleg mai nimic din poezia tainică a cuvântului și culorii, din jocul obscur al ideii pe foaia de hârtie sau pe pânza ce își așteaptă tăcute povestea. Și exemplele ar putea continua, dar ce folos !? Nu ajută la nimic doar să constatăm că suntem subiecții unui fenomen de deculturalizare accentuată, trebuie să și acționăm. Numai că piedicile sunt la tot pasul. Dar cea mai mare și mai greu de surmontat este „tehnologia” care avansează pe zi ce trece și devine inamicul cel mai redutabil al cărții și al culturii. Ne place sau nu să o recunoaștem, suntem o societate a imaginii, computerului și televizorului. Am inventat surrogate pentru toate tipurile de artă. Cartea însăși a fost înlocuită de e-book-ul care este mult mai „cool” cum ar spune noua generație, susținătoarea numărului unu a neologismelor, în speță a anglicismelor.

Dacă înainte de 1989, românii citeau, puțini din pasiune, mulți pentru că altceva nu aveau ce face, acum ei prețuiesc și susțin „cultura divertismentului” în care rolul cărții este insignifiant. Și cea mai des întâlnită scuză pentru scăderea apetitului pentru lectură este lipsa timpului. Oamenii mai găsesc răgazul să tragă cu un ochi la televizor pentru „relaxare”, dar refuză exercițiile intelectuale intense, solicitante, după o zi încărcată la serviciu. Și cum editorialiștii sunt întotdeauna atenți la detalii, aceștia au introdus pe piața românească cărțile audio care vin să întâmpine cu succes comoditatea românilor. Imprimare pe cd-uri, ele sunt citite de actori celebri sau chiar de autori înșiși.

Pe piața editorială internațională sunt ultima modă. În țara noastră, fenomenul nu a luat încă o amploare foarte mare din motive tehnice și financiare. De obicei, cărțile audio aduc pe piață titluri foarte cunoscute, opere ale unor autori consacrați. Scriitorii noi nu sunt niciodată impuși cu ajutorul suporturilor audio, întrucât investițiile sunt mari și nimeni nu riscă.

Dar românii zilelor noastre refuză oricum să mai trăiască din povești. Vor ancorare în realitate, aplicabilitate. Sunt interesați să cunoscă „tehnici de manipulare”, modalități de „atrageră a simpatiei șefului”, de „sporire a veniturilor” care se găsesc din plin în cărțile care umplu în momentul de față rafturile librăriilor din țara noastră. Există în România o cerere foarte mare de cărți care vând himere în loc de cultură, care impun autori mediocri, fără prestață și talent literar, fără chemare, care se epuizează din stocuri pentru că sunt comerciale, dar nu „îmbogățesc” pe nimeni, din contră, sărăcesc individul spiritual și financiar. Și totul se derulează sub iluzia unui potențial progres și succes personal, sub convingerea că, pe o criză economică severă, ce putere ar mai avea Tolstoi să aducă „bunăstarea” poporului român!?

Într-un articol intitulat „*Apetitul pentru lectură*”¹, Anghel Gâdea vorbea despre „gena apetitului pentru lectură” care ar reprezenta o „moștenire genetică”. Astfel, din „fuga de lectură” a românilor am putea trage concluzia că ei nu posedă această genă. Că nu au fost înzestrați de natură cu darul lecturii...

Însuși marele Mircea Cărtărescu observa că adulții din ziua de azi nu mai citesc :

„... adevărul este că nici noi nu mai citim...am citit în epoca de tristă amintire. Altceva, ce să fi făcut? Cărțile erau ieftine și bune (căci nu găseai nicăieri romane populare, ci doar capodopere), televizor nu, filme nu, alte distracții nici atât. Decât să mori de plictiseală, mai bine citeai „Război și pace”.”²

Și atunci cum ar putea copiii să îi copieze pe părinți în privința lecturii, dacă ei nu îi văd niciodată cu o carte în mână? Generațiile tinere se confruntă în România zilelor noastre cu anti-modele care nu pot susține dragostea pentru carte, nu o pot cultiva, pentru că ele însele nu o posedă.

Alături de școală, familia ar trebui să joace un rol important în formarea la copil a competențelor de lectură. Dar nivelul cultural familial este, în România, o piedică reală în calea dezvoltării competențelor de lectură la copii. Foarte multe familii din țara noastră suferă de analfabetism funcțional și chiar de analfabetism absolut. Iată contextul care nu dă aproape nicio șansă copiilor români la evaluările internaționale la care țara noastră participă cu scopul de a afla cât de bine susține învățământul românesc lectura prin metodele și practicile de învățare pe care le vehiculează, prin educatorii pe care îi formează, prin politica pe care o susține. Și pentru a vedea că lucrurile nu stau deloc bine în țara noastră în ceea ce privesc formarea și dezvoltarea competențelor de lectură la școlarul mic, este suficient să studiem cu atenție rezultatele la testările internaționale PIRLS și PISA, la care România a înregistrat un nivel foarte scăzut în raport cu celelalte țări participante.

¹ Gâdea, Anghel, *Apetitul pentru lectură* / Anghel Gâdea. În: Meandre (Alexandria). An. 13, Nr. 1/2 (ian.-febr. 2010). p. 31

² Cărtărescu, Mircea, 2006, *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, Ed Humanitas, București, p. 75

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study)³ este o evaluare internațională, comparativă, care a fost inițiată în 2001 și se realizează din cinci în cinci ani. Are rolul de a testa performanțele elevilor în vârstă de 9-10 ani (clasa a IV a) în ceea ce privesc citirea/lectura, politicile, practicile vizând alfabetizarea (procesul înțelegerii textului citit, scopul lecturii, atitudinea față de lectură).

PIRLS se realizează pe patru niveluri: experimentat, avansat, intermediar și de bază, fără a urmări să ierarhizeze țările participante, ci dorind să le ajute să ia decizii realiste în vederea îmbunătățirii predării/învățării cititului ca instrument de bază al muncii intelectuale. La evaluările PIRLS, țara noastră s-a clasat în primul an de testare (2001) pe locul 22 din 35 de țări participante, în 2006 pe locul 36 din 45 de țări, iar în 2011 pe locul 33 din 49 de țări.⁴ Rezultatele denotă faptul că elevii noștri au dificultăți serioase în privința competențelor de lectură și că vreme de 10 ani nu s-a luat nicio măsură cu rezultate vizibile care să amelioreze situația.

Pe de altă parte, evaluarea PISA (Programme for International Student Assessment)⁵ este o evaluare standardizată internațional, efectuată din trei în trei ani de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD). Aceasta se adresează elevilor de 15 ani care sunt evaluați în domeniile citire/lectură, matematică, respectiv științe. În Pisa 2000 și Pisa 2009, domeniul principal a fost citirea/lectura. Din păcate, și la această evaluare rezultatele elevilor români au fost cu mult sub media țărilor participante la testare, conform Raportului internațional OECD-PISA. Acest lucru este de-a dreptul îngrijorător și este proba cea mai elocventă că învățământul românesc trebuie să își revizuiască cât mai urgent instrumentele, metodele de lucru, astfel încât să reușescă să formeze și dezvolte la elevi competențe de lectură care să le permită să se descurce cu succes în lucrul cu cartea, cu textul literar și să fie competitivi la nivel internațional. Este evident că există grave probleme de abordare a predării/învățării lecturii la ciclul primar, iar acestea se regăsesc și mai departe la elevii claselor gimnaziale și chiar liceale.

Trebuie să luptăm pentru a schimba mentalitatea poporului român în privința lecturii, culturii, pornind de la cei mici. Este adevărat că aparținem unui popor care se complăce într-o lăncezire generală, foarte confortabilă, dar nocivă și distrugătoare pentru sufletul românesc, pentru identitatea națională, pentru spiritualitate. România a ajuns o țară în care mizeria și foametea au acoperit de mult nevoile culturale. Dar trebuie să îi învățăm pe copiii noștri să nu își piardă sufletele. Să prețuiască cea mai de preț bogăție a ființei umane: cultura. Este adevărat că nesatisfacerea nevoilor primare împiedică construirea celor spirituale, dar chiar și așa, românii trebuie învățați să nu mai accepte să trăiască „cu sufletul gol”. Speranța demediorizării culturii stă în tineret.

³ (Progresul în studiul internațional al alfabetizării la citire/lectură)

⁴ <http://nces.ed.gov/surveys/pirls/>

⁵ Programul pentru evaluarea internațională a elevilor

Jocul în relație cu creativitatea copilului și a cadrului didactic

*Profesor Matache Gherghina,
Școala Gimnazială „Ion Heliade Rădulescu”, Urziceni, Ialomița*

Este specific omului a se juca lucid, jocul fiind o responsabilizare proprie și directă a viații umane, activitatea prin care este pusă în valoare creativitatea individuală și colectivă.

Se știe că marile descoperiri au fost aflate din „jocul” marilor oameni cu necunoscutul. Jocul și afecțiunea socială sunt fundamentale și dominante, deoarece prin ele se realizează, în esență și efectiv, devenirea umană, iar pe de altă parte, pentru că sunt stări adaptiv-generalizate care se mențin în toate etapele copilăriei, dar și în deplină maturitate.

Starea de joc se resimte ca tendință spontană, realizată întotdeauna printr-o activitate de voie bună desfășurată între anumite limite de timp și spațiu, după reguli anterior stabilite și acceptate de către participanți. Prin joc, copilul își satisface nevoia de activitate, de creativitate, nevoia de a acționa cu obiectele reale sau imaginare, de a se transpune în diferite roluri și situații care să-l apropie de realitatea înconjurătoare.

Jocul este o activitate conștientă; cel care îl practică conștientizează ca atare și nu-l confundă cu niciuna din celelalte activități umane, iar scopul jocului este acțiunea însăși, capabilă să-i satisfacă dorințele sau aspirațiile copilului.

Sub raport structural psihologic, orice tip de joc constituie îmbinarea componentelor intelectuale cu cele afectiv-motivaționale.

Acțiunea unui joc are ca elemente constitutive următoarele: stabilirea subiectului jocului, a scopului și a obiectivelor; stabilirea regulilor și echipelor angajate în joc, procurarea/confecționarea materialului didactic necesar, desfășurarea jocului, concluzii științifice după efectuarea jocului. (M. Stoica, D. Stoica, p.139)

Jocul didactic poate fi integrat în orice moment al lecției și la orice disciplină școlară, pentru a stimula învățarea și nu este specific copiilor mici, ci este activitatea care îl caracterizează pe om, indiferent de vârsta pe care o are.

La clasele mici, jocurile care stimulează și antrenează exprimarea, dezvoltarea vorbirii sunt foarte des întâlnite ca activități „în completare”, dar și ca activități de sine stătătoare, cum ar fi: „Eu spun una, tu spui multe”, „Descoperă cuvântul”, „Cine formează mai multe cuvinte?”.

Jocuri care stimulează creativitatea, dezvoltând și capacitatea de exprimare orală, sunt jocurile de realizare a unor texte/computeri după imagini sau folosind cuvinte care aparent nu au legătură între ele. Este uimitor să auzi câte texte pot fi create cu „banalele” cuvinte: „urs”, „creion”, „floare”, „palat”, sau „soare”, „ghiveci”, „copil”.

Bucuria acțiunii propusă de joc constituie o formă excepțională de echilibrare afectiv - mentală a copilului și a relațiilor cu cei din jur. Un copil care nu se joacă este trist și singuratic și are, de obicei, o problemă ce trebuie descoperită. Părinții trebuie să fie partener (în educația copilului) al învățătorului.

El trebuie să înțeleagă că jocul este foarte important pentru copil și trebuie să susțină și să stimuleze jocul, deoarece fie că sunt individuale, în perechi sau în grup, jocurile au mari valențe educative recunoscute de către toți participanții la educația copiilor.

Se știe că cei mici, copiii, nu fac bine decât ceea ce le place. Învățătoarele, educatoarele, cadrele didactice, în general, trebuie să găsească modalitățile de a-i determina pe copii să vină la școală și să învețe de plăcere. Așa cum am arătat, părinții trebuie să fie partener (în educația copilului) al învățătorului. El trebuie să înțeleagă că jocul copilului (jocul pentru copil) este foarte important și să se joace cu el.

Pentru a realiza acest lucru, cadrul didactic poate da teme pentru acasă sub forma unor jocuri în familie. Pot fi jocuri care au ca sarcini: „Realizează, împreună cu tata, o feliție pentru ziua mamei tale”, „Realizează o colecție de frunze. Roagă-i pe părinții tăi să scrie numele plantelor de la care ai colectat frunzele”. Pentru copil, va fi o joacă să culegă frunzele și o mare bucurie să arate, a doua zi, colecția sa de frunze pe care a realizat-o împreună cu părinții săi.

Implicarea familiei trebuie să se facă din ce în ce mai simțită în activitatea școlară și preșcolară, dar pentru acest lucru, cadrul didactic trebuie să-i antreneze pe părinți și să le explice lucrurile pe care nu le înțeleg sau nu vor să le înțeleagă. Pentru acest lucru, se poate realiza o activitate de joc chiar cu părinții (acele activități de spart gheața) în cadrul întâlnirilor cu părinții. Dacă la aceste întâlniri participă și elevii, jocul pe care ni l-am propus va avea rolul scontat, elevii observându-și părinții și în alte situații decât cea de părinte, realizându-se și o mai mare apropiere între copil și părinte.

Nu vreau să fac o clasificare a jocurilor, dar trebuie să amintesc aici și de jocul de rol (care are valențe educative și creative deosebite), de dramatizări, de activitățile extrașcolare (desene pe asfalt, întreceri sportive), concursuri pe diferite teme, altele decât pe teme de română, istorie, geografie („Cel mai frumos zmeu”, „Cea mai reușită rochiță pentru păpuși”, „Cel mai bun afiș pe teme de luptă împotriva violenței și a infectării cu HIV/SIDA” sau a alimentației necorespunzătoare), care nu fac decât să aducă un plus de încredere în propria persoană și îi ajută să se descopere.

Fie că sunt individuale, în perechi sau în grup, jocurile au mari valențe educative recunoscute de către toți participanții la educația copiilor.

În opoziție cu orice constrângere din afară, cu acțiunea de muncă sau actul comandat, starea de joc amplasează pe copilul-subiect întotdeauna în alte coordonate spațio-temporale decât cele obișnuite, într-un alt context de relații și sisteme de semnificații ale realității decât cele de rutină. Jocul se opune, în general, acțiunilor grave și situațiilor stresante și angajează pe copii, cu toată seriozitatea și întreaga lor ființă, în a interpreta cât mai fidel și exact rolurile asumate și în a respecta regulile impuse.

În concluzie, jocul:

- răspunde nevoii de libertate spirituală și de mișcare a copilului/tânărului;
- dezvoltă creativitatea și stimulează imaginația participantului;
- permite angajarea copilului în acțiune și participarea de voie bună;

- redă încrederea copilului în sine, oferindu-i siguranța necesară și liniștea de a se găsi în afara pericolului;
- generează importante compensații psihice în viața copilului;
- sprijină și îmbunătățește actul învățării;
- permite o mai mare sudură între proiectul acțiunii și rezultatul imediat așteptat, între aspirații și realizare.

Jocul nu suplinește întreaga activitate de învățare, ci doar o completează și o face mai accesibilă. De aceea, cadrele didactice trebuie să proiecteze și să realizeze jocuri alături de alte strategii de învățare, cum ar fi: învățarea în grup, în echipă, activitatea individuală, frontală, învățarea prin descoperire și alte strategii aflate la îndemâna lui și a elevilor.

Prin joc, copilul poate înțelege că școala face parte din viața sa de zi cu zi, că omul învață din toate experiențele vieții - fie ele plăcute sau mai puțin plăcute- și că „**Omul nu este întreg decât atunci când se joacă.**”

Bibliografie:

1. Stoica, D./ Stoica, M., „Psihopedagogie școlară”, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1982.

Abordarea comportamentală în teoriile personalității - avantajele și limitele

*Prof. Marcu Simona Lenuța,
Colegiul Național Pedagogic "Regina Maria", Deva*

Premise teoretice

Abordarea behavioristă clasică s-a concentrat doar asupra [comportamentelor observabile](#), asupra răspunsurilor subiecților la stimulii externi, rolul forțelor inconștientului și conștientului fiind negat. Pentru behavioriștii ortodocși, personalitatea este doar o acumulare de răspunsuri învățate la stimuli, desemnând prin urmare doar comportamentele observabile și manipulabile.

Skinner nu s-a ocupat în mod special de subiectul personalității, el nu a oferit o teorie a personalității în adevăratul înțeles al cuvântului. A încercat în schimb să ofere explicații pentru întregul comportament uman, respingând orice încercare de teoretizare pe marginea subiectului personalității. Skinner a susținut că psihologia trebuie să își restricționeze domeniul la ceea ce poate fi văzut, manipulat și măsurat în laborator, adică la comportamentul observabil. El nu afirmă însă că procesele interne (fiziologice sau mentale) nu există, mai mult, spre sfârșitul vieții a afirmat că psihologia trebuie să fie capabilă să explice aspectele vieții interne care pot fi observate obiectiv (Malone și Cruchon, 2001).

Potrivit lui Skinner, toate comportamentele pot fi controlate prin consecințele lor, prin ceea ce urmează comportamentelor. Prin urmare, un animal sau un om poate fi determinat să practice orice comportament, în funcție de întăririle consecutive comportamentului.

Astfel, cineva care se află într-o poziție care îi permite să controleze întăririle care pot fi administrate unei persoane va avea posibilitatea de a controla și comportamentul acelei persoane.

Skinner face distincție între două tipuri de comportament: respondent și operant. Comportamentele respondente sunt reprezentate de comportamentele dobândite prin condiționare clasică. Aceasta presupune înlocuirea unui stimul cu altul. Condiționarea clasică reliefează rolul întăririlor. În absența întăririi răspunsul condiționat nici nu poate fi menținut, dacă răspunsul condiționat nu este urmat în mod repetat de stimulul necondiționat, răspunsul va scădea ca frecvență și intensitate, până la extincția totală.

Deși Skinner afirmă că suntem astfel condiționați să răspundem unui mare număr de stimuli, nu consideră că toate comportamentele sunt explicabile astfel. Atât oamenii cât și animalele se comportă uneori în mod spontan, cel puțin aparent. Vorbim despre *comportamentele operante*, a căror natură și frecvență se modifică în funcție de întăririle care le urmează. Efectele pe care comportamentele operante le au asupra mediului acționează ca feed-back pentru comportament. În cazul în care comportamentele sunt întărite, atunci probabilitatea lor de apariție în viitor este mare, dacă întăririle lipsesc, comportamentul are șanse mai mici de a apărea.

Despre *tipuri de întărituri*, Skinner subliniază că cele mai multe sisteme de condiționare operantă folosesc întărituri pozitive, care presupun aplicarea sau adăugarea unui stimul care crește sau menține probabilitatea unui anumit comportament (bani, privilegiile sau succesul în activitate sunt astfel de întărituri). Întăririle negative cresc sau mențin probabilitatea unui comportament prin îndepărtarea unui stimul din situația respectivă, prin urmare, întăririle negative cresc probabilitatea comportamentului.

Aplicația practică

Modificarea comportamentului prin condiționare operantă (economia de jetoane – zâmbăreți) am încercat să o aplic și colectivului de elevii ai clasei la care predau. Aceasta s-a realizat pe parcursul unei luni calendaristice.

Clasa este constituită astfel:

- un număr de 6 elevi de clasa a -II-a (5 băieți și 1 fată)
- un număr 5 elevi de clasa a-III-a, (3 fete și 2 băieți)

S-au oferit zâmbăreți (jetoane) pentru următoarele tipuri de activități (am ales aceste activități pentru că acestea erau de îmbunătățit la nivelul clasei):

- Participarea activă la clasă 2 jetoane/ zi
- Teme făcute corect și la timp 2 jetoane/temă
- Scris citeț și lizibil 5 jetoane
- Lecturi suplimentare citite benevol 3 jetoane/ lectură
- Completarea fișei Harta textului- pentru fiecare lectură suplimentară citită – 3 jetoane/ fișă

- Rezolvare corectă de exerciții-problemă 1 jeton/ exercițiu rezolvat corect, individual, fără ajutor
- Tabla înmulțirii și a împărțirii învățate – 10 jetoane / fiecare
- Comportament prietenos față de colegi- 1 jeton/ fiecare situație

Următoarele obiecte sau activități puteau fi obținute de elevii în schimbul jetoanelor economisite:

- ✓ cutie de creioane colorate- 10 jetoane
- ✓ cutie de carioci 15 jetoane
- ✓ carte de citit – 20 jetoane
- ✓ Un joc puzzle 25 jetoane
- ✓ Responsabilul clasei – pt 1 zi- 10 jetoane
- ✓ Acces la jocuri pe calculator 15 minute – 10 jetoane
- ✓ Participarea gratuită la excursie – 100 jetoane

La început toții copii au fost foarte încântați să economisească cât mai multe jetoane, fiecare având în minte obiecte sau activități ce își doreau să le obțină în schimbul lor. Astfel, am observat o îmbunătățire a participării active a lor la clasă, o mai riguroasă pregătire a temelor pentru a doua zi la majoritatea participanților, 3 elevi și-au corectat substanțial scrisul, 4 elevi au citit mai multe lecturi suplimentare, 5 din 6 elevi de clasa a _II-a au învățat tabla înmulțirii și a împărțirii, la fel și o elevă de clasa a-III-a, ce avea lacune. Dorința de a rezolva individual exercițiile , fără a mai ”aștepta tabla” a crescut considerabil. Au scăzut numeric atitudinile neprietenoase dintre elevii, aceștia încercând să rezolve amiabil micile conflicte dintre ei, au împărțit în mod echitabil rolurile în jocurile desfășurate în recreație, s-au ajutat mult mai mult pe parcursul orelor, chiar și în pauze au încercat să își ajute colegii în înțelegerea rezolvării unor exerciții.

Dintre elevii care l-a început si-au propus și achiziția unei excursii, doar doi elevi au acumulat suficiente jetoane pentru aceasta. Ceilalți s-au multumit să achiziționeze mai multe obiecte sau activități accesibile ca ”preț”.

Per ansamblu, pot spune că am obținut schimbările scontate. Dar am observat că pe măsura ce elevii si-au ”achiziționat,, obiectele dorite de ei de la început, interesul pentru acumularea de jetoane a scăzut considerabil. Au existat 2 elevi care nu au depus eforturi pentru a obține jetoane.

Doar o parte din ei și-au menținut comportamentele schimbate în bine și după finalizarea aplicației. Unii din ei, fără motivația jetoanelor, nu au mai depus eforturi.

Bibliografie:

<http://muhaz.org/2-teorii-ale-personalitatii-delimitare-conceptual-clasificarea-t.html?page=8>

<http://socioumane.ro/blog/mariusdrugas/files/2016/05/abordarea-comportamentala.pdf>

Extras din Bonchiș, E., Drugaș, M., Trip, S., & Dindelegan, C. (2009). Introducere în Psihologia personalității (ed. a II-a). Oradea: Editura Universității din Oradea. ISBN 978- 973-759-899-8

Harta conceptuală și rolul său în evaluare

Prof. Maican Cristina,
Colegiul Național Pedagogic Spiru Haret, Buzău

„A evalua elevul înseamnă a căuta să-i dai mai multă forță”

Nicole Eliot

Evaluarea școlară bazată pe competențe este unul din factorii educației de calitate.

Una din competențele necesare, care trebuie formate și dezvoltate pentru tânărul absolvent este **gândirea sistemică**, ceea ce semnifică exersarea unei gândiri conștiente în înțelegerea și realizarea conexiunilor dintre părțile componente ale unui concept, proces, fenomen, sistem. În realizarea acestui deziderat curricular un rol important îl are metoda didactică **HARTA CONCEPTUALĂ**, care este o modalitate de organizare logică a informațiilor, evidențiind relațiile dintre diverse concepte și idei.

Hărțile conceptuale (“conceptual maps”) sau **hărțile cognitive** (“cognitive maps”) pot fi definite drept oglinzi ale modului de gândire, simțire și înțelegere ale celui/celor care le elaborează. Reprezintă un mod diagramatic de expresie, constituindu-se ca un important instrument pentru predare, învățare, cercetare și evaluare la toate nivelurile și la toate disciplinele.

“Hărțile conceptuale oglindesc rețelele cognitive și emoționale formate în cursul vieții cu privire la anumite noțiuni.” (Horst Siebert, 2001, p. 92) Ele, și mai ales transformările lor, reflectă **emergența cunoașterii**. Astfel, **sunt reînodate rețele cognitive, sunt incluse idei noi într-o structură cognitivă, sunt rearanjate cunoștințe deja acumulate. Ideile noi rodesc pe terenul modelelor cognitive existente.**

Definită drept o **metodă de evaluare**, harta conceptuală este utilizată ca **tehnică interactivă de grup**. Avantajele utilizării ei sunt multiple: ea organizează cunoștințele deja existente și pregătește elevii pentru asimilarea altora noi; se bazează pe conceptul de învățare colectivă, dar este eficientă și în aplicarea individuală; promovează învățarea conștientă și activă, ordonând informațiile dobândite și descoperind altele noi, prin efort propriu; dezvoltă creativitatea și spiritul inventiv. **Harta conceptuală înglobează mai multe tipuri de evaluare** (inițială, formativă, sumativă, finală).

Conceptul de „**hartă conceptuală**” a fost introdus de către **psihopedagogii americani Joseph D. Novak și David Ausubel**. J. Novak a descris pentru prima dată hărțile conceptuale **ca fiind o tehnică de reprezentare vizuală, bazându-se pe faptul că învățarea temeinică a noilor concepte depinde de cele existente în mintea elevului și de relațiile care se stabilesc între acestea**. „Esența cunoașterii constă în modul cum se structurează cunoștințele”. Cu alte cuvinte, **important este nu cât cunoști, ci relațiile care se stabilesc între cunoștințele asimilate**.

Hărțile conceptuale se mai numesc **hărți cognitive**. Ele contribuie la educația cognitivă și se definesc astfel ca fiind o reflectare a modului de gândire și înțelegere ale elevilor care le elaborează, la început într-un mod simplist, apoi tot mai complex și creativ. Această metodă didactică este una transdisciplinară, ea poate fi utilizată atât la predare/învățare, cât și la evaluare la toate disciplinele școlare. „Educația cognitivă devine criteriul fundamental de apreciere a educației școlare, arătând dacă cei care învață se adaptează la competiția crescândă a valorilor” (E. Joița).

O **hartă conceptuală** prezintă următoarele caracteristici:

- ✚ conține concepte, interpretări, relații cauzale, asocieri, informații secundare, terțiare, concluzii etc.;
- ✚ este o modalitate de reprezentare grafică a părților componente ale unui sistem, proces sau concept, precum și a relațiilor dintre ele. Se **folosesc forme de ciorchine, căsuțe, cercuri** etc.;
- ✚ informațiile cauzale caracteristice pornesc de la un concept, de la o sintagmă și au o aranjare ierarhizată;
- ✚ săgețile dintre căsuțe sunt utilizate frecvent pentru a indica relațiile existente între componente (determinare, relaționare etc.).

Potențialul pedagogic al metodei este deosebit deoarece pune accentul pe:

- analiza proceselor cognitive, care intervin în învățare (atenție, memorare, elaborare și organizare de cunoștințe, categorizare, selectare, interpretare, luare de decizii etc.).
- analiza pe părți a sarcinilor de învățare;
- procesarea de profunzime a conținuturilor studiate, însoțită de asociere, interpretare, explicarea fenomenelor, formulare de concluzii;
- utilizarea experienței dobândite;
- procesul de formare a noilor cunoștințe, abilități, deprinderi;
- dezvoltarea la elevi a capacităților de automonitorizare și autoevaluare.

Cu ajutorul hărții conceptuale **are loc învățarea conștientă**, care se manifestă prin:

- examinarea critică a informațiilor, ideilor;
- relaționarea cunoștințelor din diverse discipline școlare;

- relaționarea cunoștințelor teoretice cu cele practice;
- organizarea și structurarea conținuturilor printr-o modalitate grafică;
- aplicarea cunoștințelor în viața cotidiană.

Tipuri de hărți conceptuale:

÷ **Hărți conceptuale liniare** – informațiile sunt prezentate pe linie dreaptă.

÷ **Hărți conceptuale sub forma „pânzei de păianjen”** – în centru se află un concept, o idee centrală, o temă de la care pleacă legăturile sub formă de raze către celelalte concepte secundare.

÷ **Hărți conceptuale ierarhice** – prezintă informațiile în formă de scară, piramidă ierarhică. Informațiile, conceptele sunt aranjate în funcție de gradul de generalitate, de modul cum trece unul din celălalt. Cea mai importantă informație se află în vârf.

Am valorificat aceste cunoștințe teoretice realizând harta conceptuală în cadrul activităților didactice la lecțiile de pedagogie, astfel, elevii își formează o viziune de ansamblu asupra fenomenului educațional. Prin intermediul hărții conceptuale pot fi realizate mai multe tipuri de evaluare: inițială, formativă, sumativă, finală.

OBIECTUL: PEDAGOGIE

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: *Educația – obiectul de studiu al științelor educației*

SUBIECTUL: *Educația – delimitări conceptuale*

COMPETENȚE GENERALE:

1. Cunoașterea și utilizarea adecvată a conceptelor specifice științelor educației
2. Examinarea critică, evaluativă a unor idei, proiecte și procese educaționale
3. Ameliorarea și inovarea procesului educațional; integrarea și utilizarea noilor tehnologii informaționale și de comunicare
4. Realizarea și valorificarea corelațiilor intra- și interdisciplinare, în vederea optimizării procesului de educație
5. Manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de profesia didactică

COMPETENȚE SPECIFICE:

- 1.1. Identificarea criteriilor de clasificare a științelor educației și analiza relațiilor dintre acestea;
- 1.2. Utilizarea adecvată a terminologiei specifice domeniilor Introducere în pedagogie și Teoria și metodologia curriculum-ului, în scopul explicării proceselor, al interpretării și al aprecierii unor situații educaționale;
- 1.3. Analiza conceptuală și evaluativă a specificității pedagogice a educației

OBIECTIVELE UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE:

- definirea conceptului de educație;
- definirea pedagogiei ca știință a educației;
- cunoașterea sistemului științelor pedagogice;
- evidențierea relațiilor dintre pedagogie și alte științe;
- evidențierea unor aspecte ale evoluției istorice a educației;
- precizarea funcțiilor educației, a dimensiunilor și caracteristicilor noi ale educației;

Etapale de elaborare a hărții conceptuale

÷ **Etapa de brainstorming** (alegerea ideii principale). La această etapă are loc **evaluarea inițială**.

a) Elevii, organizați în grupuri, se gândesc la câteva idei cunoscute, care au tangență cu
TEMA: EDUCAȚIA – delimitări conceptuale

- Ex.: *Etimologic, termenul de educație provine din limba latină, prin traducerea lui „e” care înseamnă „din” și a lui „duco-ere” în sensul de „a scoate”. Înțelesul original al expresiei „e duco” (a scoate din) capătă un sens derivat „a scoate” pe copil din starea de natură, a crește, a cultiva, a îndruma. Specialiștii conferă acest sens expresiei inițiale, pentru a sugera drumul parcurs de copil în devenirea lui, ca rezultat al influențelor favorabile de ocrotire, îngrijire și sprijinire.*

S-au dat mai multe definiții educației.

În sensul cel mai larg, educația ar fi acea activitate umană constituită dintr-un ansamblu de influențe și acțiuni exercitate conștient, organizat și sistematic de societate (generația adultă, de regulă) pentru a pregăti omul (în speță generația tânără) pentru viață în general, pentru cea socială în special.

b) Elevii, ghidați fiind de profesor, aleg ideea principală: **EDUCAȚIA**. Se notează pe tablă în ordine aleatorie toate informațiile, care vin de la elevi și țin de ideea principală.

1. **Etapa de organizare** (stabilirea conținutului hărții cognitive). La această etapă are loc procesarea informațiilor dobândite. Subiectul principal: **EDUCAȚIA** se scrie pe o coală mare de hârtie în partea de mijloc. Celelalte idei, informații (cunoscute și dobândite) sunt grupate de către elevi după criteriul relațiilor reciproce, cauzale, fiind ajutați de profesor. Astfel, prin intermediul evaluării formative sunt obținute grupe și subgrupe de informații.

- Ex.: **Concept și sensuri:** perspectiva etimologică, perspectiva acțională, perspectiva procesuală, perspectiva relațională

Funcțiile educației: funcția cognitivă, funcția axiologică, funcția praxiologică, funcția socială

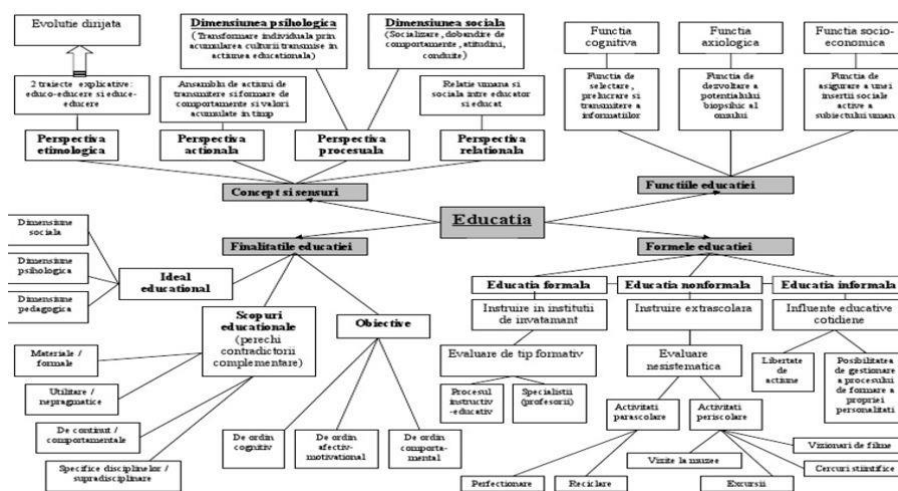
Finalitățile educației: ideal educațional, scopuri, obiective

Formele educației: educația formală, educația nonformală, educația informală

2. **Etapa de aranjare în pagină** (aranjarea ideilor pe hartă, are loc *evaluarea formativă*). Este cea mai importantă etapă. Ideile trebuie să treacă una în alta pentru ca cititorul să-și dea seama cu ușurință despre relațiile dintre *perspectivele educației, dintre funcțiile educației, dintre finalitățile educaționale, dintre formele educației*, despre importanța și relevanța informațiilor, despre ierarhizarea lor. Elevii scriu, în partea de mijloc a paginii subiectul principal, îl conturează într-un dreptunghi sau cerc, după care aranjează în funcție de relațiile existente și celelalte idei din grupurile și subgrupurile formate în faza anterioară. Le vor scrie pe aceeași linie, dacă e vorba de hartă liniară și unele sub altele în caz de subordonare. Pot folosi culori diferite pentru elementele-cheie și restul componentelor. La această etapă metoda capătă **un caracter ludic** (de joc), **interactiv**. Elevii generează idei noi, se reactualizează relațiile reciproce și interreciproce între toate *elementele care definesc educația*, ei lucrează cu diferite forme geometrice, le colorează în culori, astfel, **hartă devine atractivă**.

1. **Etapa de legătură continuă** (de finalizare, are loc evaluarea finală), faza de fixare a relațiilor de legătură dintre elementele constitutive ale fenomenului educațional. Elevii sunt solicitați să dea o formă finală hărții cognitive. Se folosesc săgețile unidirecționale sau bidirecționale, arcuri între idei. Ei stabilesc pe diagramă locul final al fiecărei idei, adaugă ultimele detalii informaționale și estetice, argumentează opțiunile lor. Condiția obligatorie este, ca cititorul să poată cu ușurință citi schema cognitivă despre elementele care definesc educația.

2. **Produsul final – harta conceptuală – Educația** este o sursă importantă de evaluare și autoevaluare, este bogată în informații. Profesorul poate verifica cunoștințele achiziționate de elevi, înțelegerea relațiilor între componentele educației, complexitatea sistemului educațional, eficiența strategiilor utilizate, creativitatea lor. La finele unei astfel de activități, realizate prin metoda hărții conceptuale, observăm că *evaluarea vizează nu doar domeniul cognitiv* (adesea exclusiv vizat în verificare), ci și *pe cel creativ*. Pentru început, elaborarea hărții conceptuale este un proces, care decurge greu, dar cu ajutorul profesorului elevii devin motivați în realizarea hărții cognitive și obțin succesul școlar scontat. Cu timpul, elevii singuri aleg conceptele, ideile și stabilesc relațiile care le caracterizează. Practica frecventă a acestei metode le asigură elevilor un randament școlar mai sporit, un interes viu față de lecțiile de pedagogie.

Un aspect deosebit de important pe care doresc să-l menționez în această pledoarie vizând folosirea hărților conceptuale în procesul de predare-învățare-evaluare este acela al **dezvoltării competențelor digitale** în realizarea acestui demers. Astfel, pentru realizarea acestor hărți conceptuale atât profesorii, cât și elevii **pot folosi aplicații** care facilitează procesul realizării acestora, ne ajută să operăm cu o multitudine de variante privind structurarea hărților, ne oferă variante multiple de aranjare, ordonare, structurare, restructurare, toate aceste procedee contribuind la dezvoltarea gândirii critice, a creativității, a colaborării și cooperării în învățare, aspecte foarte importante care contribuie la dezvoltarea personalității.

De aceea, aș dori să exemplific câteva **aplicații pe care le putem folosi în realizarea hărților conceptuale**:

1. Index Concept Harta Instrumente (Windows/MacOS/Linux)

2. XMind (Windows/MacOS/Linux)

3. MindNode (MacOS)

4. SimpleMind (Android/iOS)

5. Mindomo (Android/iOS)

6. MindMeister (Online)

7. Draw.io (Online)

8. BigMind (iOS)

Exemplu:

Mind Mup: www.mindmup.com. - această aplicație face parte din categoria generală a aplicațiilor care creează și gestionează hărțile conceptuale, iar utilizarea hărților conceptuale aduce multă valoare în procesul de învățământ.

Avantaje ale hărților conceptuale Mind Mup:

- permit **reprezentarea vizuală**, sub formă de diagrame și a legăturilor între ele, a unor concepte și idei;
- permit **utilizarea ierarhiilor**, punând conceptele și ideile în ierarhie, fiecare diagramă fiind pusă în relație cu o alta;
- permit **utilizarea unui spațiu vizual**; prin faptul că distribuie elementele hărții conceptuale pe spațiul vizual dat, realizează o imagine generală de ansamblu, acel Big Picture care facilitează înțelegerea unei situații generale de ansamblu prin integrarea tuturor elementelor hărții conceptuale pe suprafața vizuală dată;
- permit **lucrul în comun la un proiect**;
- permit **salvarea elementelor hărții vizuale** în fișiere de tip: .jpg, .pdf, prezentări PPT, etc.
- permit **realizarea unor sarcini** - task-uri în legătură cu hărțile vizuale;

- permit *utilizarea unor culori cu rol de etichete vizuale* a unui conținut;
- permit *inserarea unor surse suplimentare de informații* cum ar fi linkuri URL ale unor site-uri;
- permit *atribuirea unui status* (de exemplu, În lucru sau Mă mai gândesc ori Terminat) unui proiect descris printr-o hartă vizuală.

Concluzionând putem afirma faptul că prezentarea schematizată a cunoștințelor prin intermediul hărții conceptuale contribuie la o mai bună structurare a lor, precum și la o învățare durabilă.

Hărțile conceptuale sunt deosebit de valoroase deoarece:

- *promovează învățarea activă și conștientă;*
- *stimulează generarea de idei;*
- *promovează analiza relevantă a ideilor;*
- *facilitează înțelegerea și aplicabilitatea cunoștințelor;*
- *asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor;*
- *valorifică și stimulează potențialul creativ, originalitatea din partea elevilor;*
- *formează și dezvoltă gândirea critică și sistemică a elevilor;*
- *permite profesorului să realizeze simultan mai multe tipuri de evaluări: inițială, formativă, înaltă, sumativă;*
- *încurajează spiritul de echipă.*

Bibliografie:

1. Joița E. Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie. Iași: Editura Polirom, 2002.
2. Joița E. Formarea pedagogică a profesorului. Instrumente de învățare cognitiv-constructivistă. București: E.D.P., 2007.
3. Miclea M. Psihologia cognitivă. Modele teoretico-experimentale. Iași: Editura Polirom, 1999.
4. Oprea C.L. Strategii didactice interactive. București: E.D.P., 2006.
5. Site-ul Educational Technology and Mobile Learning

Dezvoltarea socio - emoțională a copilului preșcolar

*Prof. Mărcuț Ana,
Școala Gimnazială Avram Iancu, Oradea*

Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor preșcolari are în vedere capacitatea acestora de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii de vârstă apropiată, precum și capacitatea de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și de a răspunde emoțiilor celorlalți, de acceptare și respectare a diversității. Aceasta se realizează prin intermediul activităților desfășurate în grădiniță cum ar fi: activități de dezvoltare personală, activități artistice de tipul dans, pictură, colaj, modelaj, și activități de joc: joc de rol, joc simbolic, sau

jocul cu marionete.

Dezvoltarea emoțională a copilului are un rol esențial în fiecare aspect al dezvoltării sociale, aceste etape fiind la fel de importante precum dezvoltarea creierului sau a corpului și capacităților motorii. Copiii învață motivați de dorința de a crea legături afective cu ceilalți, iar cât de mult sau cum va învăța depinde de conceptul de sine și locul său în această lume.. La fel ca mersul și vorbitul, abilitățile socio-emoționale necesită timp și răbdare, pentru a fi dezvoltate.

Dezvoltarea socială

Relațiile sociale pozitive se formează atunci când copiii înțeleg semnificația diferitelor comportamente, când sunt capabili să se adapteze diferitelor contexte sociale și sunt implicați în activități de grup. Interacțiunile cu cei apropiați joacă un rol central în „sănătatea” socio-emoțională a copilului, oferind sentimentul de stabilitate, securitate, apartenență și astfel hrănind dorința de învățare ale copilului. Relațiile pe care le stabilește copilul cu ceilalți necesită siguranță, receptivitate, disponibilitate și confort emoțional. Încetul cu încetul copiii dezvoltă abilități de cooperare, de negociere, de a conduce și a fi conduși, de a lega prietenii, de a-și exprima sentimentele într-o manieră acceptată social.

Relațiile sociale ale copilului cu adulții vizează capacitatea copilului de a avea încredere și a interacționa cu ușurință cu aceștia, precum și capacitatea lor de a recunoaște diferitele roluri sociale ale acestora.

Prin interacțiunea cu copiii, copilul exersează cooperarea, capacitatea de a stabili și a menține relații de prietenie, învață să țină cont de dorințele și nevoile celorlalți, învață să respecte drepturile altor copii. De asemenea, contactul social cu ceilalți copii este o sursă importantă pentru a observa diferențele și asemănările dintre oameni, diversitatea oamenilor din multe puncte de vedere. Adaptarea la diversitate, respectarea ei prin stabilirea de relații pozitive, precum și empatia reprezintă competențe importante ale dezvoltării sociale.

Dezvoltarea emoțională

Capacitatea copiilor de a-și recunoaște și exprima propriile emoții, de a și le stăpîni, de a le controla, de a înțelege și a răspunde emoțiilor altora reprezintă pași importanți în dezvoltarea emoțională a copilului. Locul central însă îl constituie dezvoltarea conceptului de sine, a percepției și imaginii de sine a copilului: trăsături, capacități, motivații, dorințe, nevoi, preferințe, roluri sociale. Încetul cu încetul copilul va ajunge să-și răspundă la întrebarea „Cine sunt eu?”. La fel de importantă în ecuația dezvoltării emoționale este încrederea în sine, convingerea că poate face ceea ce își propune, independența și responsabilitatea personală, sentimente care alimentează și susțin dorința naturală a copiilor de cunoaștere, explorare, descoperire.

Dezvoltarea competențelor emoționale ale copiilor este importantă din următoarele motive:

- ✚ pentru interacțiunea și formarea relațiilor cu celelalte persoane (ex.: interacțiunea plină de succes a copilului cu celelalte persoane depinde de abilitatea lui de a înțelege o situație emoțională dată, cât și de abilitatea de a acționa adecvat la aceasta);
- ✚ are implicații pe termen lung în adaptarea copiilor la grădiniță și la școală, precum și în relaționarea cu colegii; copiii care înțeleg emoțiile și modul în care acestea sunt exprimate vor fi capabili să empatizeze cu ceilalți copii care experimentează emoții negative și să le comunice anume ce simt.; apoi, copiii care sunt competenți din punct de vedere emoțional sunt priviți de colegi ca parteneri de joc mai buni și mai distractivi, sunt capabili să utilizeze expresivitatea lor pentru a atinge scopuri sociale, sunt capabili să răspundă adecvat emoțiilor colegilor în timpul jocului și, ca urmare, vor fi capabili să se adapteze mai ușor la mediul preșcolar;
- ✚ disfuncțiile apărute în dezvoltarea emoțională reprezintă un precursor al problemelor de comportament apărute în copilăria timpurie și cea mijlocie

Cum își dezvoltă copiii competența emoțională?

Studiile de specialitate arată că relațiile dintre copii și adulți contribuie la dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale preșcolarilor deoarece relațiile copil-părinți și copil-educatoare sunt relaționate cu dezvoltarea unor abilități de interacțiune cu copiii de aceeași vârstă, dezvoltarea emoțională, autoreglarea și competențele de adaptare la școală.

Relațiile copiilor cu adulții sunt predictorii comuni ai dezvoltării unor probleme de comportament și psihopatologici. Un anumit tip de psihopatologie în exprimarea emoțiilor poate fi determinat de măsura în care adulții facilitează sau descurajează exprimarea emoțiilor specifice. Deci, experimentarea exagerată sau lipsa experimentării unor emoții de către copil poate dezvolta riscul apariției psihopatologiei, ce se va manifesta în diferite moduri, în funcție de emoție.

Educatorele sunt cele care contribuie la dezvoltarea competenței emoționale a copiilor, prin ceea ce se numește socializarea emoțiilor. Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate. O educatoare face acest lucru observând cum se comportă copilul.

De exemplu: dacă se desparte de părinți fără dificultate, se agață în mod excesiv de adulți, își apără drepturile, manifestă entuziasm atunci când face lucruri plăcute pentru el, manifestă interes pentru activitățile din grădiniță, zâmbește și pare fericit majoritatea timpului, etc.

Abilitatea de a recunoaște expresiile emoționale reprezintă un fundament pentru achiziția ulterioară a unor informații suplimentare despre emoții, precum cauzele și consecințele emoțiilor, manifestările lor cele mai subtile, regulile sociale privind emoțiile și etichetele emoționale utilizate în limbajul la care copilul este expus. De exemplu: copilul vede o persoană într-o anumită situație și apoi se bazează pe expresiile faciale ale persoanei, pentru a determina ce emoție i-a provocat situația respectivă.

De aceea, pentru identificarea corectă a emoțiilor copiilor, e bine să încercăm să utilizăm următoarele strategii, pentru a ajuta copiii să-și exprime în mod adecvat emoțiile.

- ✓ recompensați copilul – consolați copilul când e trist, empatizați cu copilul când e furios, ajutați-l când îi este frică;
- ✓ evitați exprimarea dezaprobării când copilul este trist, transmiterea mesajului că ar trebui să se simtă rușinat când exprimă furie sau a ironizării atunci când copilul exprimă frică, deoarece în acest mod îl pedepsiți;
- ✓ nu minimalizați emoțiile copiilor; de exemplu: dacă copilul exprimă tristețe nu îi spuneți să încerce să se înveselească, dacă el exprimă furie nu îi spuneți că lucrurile nu sunt așa grave precum par, iar dacă exprimă frică nu îi spuneți să nu îi fie frică;
- ✓ nu ignorați sau neglijați emoțiile exprimate de copil;
- ✓ nu reacționați exagerat la emoțiile exprimate de copil.

În acord cu toate studiile existente în prezent, dezvoltarea socială și emoțională este unul dintre principalele fundamente ale stării de bine a copiilor și este una dintre premisele succesului școlar. Iată 10 modalități prin care putem ajuta copiii să atingă un nivel înalt de inteligență emoțională ce va asigura acestora, ca adulți, o viață fericită, responsabilă și plină de succese:

1. Fiți un exemplu de inteligență emoțională!

Da, copiii ne urmăresc îndeaproape. Ei observă cum răspundem la frustrare, cât de rezistente suntem, și, mai ales, observă dacă suntem conștiente de sentimentele noastre și de sentimentele celor din jurul nostru.

2. Fiți dispuse să spuneți uneori "nu" copiilor !

Există o gramadă de lucruri interesante pentru copii. Iar copiii vor cere multe dintre acestea. Refuzul nostru va da prilejul copiilor să aiba de a face cu dezamăgirea, să învețe să își controleze impulsurile. Dintr-un anumit punct de vedere, sarcina noastră ca educatoare este de a permite copiilor să fie frustrați pentru ca apoi să își rezolve singuri problema. Copiii ce primesc întotdeauna ceea ce doresc nu sunt foarte fericiți.

3. Fiți conștiente de zonele "fierbinți"!

Învățați care sunt lucrurile care vă scot din sărite și de ce se întâmplă așa. Deoarece nu aveți controlul situației? Deoarece nu sunteți respectate? În spatele acestor situații se afla frica de ceva. Trebuie să vă cunoșteți și să vă recunoașteți frica, pentru a reduce riscul apariției momentelor de criză atunci când sunteți împreună cu copiii. Faptul că vă cunoașteți zonele "fierbinți" nu le face să dispară, însă vă e de mare ajutor în evitarea și rezolvarea lor.

4. Încearcați să nu judecați copiii!

Nu categorisiți copiii. Mai bine etichetați sentimentele. Spune-ți "El pare supărat" în loc de "Ce prost e!". Când copilul plânge sau smiorcăie, va fi mult mai bine dacă i-ați spune "Pari supărat" decât dacă îi cereți să se oprească. Dacă îi lipsiți pe copii de sentimentele pe care le încearcă, acestea se vor refugia în subsol și vor deveni mai puternice.

5. Antrenați-vă copiii !

Copiii, trebuie antrenați pentru a-i ajuta să fie mai responsabili. În loc de "Pune-ți căciula și mănușile" puteți întreba "Ce mai ai nevoie pentru a merge la plimbare?". Spunându-le în mod constant copiilor ceea ce trebuie să facă, nu îi ajutăm să își dezvolte încrederea în forțele proprii și responsabilitatea.

6. Participați la problemele copiilor !

Orice problema care apare în viața copiilor este și treaba noastră.. În cazul în care copiii greșesc ceva, nu uitați cât de important este să răspundeți calm și rațional.

7. Implicați copiii, încă de mici, în luarea unor decizii !

Cercetările efectuate sugerează faptul ca acei copii care au fost implicați în luarea unor decizii de la o varsta frageda tind să fie mai fericiți și să aiba mai mult succes în viața. De ce? Încă de mici, ei învață ca sunt o parte importanta a grupului din care fac parte. Copiii doresc sa faca parte dintr-un grup și să simtă că sunt valoroși.

8. Limitați accesul copiilor la calculator !

Copiii au nevoie de joacă, nu de timp petrecut în fața unui ecran. Pentru dezvoltarea creativității și a îndemânării în rezolvarea problemelor, permiteți copiilor să se joace liberi..Ceea ce copiii învață sub atenta noastră îndrumare sau din joaca liberă ofera baza unei bune dezvoltări emoționale.

9. Stabiliți regulile grupei !

Cum ar fi: fără strigăte, fără porecle, respectul acordat tuturor, tot timpul etc. Discutând mereu, în grupă, despre aceste reguli, copiii, vor devenii conștienți că trebuie să și le însușească și să se respectându-se reciproc.

10. Copiii noștri sunt minunați !

Nu exista o cale mai importanta în dezvoltarea socio-emotională a copiilor decât aceea de a-i privi ca fiind minunați și capabili. O lege a universului zice "Ceea ce gândești se va dezvolta". Dacă ne privim copiii ca fiind minunați și gândim despre ei că sunt minunați o să avem parte de multe "minuni".

Dacă privim copiii ca fiind o problemă, o să avem parte de probleme. Transformând aceste 10 idei în obiceiuri zilnice vom oferi copiilor cea mai mare șansă posibilă pentru a deveni niște adulți fericiți, productivi și responsabili.

Bibliografie:

1. Botiș Adina, Mihalca, Loredana, Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar- Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani- Editura Alpha MDN, Buzău, 2007
2. Crețu Tinca., Psihologia vârstelor, Editura Credis, București, 2001
3. Ionescu Miron; Radu Ioan, Didactica modernă, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001

Importanța metodelor activ-participative în dezvoltarea personalității școlarului mic

*Prof. Maizel Irina,
Școala Gimnazială nr. 26, Galați*

Un învățământ modern, bine conceput permite inițiativa, spontaneitatea și creativitatea copiilor, dar și dirijarea, îndrumarea lor, rolul cadrului didactic căpătând noi valențe, depășind optica tradițională prin care era un furnizor de informații.

În organizarea unui învățământ centrat pe copil, cadrul didactic devine un coparticipant alături de elev la activitățile desfășurate. El însoțește și încadrează copilul pe drumul spre cunoaștere.

Utilizarea metodelor interactive de predare-învățare în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ, având un caracter activ – participativ și o reală valoare activ-formativă asupra personalității elevului.

Valențele formativ-educative care recomandă aceste metode interactive ca practici de succes atât pentru învățare cât și pentru evaluare, sunt următoarele⁶:

- stimulează implicarea activă în sarcină a elevilor, aceștia fiind mai conștienți de responsabilitatea ce și-o asumă;
- exersează capacitățile de analiză și de luare a deciziilor oportune la momentul potrivit, stimulând inițiativa tuturor elevilor implicați în sarcină;
- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, exersarea priceperilor și

capacităților în variate contexte și situații;

⁶ Oprea, Crenguța – *Metode și tehnici interactive de grup*

- asigură o mai bună clarificare conceptuală și o integrare ușoară a cunoștințelor asimilate în sistemul noțional, devenind astfel operaționale;
- unele dintre ele, cum ar fi portofoliul, oferă o perspectivă de ansamblu asupra activității elevului pe o perioadă mai lungă de timp, depășind neajunsurile altor metode tradiționale de evaluare cu caracter de sondaj și materie și între elevi;
- asigură un demers interactiv al actului de predare–învățare–evaluare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare elev, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestuia;
- descurajează practicile de speculare sau de învățare doar pentru notă;

Bunul mers al procesului de învățământ și rezultatele obținute depind de metodele utilizate. Marii pedagogi au evidențiat faptul că folosindu-se metode diferite se obțin diferențe esențiale în pregătirea elevilor, că însușirea unor noi cunoștințe sau comportamente se poate realiza mai ușor sau mai greu, în funcție de metodele utilizate.

Metodele sunt instrumente importante aflate la dispoziția cadrului didactic, de a căror cunoaștere și utilizare depinde eficiența muncii educative. Învățătorul, cunoscând varietatea metodelor, particularitățile elevilor cu care lucrează, obiectivele pe care trebuie să le atingă, trebuie să acționeze pentru ca aceștia să-și valorifice pe deplin personalitatea, devenind el însuși un creator în materie de aplicare a strategiilor, metodelor și procedeelelor didactice.

Educația de tip outdoor în grădiniță

*Prof. Elena Lupu,
Școala Gimnazială "Ștefan cel Mare", Dorohoi*

Educația de tip outdoor este o formă organizată de învățământ care îl pregătește pe copil pentru viață și care se desfășoară în aer liber.

Activitățile educației de tip outdoor se desfășoară întotdeauna în **natură** și nu au ca finalitate rezultate palpabile (diplome, atestate), ci produse vizibile la nivelul comportamentului copiilor.

Dacă învățarea clasică, în sala de grupă, are un aspect cognitiv, activitatea de tip outdoor are un aspect pur practic, informal și experiențial.

Educația în aer liber își are originea în multe inițiative apărute în ultimii 150 de ani: taberele de corturi; cercetășia (întemeiată în 1907 de englezul Robert Baden Powell) – care urmărește tot un fel de educație informală, bazată pe activități practice în aer liber; școlile în pădure din Danemarca; școlile și mișcarea Outward Bound înființate de Kurt Hahn.

Educația în aer liber parcurge toate cele trei nivele de învățare :

- cognitiv;
- afectiv;

- motric.

Educația OUT DOOR este un concept relativ nou în contextul educativ românesc, însă ea începe din ce în ce mai mult să capteze interesul cadrelor didactice și al elevilor din sistemul de învățământ formal. Termenul de educație OUT DOOR poate include educația pentru mediu, activități recreative, programe de dezvoltare personală și socială, excursii, drumeții etc.

Acest tip de educație oferă posibilitatea contactului direct cu natura, dar și un mediu relaxant, liber, fără constrângerea pe care o impune „cei 4 pereți ai unei săli de clasă”. Educația în aer liber este considerată a fi mult mai motivantă și cu un impact mult mai puternic asupra procesului de învățare în rândul elevilor.

Educația OUT DOOR se pliază cel mai bine educația non-formală, întrucât se bazează foarte mult pe participarea activă, minimalizează constrângerea specifică școlii, oferă utilitate practică imediată cunoștințelor învățate, se desfășoară în contexte diferite având un cadru de învățare și un conținut lejer, folosește metode care stimulează implicarea și participarea, are o structură și o planificare flexibilă, procesul învățării este orientat spre participant, se bazează pe experiența participanților. CURRICULUM ȘCOLAR VERSUS EDUCAȚIA OUTDOOR.

Educația formală asigură necesarul de cunoștințe și informații educaționale. Educația informală asigură procesul de învățare pe tot parcursul vieții, educația non-formală este participativă, interactivă, iar educația OUT DOOR „scoate la aer” cele 3 forme de educație, însă împreună aceste forme de educație crează un sistem de învățământ de calitate din punct de vedere al conținutului și mai ales al rezultatelor obținute.

Curriculum școlar desemnează conținutul învățării formale, strategiile de predare-învățare, metode și mijloace, resurse materiale, modalități de evaluare focalizate pe componenta educativă-instituțională. Curriculum școlar este prestabilit, bine delimitat de celelalte forme ale educației printr-un set de reguli și norme, de factorii decidenți la nivel național, în speță Ministerul Educației. Educația formală este recunoscută ca fiind principala formă prin care copiii învață, celelalte forme nu li se acordă atenția cuvenită chiar dacă impactul lor este pe alocuri mult mai intens. Integrarea educației OUT DOOR în curriculum școlar reprezintă în prezent un aspect important în asigurarea dezvoltării personale și profesionale a elevului, mai ales pentru că contextul actual este caracterizat de lipsa interesului și motivației spre învățare ale copiilor, accentuarea gradului de neimplicare în viața școlară, existența unor preocupări care afectează negativ comportamentul elevului, lipsa respectului pentru școală ca instituție, pentru profesor, familie.

Rolul metodelor didactice în activizarea preșcolarilor la activitățile matematice

*Prof. Marin-Lazarov Paula-Ramona,
G.P.N. Florile Soarelui, Mioveni*

Având ca țintă atingerea de către toți copiii a obiectivelor prevăzute în curriculum, educatoarea crează situații de învățare care să favorizeze operațiile mentale. Aceste situații trebuie să fie variate, ordonate, să implice acțiunea directă a copiilor cu imagini, obiecte și simboluri, pentru a favoriza reversibilitatea și interiorizarea operației și totodată să se desfășoare sub formă ludică. Termenul metodă provine din grecescul „methodos” („odos” = cale, drum și „metha” = către, care înseamnă „cale care duce spre...aflarea adevărului”; „cale de urmat” în vederea descoperirii adevărului; un mod de cercetare a unui lucru, de căutare, de exploatare a unui fenomen obiectiv în vederea aflării adevărului; drum de parcurs în vederea atingerii unui scop, a obținerii unui rezultat determinat . Transpuse în actul didactic, metodele devin un instrument de relevare a unor informații științifice în fața celui care învață, o modalitate de transmitere-însușire de cunoștințe, priceperi, deprinderi în vederea atingerii unor obiective pe care cadrul didactic trebuie să le atingă. Pentru cadrul didactic metodele reprezintă căile prin care acesta organizează o activitate didactică, un drum pe care profesorul conduce elevul spre asimilarea unor cunoștințe noi, dar și spre consolidarea și evaluarea celor însușite anterior, și de asemenea, o formă de stimulare, de implicare activă a copiilor în actul instructiv-educativ.

I. Cerghit afirmă că metodele didactice îndeplinesc mai multe funcții. Astfel, metodele au: - funcție cognitivă, deoarece reprezintă o cale de acces a copiilor spre cunoaștere; - o funcție formativ-educativă, deoarece ele contribuie la dezvoltarea unor procese psihice și fizice, deprinderi intelectuale, atitudini, sentimente, comportamente, capacități; - funcție motivațională, având capacitatea de a suscita curiozitatea și de a activa elevul (preșcolarul); - funcție instrumentală, deoarece mijlocesc atingerea obiectivelor; - o funcție normativă - metodele ne arată cum trebuie să se predea și să se învețe pentru a se atinge obiectivele (Cerghit, Ioan, Metode de învățământ, Ed. Polirom, 2006).

Metodele didactice au unul dintre cele mai importante roluri pentru reușita unei activități. De modul cum sunt ele organizate într-o activitate depinde în mare măsură dacă sunt sau nu atinse obiectivele stabilite. În activitățile matematice din grădiniță educatoarea a planificat și până acum metode care să stimuleze atenția și interesul preșcolarilor, metode bazate pe manipularea obiectelor, în principal jocul didactic matematic. Importanța jocului didactic matematic ca și metodă este unanim recunoscută de toți cei implicați în educația preșcolară. În prezent însă, pe lângă această metodă didactică educatoarea are la dispoziție o multitudine de alte metode cum ar fi, de exemplu, cele preluate în alte categorii de activități (ex. memorizarea, cântecul, desenul) sau metodele moderne, activ-participative, scopul fiind acela de atingere a obiectivelor matematice propuse într-o manieră activă, conștientă, ceea ce va asigura retenția mai sigură, mai stabilă și pe o perioadă mai îndelungată de timp a cunoștințelor însușite.

În prezent curriculum pentru învățământul preșcolar promovează implicarea activă a copiilor în activitățile didactice, iar metodele care pun accent pe acțiunea copiilor, activparticipative răspund acestei cerințe. Activizarea predării-învățării presupune folosirea unor metode, tehnici și procedee care să-l implice pe copil în procesul de învățare, urmărindu-se: dezvoltarea gândirii critice, stimularea creativității, dezvoltarea interesului pentru cunoaștere, în sensul formării lui ca participant activ la procesul de educare. Prin metodele activ-participative înțelegem toate situațiile care scot copiii din ipostaza de obiect al informării și îi transformă în subiecți ai formării. Prin aceste metode se reînvie concepțiile „școlii active” și ele răspund de asemenea și cerințelor actuale ale educației, care pun accent pe implicarea elevului din proprie inițiativă. Mobilul învățării trebuie să fie deci unul interior: curiozitatea, interesul pentru acțiune, dorința de a investiga, curiozitatea, toate acestea activează copilul și facilitează învățarea. Prin metodele de învățare activă procesul de învățare ține cont de interesele și nivelul de înțelegere, de dezvoltare al copiilor și totodată activitatea se bazează pe stimularea copiilor de a manipula obiecte, de a cerceta, investiga, de căuta și descoperii soluții, ceea ce asigură un transfer mai bun al informațiilor.

Învățarea bazată pe metodele activ participative conduce la dezvoltarea unor comportamente observabile precum: - comportamente de participare activă (copilul e activ, răspunde la întrebări, pune întrebări); - gândire creativă (copiii au propriile interpretări, oferă sugestii); - aplică strategiile de învățare însușite în situații diverse; - metodele active ajută copiii să-și construiască cunoștințele, să înțeleagă. Activitățile matematice, prin faptul că implică însușirea unor noțiuni și operarea cu termeni destul de dificili chiar și la grădiniță, solicită metode care să facă din preșcolari participanți activi la procesul învățării, care să faciliteze însușirea cunoștințelor pe calea activității proprii. Fie că sunt aplicate în cadrul jocurilor didactice ca formă de organizare tradițională a activităților matematice în grădiniță, fie în cadrul activităților interdisciplinare matematice, metodele active sunt căile prin care se realizează aceste activități într-un mod stimulat. Pe lângă metodele active-participative, educatoarea poate organiza conținuturile matematice și prin preluarea unor metode didactice utilizate de obicei în cadrul altor activități. De exemplu, însușirea noțiunilor matematice se poate realiza prin povestiri, poezii și cântece, fixarea și evaluarea poate fi realizată prin ghicitori, activități practice și artistico-plastice, jocuri de mișcare, activități de educație fizică, atât în cadrul activităților obligatorii, cât și la centrele de interes. Matematica în grădiniță poate fi abordată în forme și situații foarte diverse, ea poate fi integrată, corelată cu toate celelalte activități, și poate fi realizată prin metode didactice variate. Aceste metode, prin faptul că se centrează pe activitatea preșcolarilor, valorifică într-un mod activ potențialul acestora, permițând abordarea matematicii din perspective variate, diverse, ceea ce favorizează menținerea atenției pentru o perioadă mai îndelungată de timp, asimilarea, fixarea și păstrarea mai îndelungată a cunoștințelor. De asemenea, prin faptul că oferă posibilitatea corelării matematicii cu alte forme de activitate, educatoarea îi ajută pe copii să înțeleagă că nu este doar o disciplină care-i învață reguli și convenții, ci face parte din viața de zi cu zi, este o disciplină care nu se învață doar pentru însușirea unor cunoștințe abstracte, ci pentru a folosi aceste cunoștințe în contexte practice.

Bibliografie:

1. Gluiga Lucia, Spiro Jodi – Învățarea activă, Ghid pentru formatori și cadre didactice, București, 2001.
2. Cerghit, Ioan, "Metode de învățământ", Ed. Polirom, 2006.
3. Nicola, Ioan – Fărcaș, Dominica, "Pedagogie generală", Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1998

Barierile în comunicarea instituțională metode de soluționare studiu de caz

*Prof. Măndescu Mihaela Dumitra,
G.P.P. "Tic-Pitic" Mioveni, Argeș*

Pentru copil , familia concentrează primul său univers afectiv si social.

În familie se constituie sentimentul de apartenență socială, pentru că familia este un grup social în care membrii sunt legați prin relații nu numai biologice ,ci și psiho-morale,economice și juridice răspunzand unul pentru celalalt în fața societății.

Viața copilului în familie sintetizează într-o manieră particulară relațiile sociale, caracteristicile vieții de familie fiind date de structura relațiilor dintre membrii acesteea ,precum și de valorile pe care se întemeiază aceste relații.Dereglarea climatului familial generează stări tensionate, blocaje sau disfuncții ale comunicării dintre părinți , dintre copii și părinți, stări de insatisfacție, comportamente regresive, timiditate excesivă sau chiar ostilitate.

M.S. este o fetiță de 6 ani ce provine dintr-o familie legal constituită, fiind singurul copil al familiei. Ambii părinți lucrează ca muncitori calificați. Situația materială a familiei este bună, părinții, deși tineri , reușind să-și achiziționeze o locuință proprie, asigurându-și un trai decent.

La venirea în grădiniță , **M.S.** avea 3 ani și era un copil energic și amuzant ce relaționa cu ceilalți copii și cu adulții din grădiniță.

Venea zilnic cu jucării de acasă, foarte atragatoare ce păreau și chiar erau foarte scumpe, atrăgând în jurul ei un grup considerabil de copii cu care organiza jocuri.A devenit destul de repede liderul grupului.

De regulă, **M.S.** venea foarte devreme, fiind adusă de mama sa care are locul de muncă foarte aproape de grădiniță, la încheierea programului fiind luată de tatăl său care termina programul de lucru înaintea mamei.

După o perioadă de aproape un an, la plecarea de la grădiniță venea întotdeauna altcineva s- o ia acasă: o vecină, o colegă de serviciu de-a mamei, un alt copil mai mare.De fiecare dată, **M.S.** avea reacții de respingere, întrebând invariabil de ce nu a venit s- o ia mama sau tata.

Observand reacțiile fetei, mi-am pus întrebări în legătură cu cauza care le generează, propunându-mi să urmăresc și alte aspecte ale comportamentului acesteia.

Dacă la început am observat că aducea în continuare jucării, dar nu se mai manifesta ca lider în organizarea jocurilor, abandonându-le în grija celorlalți, ulterior am constatat că era mai tot timpul abătută, răspundea doar când era solicitată, fără să se concentreze să răspundă corect, avea o privire neexpresivă, “în gol”, de multe ori. Fetea manifesta slab interes pentru ce se întâmpla în jurul ei, fiind neatentă, neinteresată, mobilizându-se greu în activitatea grupei. Devenise superficială în efectuarea unor sarcini, având rar impulsul de a se face remarcată, fiind surprinsă uneori de întrebările adresate personal, ca și când nu ar fi auzit.

Apropiindu-mă de M.S. și vorbind cu ea, am întrebat-o dacă se simte bine, dacă este cumva bolnavă, aceasta mi-a răspuns că nu este bolnavă, că nu a fost la doctor, ci că este foarte separată pe părinții ei. Insistând mai mult, am aflat că aceștia sunt mai mult plecați, că ea îi vede doar seara tarziu, și atunci se ceartă. Credea că se cearta din cauza ei și că nu o mai iubesc.

Revolta copilului M.S., senzația că nu este iubit, a dus la diminuarea comunicării, la blocaj.

Pentru că mama avea locul de muncă aproape de grădiniță, am căutat-o într-o pauză și am purtat o discuție cu aceasta, în legătură cu problemele copilului aducându-i la cunoștință ceea ce am observat.

Nu a fost surprinsă de cele auzite motivându-mi că și acasă este foarte liniștită, punând toate aceste manifestări pe seama cuminenței. Nu a observat că fetița sa suferă, motivând că ambii părinți s-au străduit să-i aducă tot ce și-a dorit: jucării, haine frumoase, dulciuri.

Insistând asupra unor aspecte sesizate de-a lungul observării comportamentului fetei, am aflat că este adevărat că își petrec foarte puțin timp cu copilul și că sunt momente în care se ceartă, copilul asistând. De ceva timp relațiile în familie sunt tensionate, în certurile lor, părinții aducând tema divorțului.

Am discutat și cu tatăl fetei, jenat de faptul că problemele lor de familie au devenit oarecum publice. I-am explicat că pe mine ca persoană privată nu mă interesează anumite aspecte, dar, ca educatoare mă interesează în măsura în care acestea afectează evoluția copilului. Și acesta mi-a confirmat că au ceva probleme, dar se vor strădui să le depășească. Odata recunoscute, obținând și promisiunea că se vor strădui să depășească problemele din familie le-am sugerat să colaboreze, creșterea unui copil fiind o muncă în echipă, eu arătându-mi disponibilitatea.

În primul rând i-am rugat pe cei doi părinți să facă un efort și să se abțină de la discuții în contradictoriu în fața copilului, care înțelege destul de bine ce se întâmplă și suferă, chiar dacă ei nu au timp să vadă.

Apoi i-am rugat să petreacă mai mult timp cu aceasta, renunțând la stimulentele materiale (jucării scumpe) pe care copilul nu le mai accepta cu ușurință.

Le-am recomandat ,de asemenea ,să fie buni ascultători, astfel încat să-l facă pe copil să înțeleagă că-i preocup, sincer, problemele lui, confesiunea creand o atmosfera de simpatie și respect reciproc, să fie flexibili și să arate copilului că sunt dispuși să facă schimbări pentru ca lucrurile să intre în normal, să fie capabili să zambescă, simțul umorului putand să-i ajute să iasă din situațiile dificile.Un zambet,îl poate apropia părintelui pe copil ,chiar și în momente de criză.

Pe parcursul programului de la grădiniță , am urmarit în mod special evoluția fetei , încurajand-o să comunice, să participe la jocuri, în care de cele mai multe ori i-am repartizat un rol important, la activitățile comune ,precum și la cele recreative , stimuland-o, lăudand-o.

La un moment dat cand am parcurs tema “Munca părinților mei”am aflat de la ea cate lucruri știa despre părinții ei și despre munca lor , cat de mult îi aprecia.

La serbarea de 8 Martie M.S. a pregătit, pe langă darul pentru mama și un desen pe care a spus ca-l va dărui tatălui său cand va ajunge acasă.Intrebataă ulterior cum a primit tatăl cadoul, mi-a povestit că s-a bucurat foarte mult și el i-a citit o poveste ca răsplată.

Era vizibilă îmbunătățirea relațiilor de comunicare de acasă pentru că M.S. începuse să redevină copilul tonic și implicat în viața grupei.

CONCLUZII:

Oricat de mult ne-am strădui să-i oferim copilului nostru compensații materiale , faptul că nu poate să-și împărtășească sentimentele sau să primească sprijinul necesar atunci cand are nevoie, îl doare, îl face să-și piardă încrederea în adulți și se închide într-o lume a lui.

Părinții sunt primii care trebuie să stabilească o bună comunicare cu copilul.In continuare am adresat tinerilor părinți cateva sfaturi care au dat rezultate și -n cazul relatat:

- Găsiți un loc atat în inima și în casa dvs. unde nimic și nimeni să nu vă deranjeze atunci cand vreți să comunicați cu copilul!
- Acceptați eforturile lui de a comunica și lăudați-le și atunci cand nu reusește pe deplin!
- Acceptați răspunderea pentru mesajele greșite pe care le transmiteți copilului dvs.Mesajele negative conduc de cele mai multe ori la rezultate negative.
- Colaborați cu toți cei care vă pot sprijini în efortul dvs. sau pe care îi puteți sprijini spre binele copilului:educatoare, medici, psiholog, etc.
- Incurajați copilul să mențină comunicarea deschisă și astfel veți reuși să fiți cel mai bun prieten al copilului dvs.!
- Ascultați întotdeauna și opinia copilului dvs.,mai ales în cazul în care trebuie să găsiți soluții la unele probleme care îl vizează in mod direct!
- Nu mințiți copiii, deoarece ei vor afla adevărul mai devreme sau mai tarziu și-și vor pierde încrederea in dvs.!
- Ultimul, dar și cel mai important îndemn pe care îl fac tinerilor părinți este de a vă iubi copiii necondiționat pentru simplul motiv că sunt copiii dvs.,nu pentru ceea ce ați dori dvs. să fie!

Bibliografie:

1. Ion-Ovidiu Panișoara-“Comunicarea eficientă”, Editura Polirom-Iasi
2. ”Sfaturi pentru părinți”-lucrare tipărită de către Reprezentanta UNICEF în România, în cadrul programului Educație parentală în învățământul preșcolar.

Linia ca element al limbajului plastic

*Prof. înv. primar Matei Maria,
Școala Gimnazială "Nanu Muscel", Câmpulung*

Linia reprezintă unul dintre elementele de limbaj fundamental al artelor plastice, care este un simbol al dinamicii, este urma unui punct în continuă mișcare, având aceeași potență explozivă ca și punctul. Linia devine astfel un mijloc de comunicare interumană.

În realitate coexistă linia cu rolul de linie ornament, prezentă pe formele materiale create de natură întâlnite la zebre, tigri, fluturi, pești, frunze și flori, dar și la formele create de om

care pot fi țesături, cusături, imprimeuri textile, obiecte ceramice și de uz gospodăresc.

Obținerea liniilor plastice prin utilizarea diverselor tehnici de lucru:

Alături de punctul plastic și linia plastică contribuie consistent la realizarea unor compoziții plastice de mare rafinament, pline de semnificație și expresivitate.

După scopul în care sunt utilizate liniile plastice pot îndeplini următoarele roluri în realizarea unei compoziții: - cu rol de construcție (conturează sau acoperă suprafața formei, construiește volumul obiectelor). Aceste tipuri de linii se pot obține folosind tehnici de lucru pe suport uscat sau umed.

Exemplu: folosind **tehnica acuarelă pe suport uscat** se poate realiza o compoziție în care sunt reduse flori, frunze sau diverse animale (figura 7).

Linia în duct continuu și linia modulată

Linia continuă, construită fără reveniri, dintr-o singură trăsătură, se numește și linie în duct continuu. În funcție de aspectul ei, poate fi de două feluri:

- **Linia modulată:** este linia care pe traseul său conține zone subțiri alternate cu altele îngroșate (subțire – gros). Din acest motiv este utilă pentru a sugera volumul, forța, vigoarea.

Tema plastică: *Rolul constructiv al liniei*

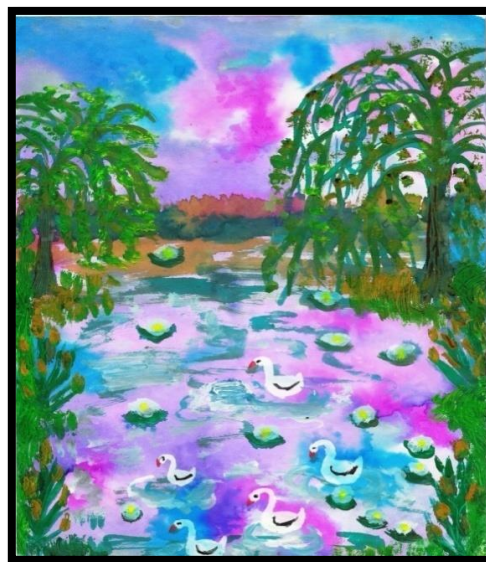

Subiectul: **Mărțișor**

Linia nemodulată: este linia care are grosimea uniformă pe tot traseul ei. Grafia sa are aspect decorativ și necesită precizie și siguranță din partea autorului. În mod frecvent, este folosită ca linie de ornament în ceramică, la portul popular, la țesături, la creștături în lemn.

- **cu rol de semn plastic** (figura 12; sugerează elemente din natură, mișcare, exprimă o stare sufletească, etc).

Exemplu: Tehnica utilizată este **tehnica fuzionării la margine** care este specifică tehnicii acuarelei. Pentru realizarea fuzionării s-a udat planșa cu un strat fin de apă, apoi se aplică acuarela sau cerneala de diferite culori care a fuzionat la margine. Pe fond uscat/umed s-au redat apoi cu ajutorul liniilor și al punctelor diferite viețuitoare acvatice, diferiți arbori și plante de apă precum și păsările care înoată pe luciul apei folosindu-se **suprapunerea culorilor**.

Tema plastică: Rolul figurativ al liniei

Subiectul: *Peisaj din Deltă;*

- *cu rol decorativ:* (figura 14; decorează, înfrumusețează spațiile cu caracter decorativ).

Exemplu: Se pot utiliza diverse tehnici de lucru printre care se află „*Tehnica Zgrafiti*” sau cum mai este cunoscută și sub denumirea de *tehnica modelelor zgâriate*.

Această tehnică de lucru constă în aplicarea unui strat de pete de culoare așezate pe un suport de carton alb (pasteluri în ulei) peste care se aplică după uscare un strat subțire de soluție de săpun de casă sau de aracet. După ce s-a uscat, se aplică un strat de vopsea acrilică neagră astfel încât toată suprafața să fie acoperită cu negru. Se lasă să se usuce aproape complet apoi cu un băț de la o scobitoare sau de chibrit se trasează modelul dorit ajungându – se la stratul de dedesubt. Se pot obține diferite modele foarte originale și expresive.

Tema plastică: Rolul decorativ al liniei plastice

Subiectul: *Covorul;*

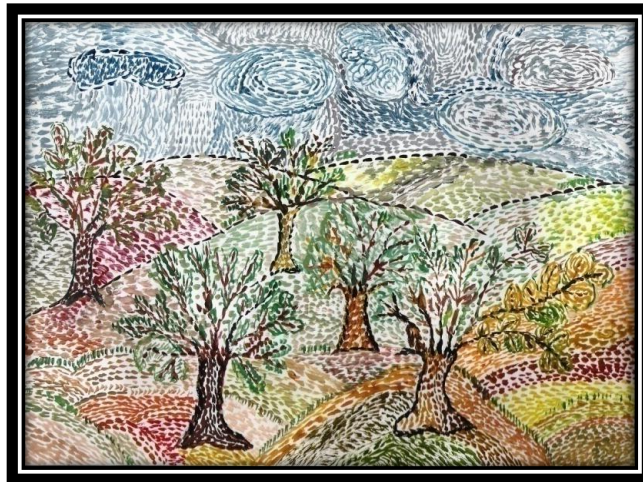
Efectele expresive ale liniei sunt folosite în diferite ipostaze, determinate de forma acesteia, care poate fi simplă, continuă, egală, modulată, compusă (conjugată), activă, hașurată, după cum poate fi subțire, sensibilă, groasă, energetică, întreruptă, lungă, scurtă, clară, difuză.

Semnificația și expresivitatea liniilor rezultă și din modul în care sunt grupate, combinate și susținute de culoare.

Compoziția și forma plastică sunt mai expresive dacă linia utilizată este modulată în ductul ei. În acest mod, poate căpăta expresivitate în sine, poate sugera lumina- umbra sau poate avea efect de spațialitate (aproape –departe) .

Rolul expresiv al liniei
plastice

Subiectul: *În livadă;*

Managementul proiectelor educaționale

*Prof. Margarit Iuliana,
Școala Gimnazială "Eugen Ionescu", Slatina*

Deoarece în țara noastră, sistemul educațional trece printr-o serie de transformări, pentru a optimiza procesul de învățământ și a-l adapta schimbărilor continue, s-a simțit nevoia elaborării unui nou management școlar. În felul acesta, o școală bine condusă ar excela prin calitatea și implementarea proiectelor sale. Referatul de față abordează subiectul "managementul proiectelor", punctând cele mai importante aspecte din practică și din terminologie. De asemenea, s-a ținut cont de faptul că atunci când vorbim de proiectarea managerială în educație, trebuie să ținem cont și de celelalte concepte specifice, și anume: proiectare educațională sau proiectare curriculară.

Cuvinte cheie: management educațional, managementul proiectelor, educație, proiecte.

Proiectul educațional reprezintă un set de activități desfășurate într-o perioadă de timp determinată, planificate și controlate și care au drept scop producerea unei schimbări în bine a situației beneficiarilor organizației. Termenul de „proiect” provine din latinescul „proicere” care semnifică „a arunca înainte”, definiție care sintetizează formularea obiectivelor principale. În activitatea de planificare a proiectelor din domeniul educației, se ține cont de elementele caracteristice ale unui proiect educațional. Acesta trebuie să includă precizarea unui timp limitat, bine determinat; o echipă de proiect ad hoc; obiective precise, clar formulate; rezultate măsurabile; un plan; activități interconținute; resurse; schimbare față de starea inițială; risc; metodologie specifică și o strategie de dezvoltare (Kovacs, 2015).

În multe cazuri, în practică se confundă termenii de proiect și de program, cauzând confuzii. Relația dintre proiect – program are o caracteristică specială, care delimitează sensul acestora.

Proiectul poate fi independent sau poate fi inclus în program, așa cum există și programe care conțin proiecte educaționale și pot exista și proiecte cu scop de definire și creare a unui program (Bârgăoanu, 2006).

Proiectarea este demersul pentru transformare, intențiile generale de orientare și a dezvoltării organizaționale. Alcătuirea unui proiect și proiectarea instituțională constituie integrarea operativă, transpunerea acțiunilor și a valorilor în rezultate concrete, semnificative și oportune.

I. Managementul de proiect

După elaborarea proiectului, activitatea echipei manageriale este focalizată pe identificarea și aplicarea strategiilor, metodologiilor și pe modalitățile organizatorice de implementare a acestora. Se realizează coordonarea echipei de proiect/program, analiza și reglarea operativă a demersurilor acționale. Tot acest demers poate fi transpus prin sintagma „managementul de proiect/program“, care pune în valoare competențele cognitive, metodologice și operaționale ale celor responsabili sau activitatea managementului care desemnează totodată și tipurile de acțiuni specifice ale managerilor (Asaftei, 2015).

Procesul de conducere al unei organizații constă într-un șir de activități desfășurate în diferite etape și realizate ciclic. Aceste grupe de activități constituie funcțiile managementului de proiect.

Sintetizând referințele din literatura de specialitate, se pot schița următoarele note definitorii ale managementului de proiect/program la nivelul organizației școlare (Androniceanu, 2004, pp.12-15; Opran, 2002, pp. 103-105; M.Ed.C., Consiliul Național pentru Pregătirea Profesorilor, 2001, pp. 9-14)

- reprezintă un ansamblu de procese dinamice care se desfășoară în contexte bine definite, în care se organizează și se utilizează resursele, condițiile necesare, într-o manieră controlată și structurată, în scopul realizării obiectivelor;
- utilizarea competență a calificărilor interpersonale, comunicarea, analiza, logica, luarea deciziilor, planificarea, organizarea și controlul utilizării resurselor, strategiilor de implementare a proiectului și a valorificării condițiilor;
- un amestec de atitudini, abordări și tehnici care poate fi aplicat la o gamă largă de sarcini concrete și care conduc la realizarea obiectivelor;
- gestionarea cu succes de către echipa managerială și echipele de proiect a schimbării pe care proiectul/programul o va produce;
- ansamblu de procese de implementare și analiză continuă a proiectului /programului, raportate la mai multe subdomenii: managementul scopului proiectului /programului, managementul curriculumului, managementul resurselor umane, managementul resurselor materiale și financiare, managementul informațiilor, managementul relațiilor intra- și interinstituționale, managementul timpului, managementul riscului, managementul calității.

Astfel, managementul de proiect/program se poate defini ca o strategie managerială de implementare, coordonare, monitorizare și evaluare continuă. Acesta urmărește o reglare operativă a produselor manageriale, în vederea realizării la un nivel înalt de performanță a obiectivelor strategice, tactice și operaționale.

II. Proiectarea managerială

Proiectarea managerială ”reprezintă o activitate fundamentală situată la nivelul strategic al managementului instituțional, obiectivată în elaborarea dimensiunii strategice a proiectelor educaționale”(Bunaisu, 2012, pag.31) ;

- managementul proiectelor educaționale: ”reprezintă un ansamblu de activități de organizare, coordonare a implementării proiectelor, monitorizare și reglare operative, analiză și revizuire a proiectelor educaționale, fiind exercitat la toate nivelurile activității manageriale: strategic, tactic și operativ;

- managementul prin proiecte educaționale este un concept cheie integrativ, care denumesc o paradigmă a managementului educațional descentralizat, flexibil și deschis relațiilor comunitare, orientat spre dezvoltarea organizațională” (Bunaisu, 2012, pag.31).

În ceea ce privește principalele avantaje ale utilității managementului prin proiecte, acestea vizează mai ales controlul optim care se poate efectua asupra utilizării resurselor, necesar în situația când resursele disponibile pentru activitatea unei organizații sunt restrânse. Mai pot fi menționate relațiile îmbunătățite cu clienții, intervalul restrâns de timp pentru dezvoltarea organizației, costuri minime, calitate mai înaltă și randament de profit mai mare. De asemenea, creșterea eficienței activității per ansamblu prin canalizarea spre finalități îmbunătățește coordonarea între departamente și mărește gradului de motivare a angajaților (Gherguț & Ceobanu, 2009).

CONCLUZII

Din punctul de vedere al managementului proiectelor, unitatea de măsură a performanței trebuie să fie capacitatea organizației de a face o legătură durabilă între proiectele pe care le desfășoară și obiectivele strategice și operaționale. Corelarea activității de elaborare și management de proiecte cu activitățile de planificare strategică la nivelul organizației/comunității este un fapt foarte important.

Managerul școlar, ca oricare alt manager, este persoana care trebuie să aibă în vedere acțiunile necesare care aduc progresul organizației pe care o reprezintă. Pentru a-și putea duce la îndeplinire această sarcină, este necesar să aibă mai ales disponibilitate pentru comunicare și capacitate de înțelegere a problemelor interne și externe cu care se confruntă organizația școlară.

Bibliografie:

1. Kovacs, Ș., 2015. Managementul proiectelor. Disponibil la: <https://www.slideshare.net/INVDPM/managementul-proiectelor-52171730>.
2. Bârgăoanu, A., 2006. Management educațional și comunicare instituțională. Școala Națională de studii politici și administrative: București.
3. Asaftei, L., 2015. Analiza SWOT. Disponibil la: <http://documents.tips/documents/eseu-analiza-swot.html>.
4. Androniceanu, A., 2005. Noutăți în management public. Ediția a II-a. Editura Universitară: București.
5. Androniceanu, A., 2006. Managementul schimbării. Editura Economică: București.
- Opran, C., 2002. Managementul școlar – note de curs. Editura Comunicare: București.
6. Consiliul Național pentru Pregătirea Profesorilor, 2001, pp. 9-14
7. Bunăiașu, C.M., 2012. Elaborarea și managementul proiectelor educaționale. Editura Universitară: București.
8. Gherguț, A. & Ceobanu, C. 2009. Elaborarea și managementul proiectelor în serviciile educaționale. Ghid practic. Editura Polirom: București.
9. Chașovschi, C. Managementul proiectelor. Curs pentru învățământ la distanță. Disponibil la: www.scolare.pcriot.com

Avantajele și dezavantajele învățării online

*Prof. înv. primar Maier Mirela Monica,
Școala Gimnazială “Alexandru Ioan Cuza”, Tg. Mureș*

Învățarea online îi ajută pe elevi să progreseze, însă este important să se ajungă la un echilibru între inovație și convenționalitate

Educația online este unul dintre numeroasele progrese pe care tehnologia și lumea digitală le-a pus la dispoziție. Nu mai trebuie să fim prezenți fizic la clasă pentru a învăța și, în timp ce mediul învățării online este diferit de configurația tradițională a clasei, nu înseamnă neapărat că este mai puțin eficient.

Odată cu apariția telefoanelor mobile, internetului, playerelor, DVD-urilor și multe altele, ce ar trebui folosit în clasă și ce trebuie lăsat la ușa școlii? Aceasta este o întrebare la care mulți profesori și părinți se gândesc în aceste zile.

Nu există un răspuns ușor. Există avantaje și dezavantaje clare ale utilizării noilor media în clasă. Acum dezbateră este mai presantă ca niciodată, deoarece programele de învățământ încorporează tot mai mult tehnologia și profesorii experimentează noi metode de predare. Pe de o parte, tehnologia îți permite să experimentezi în pedagogie, să reorganizezi sala de clasă și să implicii mai bine elevii. Pe de altă parte, unii susțin că tehnologia din clasă poate distra atenția și poate încuraja înșelăciunea.

Elevii sunt nativi digitali. Au crescut cu tehnologia. De fapt, este una dintre abilitățile de bază ale secolului XXI de care vor avea nevoie în școală și la locul de muncă. A avut loc o trecere, relativ rapidă, de la paginile cărților la paginile web online. De exemplu, volumele de enciclopedii, mult apreciate de generațiile trecute, au devenit acum mai învechite, deoarece aceste cunoștințe sunt ușor accesibile prin internet și CD-ROM-uri. Copiii din învățământul primar învață cum să folosească noile media mai rapid și mai bine decât părinții lor.

Ca profesor pentru învățământul primar, am început să încorporez platformele digitale în demersul didactic și am constatat că folosirea rețelelor de socializare poate să-i implice pe elevi foarte bine în cadrul orei. Astfel pentru a încuraja participarea elevilor la ore, tehnologia poate fi utilizată pentru a completa planurile de lecție cu materiale digitale, videoclipuri, știri, discuții online. Unul dintre principalele avantaje ale accesării paginilor de pe web este că majoritatea au hiperlinkuri ce ne conduc către o altă pagină și ne deschid o cantitate vastă de informații.

Avantaje ale învățării online:

- Oferă o alternativă la clasele tradiționale.
- Permite o anumită flexibilitate și îl determină pe elev să fie responsabil, să învețe automotivația și autodisciplina.
- Se obține un feedback instantaneu. Învățare este mai activă; putem crește implicarea prin sondaje online sau prin întrebări de testare în timpul lecțiilor. Aceste sondaje ajută la implicarea tuturor elevilor, inclusiv a celor timizi care în mod normal nu ar ridica mâna în clasă.
- Există nenumărate resurse care fac învățarea mai distractivă și mai eficientă. De la aplicații și manuale electronice până la platformele educaționale, nu lipsesc instrumente care pot transforma sala de clasă. Unii profesori se orientează spre „gamificarea” clasei, utilizarea scenariilor competitive și distribuirea de puncte și recompense pentru a face sala de clasă mai distractivă și mai antrenantă.
- Se pot automatiza o mulțime de sarcini obositoare cum ar fi urmărirea prezenței și performanței elevilor.
- Elevii au acces instantaneu la informații noi, care le pot suplimenta experiența de învățare.

- Favorizează un mediu de învățare mai colaborativ. Elevii, conectați în rețea online, pot împărtăși informații, pot lucra împreună la proiecte de grup și pot interacționa cu cadrul didactic.

Dezavantaje ale învățării online:

- Este impersonală, spre deosebire de educația în clasă în care există o interacțiune față în față reală între elev și profesor. Învățarea online oferă un tip intens de învățare, în timp ce educația în clasă vine cu interacțiunea umană. Prin interacțiunile față în față, profesorii pot ajuta elevii să-și construiască respectul de sine și încrederea și maturitatea emoțională.

- Utilizarea internetului și a altor instrumente digitale au adăugat noi cerințe în viața profesorilor și au crescut dramatic gama de conținut și abilități pe care aceștia trebuie să le cunoască, astfel a crescut și volumul lor de muncă.

- Calitatea informațiilor și sursele pe care elevii le găsesc poate să nu fie de calitate.

- Există, de asemenea, problema gradului de securitate a programelor de învățare online.

- Elevii nu au acces egal la resursele tehnologice.

- Autenticitatea muncii. Oricine poate realiza un proiect și nu elevul propriu-zis.

- Evaluările au tendința de a fi bazate doar pe cunoștințe și nu neapărat pe partea practică.

Elevii au astăzi la dispoziție resurse la care mulți dintre noi nu am visat niciodată. Cele mai multe dintre aceste resurse pot fi utilizate și pot ajuta elevii să învețe și să progreseze, însă este important să se ajungă la un echilibru între inovație și convenționalitate. **Este clar că avantajele sunt mai mari decât dezavantajele, dar cheia tehnologiei în clasă va fi întotdeauna relația profesor-elev, pentru că acolo are loc educația.**

Poate fi frustrant și consumă timp, dar, în final, tehnologia în educație poate deschide uși către noi experiențe, noi descoperiri și noi moduri de învățare și colaborare, însă nicio tehnologie din clasă nu poate înlocui profesorii talentați și inspirați.

Utilizarea softurilor educaționale la grupa de copii preșcolari

*Profesor învățământ preșcolar Marica Rodica,
Grădinița cu program prelungit "Trenulețul Veseliei", Bistrița*

Instruirea asistată de computer schimbă atitudinea elevului, dar și a profesorului față de învățare, elevul devine centrul demersului de învățare, rolul lui este activ pentru că el își construiește cunoașterea, profesorul mijlocește învățarea completând experiența sa personală cu ce îi oferă platforma de e-learning și softurile educaționale incluse.

Preșcolarii sunt preocupați și atrași mai ales de facilitățile grafice și sonore ale calculatorului, dar treptat ei conștientizează faptul că îl pot utiliza ca instrument de învățare și sunt dornici să facă acest lucru în orice moment al zilei.

Chiar dacă pentru copilul de 5-6 ani cele mai benefice sunt cele directe cu obiectele și fenomenele lumii înconjurătoare, folosind cât mai mulți analizatori, mai ales experiențele din natură, folosind calculatorul ei își dezvoltă un alt stil cognitiv, care pare că este la fel de eficient ca învățarea prin contactul direct cu lumea înconjurătoare, pentru că îl îndreaptă spre independență, îi dezvoltă creativitatea tehnică, cultura vizuală, îl introduce într-un climat de autodepășire, de competitivitate punându-l în situația de a învăța prin efort propriu.

Utilizarea calculatorului în procesul de învățământ devine din ce în ce mai importantă din două motive: are loc o informatizare a societății; mediile de instruire bazate pe informatică oferă un puternic potențial educativ. Achiziționează în acest sens pe calea "educației pentru tehnologie și progres", „ca răspuns al sistemului educațional la un imperativ al lumii contemporane”.

- Un soft educațional performant trebuie să atragă prin calitatea prezentării, să asigure necesarul de informații pentru o anumită temă, să asigure interacțiunea dintre calculator și profesor, să se poată adapta în funcție de caracteristicile utilizatorului. Cu ajutorul programelor didactico-informatică ale softurilor educaționale se eficientizează procesul de predare-învățare-evaluare a cunoștințelor. Utilizând softurile în cadrul activităților se vor dezvolta:
- gândirea logică;
- spiritul de observație;
- memoria vizuală;
- atenția voluntară;
- operațiile intelectuale prematematice;
- deprinderile de lucru cu calculatorul;
- abilitățile de utilizare prin intermediul softurilor educaționale;

Utilizarea softurilor prezintă unele avantaje privind învățarea:

- furnizează un mare volum de date

- stimulează implicarea copilului în învățare;
- asigură o instruire individualizată;
- facilitează realizarea unui feedback rapid și eficient;

În ceea ce privește dezavantajele privind învățarea, acestea sunt:

- prezintă segmente de instruire fixe, care nu solicită întreaga capacitate a minții umane;
- răspunsul corect este cotelat uneori în funcție de detaliu și nu de esență;

Utilizarea softurilor educaționale în activitățile din grădiniță, se dovedește a fi un instrument de învățare eficient, care determină apariția unor modificări semnificative în achiziția cunoștințelor și în atitudinea față de învățare a copiilor. Copiii le place mai mult să învețe prin intermediul softurilor educaționale, decât prin metode tradiționale, acestea contribuind la dezvoltarea unor atitudini pozitive față de învățare și la îmbunătățirea rezultatelor obținute.

Exercițiile din softurile educaționale sunt prezente într-o formă accesibilă copiilor pentru vizualizarea corespunzătoare a conceptului însușit. Imaginile permit restructurarea unei probleme, aceasta fiind mai ușor procesată de sistemul vizual și perceptiv al copiilor, sporind abilitatea acestora de a înțelege fenomenele mai dificile.

Softurile educaționale se pot folosi în cadrul tuturor tipurilor de activități. Unele softuri educaționale pot fi utilizate în cadrul mai multor discipline, deoarece sunt concepute interdisciplinar.

Jocul și instruirea sunt indisolubil legate, calculatorul, softurile educaționale, devenind astfel parteneri și prieteni ai copiilor. În grădiniță sunt utilizate cu precădere jocurile logice cu diferite grade de dificultate. Folosirea calculatorului este sinonimă cu jocul, deoarece copilul trebuie să respecte niște reguli, atât în manipularea aparaturii, cât și în comunicare, aceasta bazându-se pe un limbaj specific.

Interesul copiilor pentru activități asigură reușita acestora, de aceea trebuie alese conținuturi și strategii adecvate, acestea ținând de apanajul educatoarei, prin care se și asigură aspectul activ și formativ de dirijare al învățării.

Raportându-mă la ipoteza unei cercetări pe care am efectuat-o cu copiii de vârstă preșcolară, am ajuns la următoarele concluzii:

- copiii și-au dezvoltat gândirea logică, spiritul de observație, memoria vizuală și atenția voluntară prin folosirea softurilor educaționale;
- s-au familiarizat mai ușor și mai temeinic cu operațiile intelectuale prematematice;
- și-au consolidat capacitatea de a recunoaște, denumi și utiliza formele geometrice;
- și-au consolidat deprinderile de comportare civilizată, precum și procesul de socializare, de relaționare cu cei din jur a fost unul pozitiv;

- toate noțiunile matematice corespunzătoare vârstei lor au fost însușite de către copii într-o perioadă de timp mult mai scurtă, cu un ritm mult mai rapid și cu o plăcere deosebită;

Utilizând softurile educaționale am identificat următoarele avantaje și dezavantaje privind copiii, pe care doresc să le fac cunoscute:

- softul reprezintă un mijloc de învățare preferat de copii, pentru faptul că le pare animat, viu, activ și este interactiv;
- stimulează interesul, curiozitatea, dar mai ales independența în rezolvarea sarcinilor și căutarea soluțiilor;
- permit minții și mâinii “să se joace” până la găsirea soluției, un minim act creativ desfășurându-se din instinct și imaginație sau, uneori, din simplă plăcere;
- dezvoltă calități personale, ca perspicacitatea, creativitatea, gândirea logică, puterea de concentrare, îndemânarea specifică;

Dezavantajele utilizării softurilor educaționale:

Din punct de vedere medical:

- lucrul la calculator implică o poziție statică, solicitând coloana vertebrală și generând poziții defectuoase;
- având în vedere vârsta fragedă poate afecta vederea acestora;

Din punct de vedere psihosocial:

- nu favorizează relațiile sociale, putând duce la așa numita “singurătate computerizată”;
- introduce mai multă dirijare în procesul învățării;

Ținând cont de avantajele și dezavantajele prezentate anterior mi-ar plăcea să fie luate în considerare următoarele recomandări:

- educatoarea să selecteze cu atenție softurile utilizate în activitățile didactice, studiind integral informațiile acestuia;
- joaca la calculator să nu devină un simplu amuzament, ci să constituie mereu o variantă de joc prin care copilul să descopere și să învețe în mod planificat, o acțiune prioritară în procesul instructiv-educativ;
- folosirea calculatorului să nu înlăture celelalte activități, ci să le completeze;
- educatoarele trebuie să depună efort pentru a transmite prin forța informaticii un impuls pentru dezvoltarea aptitudinilor și capacităților fiecărui copil, a capacități sale creatoare în special;

Utilizarea softurilor educaționale în activitățile din grădiniță s-a dovedit a fi un instrument de învățare eficient care determină apariția unor modificări semnificative în achiziția cunoștințelor și în atitudinea față de învățare a copiilor.

Bibliografie:

1. Adăscăliței A., Instruirea sistată de calculator, Editura Polirom, Iași, 2007
2. Metodologia implementării competențelor cheie în curriculumul școlar aplicat, Institutul de Științe ale Educației, București, 2010

Exemplificarea aplicării metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii

*Prof. inv. preșc. Martinescu Mihaela Luminița,
Grădinița P.P. Nr. 7, Mangalia*

Nevoia de schimbare din societatea actuală implică schimbări și în educație. Un pas important vizează modul de abordare a activității didactice ca și cerință privind adaptarea copilului la aceste vremuri. Copiii primesc multă informație, prin diferite canale, de aceea trebuie ajutați să-și exerseze capacitatea de înțelegere și de selecție a acesteia.

De un real sprijin, printre altele, sunt metodele interactive de grup, bazate pe învățarea activă. Acestea sunt modalități moderne de stimulare a învățării experiențiale, de exersare a capacităților de analiză și de dezvoltare a creativității copiilor. Realizându-se sub formă de joc cu reguli, acestea motivează copilul și elimină stresul, iar diversitatea sarcinilor de învățare, diferite de la o metodă la alta, dau posibilitatea acestuia de a experimenta variate capacități intelectuale. Astfel, multitudinea situațiilor de învățare dezvoltă copiilor o gândire democratică care se perfecționează continuu prin implicare în activități specifice.

În continuare voi prezenta câteva exemple în care am aplicat metode interactive de grup, și anume:

Explozia stelară - este o „metodă de stimulare a creativității, o modalitate de relaxare a copiilor și se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de probleme și noi descoperiri”.

Etape:

- ✓ așezarea copiilor în semicerc, pe scăunele;
- ✓ așezarea imaginii ce reprezintă jocurile copiilor iarna, pe steluța mare, centrală;
- ✓ așezarea steluțelor cu întrebări în jurul steluței centrale (Cine?, Ce?, De ce?, Unde?, Când?)
- ✓ fiecare copil care a extras întrebarea își formează grupul;

- ✓ copiii colaborează în grup, în scopul elaborării întrebărilor, timp de cinci minute;
- ✓ revenirea în semicerc și adresarea întrebărilor reciproc, individual sau prin intermediul reprezentantului;
- ✓ aprecierea răspunsurilor și înregistrarea celor mai interesante, de către educatoare;
- ✓ realizarea sintezei parțiale, de către fiecare grup, a răspunsurilor primite;
- ✓ realizarea sintezei finale de către 1-2 copii sau de către educatoare.

Aplicatie: Lectură după imagini „Jocurile copiilor, iarna”

Set de întrebări elaborate:

CINE? Cine este în imagine?; Cine poartă costum roșu?; Cine construiește omul de zapadă?; Cine hrănește pasărele?; Cine se află în colțul din dreapta, sus?.

CE? Ce anotimp este prezentat în imagine?; Ce fac copiii?; Ce haine poartă copiii?; Ce obiecte folosesc copiii pentru joc?; Ce rostogolesc copiii pe zapadă?; Ce mâncare pun la vrăbiuțe?;

DE CE? De ce a căzut băiatul?; De ce au ieșit copiii afară?; De ce poartă haine groase, copiii?; De ce au manșii?; De ce se bucură copiii?;

UNDE? Unde se joacă copiii?; Unde se dau cu schiurile?; Unde se dă copilul cu sania?; Unde se dau copiii cu patinele?; Unde pun mâncarea pentru păsărele?

CÂND? Când ninge afară?; Când fac copiii om de zăpadă?; Când se bucură copiii?; Când patinează copiii?; Când intră copiii în casă?;

Schimbă perechea - este o „metodă de predare - învățare interactivă de grup care constă în rezolvarea sarcinii în pereche.”

Etape:

- ✓ se împarte colectivul de copii în două grupe egale și se distribuie în două cercuri concentrice pe scaunele sau în picioare;
- ✓ se comunică sarcină;
- ✓ la un semnal se schimbă perechea;
- ✓ copiii din cercul interior rămân pe loc, iar cei din cercul exterior se mută spre dreapta, formând o altă pereche;
- ✓ la epuizarea sarcinilor copiii revin în cerc;
- ✓ se analizează ideile perechilor;
- ✓ concluziile se consemnează de către educatoare.

Aplicație: Convorbire „Mama”

Ce nume are mama ta?; Ce face mama ta?; Unde lucrează?; Ce hobby-uri are mama ta?; Ce mâncăruri îi plac?; Ce dulciuri, băuturi preferă?; Ce culoare preferă?;

Ce treburi face mama ta?; Ce obiceiuri are?; Cum este mama ta(însusiri sufletesti - exemplificare cu fapte)?; Cum are părul?; Ce culoare are părul?; Ce culoare are ochii?; Are prieteni mama ta?; Cum te alintă mama ta?

Acest „joc,, l-am realizat în pereche mama – copil, fiecare vorbind de mama sa. S-au concluzionat apoi ideile și s-a obținut profilul mamei, în general.

Aplicatie: Observare „Mărul”

Etape:

- ✓ copiii din interiorul cercului au în mâini mere de culori și forme diferite;
- ✓ se analizează mărul și se trag concluzii făcând uz de toate organele de simț și de cunoștințele acumulate cu alte ocazii.

Cum se numeste fructul despre care vorbim?; Unde crește mărul?; Ce culoare are mărul?; Cum este mărul, ca marime, în comparație cu nuca?; Dar cu portocala?; Dar cu pepenele?; Cum vi se pare mărul la pipăit?; Ce formă are?; Ce observăm dacă-l rostogolim?; Ce miros are mărul?; Ce gust are mărul?(copiii au la dispoziție bucățele de măr și scobitori); Cum consumăm merele?; Ce preparate putem face din mere?; La ce ne ajută merele?

Se concluzionează informația în jurnalul mărului.

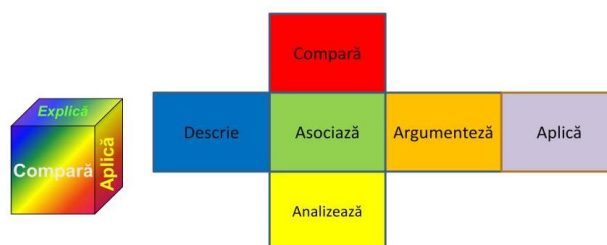
Aplicație: Joc „Eu spun una, tu spui multe”

Copiii din interiorul cercului au imagini cu obiecte la numărul singular. Perechea precizează forma de plural și schimbă perechea .

Se atrage atenția asupra faptului că unele cuvinte se denumesc la fel și la singular și la plural.

Se concluzionează pe bază de imagini (singularul și pluralul).

Cubul - este o „metodă de predare – învățare care urmărește un algoritm ce vizează descrierea, comparația, asocierea, analizarea, aplicarea și argumentarea.

Aplicație: Poveste „Fata babei și fata moșneagului”, (fixarea conținutului poveștii)

• *Descrie:* o întâmplare a unui personaj, lădițele fetelor, fântânile la dus și întors, cățelușele la dus și întors și cuptoarele.

• *Asociază:* o însușire a personajelor cu o faptă

• *Analizează*: comportamentul personajelor în diverse situații, momente din poveste

• *Aplică*: interpretarea, pe roluri, a unui personaj

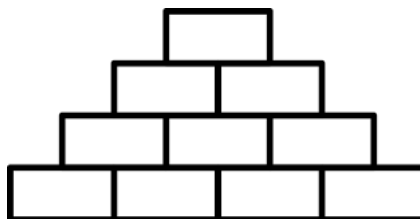
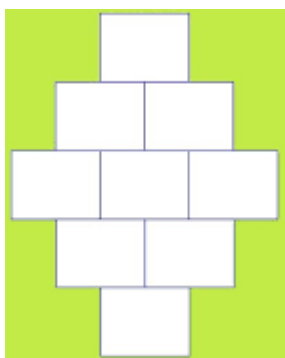
• *Argumentează*: expresii din text, cuvinte noi, comparații,

În acest caz cubul se rostogolește aleatoriu, fiind stabilite mai multe sarcini pentru o fațetă a cubului. Jocul se poate relua cu altă ocazie.

Aplicație: Mama - convorbire

- *Describe*: o întâmplare cu mama
- *Compară*: mama ta cu alte mame
- *Asociază*: mama cu o ființă, obiect
- *Analizează*: faptele bune ale mamei, comportamentul mamei în diferite locuri
- *Aplică*: în jocul „De-a mama”, ce te învață mama.

Piramida și diamantul - sunt „metode care dezvoltă capacitatea de a sintetiza principalele probleme, informații, idei ale unei teme date sau ale unui text literar,„. Se respectă grafica metodei.

Aplicație: Diamantul animalelor domestice

1. Animal de companie
2. Două animale care dau lapte
3. Trei animale ierbivore
4. Două animale cu coarne
5. Un animal cu copite

Aplicație: Diamantul animalelor sălbatice:

1. Animal care hibernează
2. Două animale carnivore
3. Trei animale care au gheare

4. Două animale care sunt și domestice și sălbatice
5. Un animal viclean

Aplicație: Piramida pieselor geometrice

1. Un cerc mare, roșu
2. Doua triunghiuri mari albastre
3. Trei pătrate galbene
4. Patru cercuri mici subțiri
5. Cinci piese geometrice mici

Este foarte importantă alegerea momentului din lecție pentru reușita aplicării metodei.

Datorită faptului că performanțele obținute prin aplicarea metodelor interactive de grup sunt percepute de copii, aceștia devin mai responsabili în rezolvarea sarcinilor viitoare. Ei descoperă o nouă experiență interrelaționând în grupuri de învățare activă, capătă încredere în capacitățile individuale și ale grupului și își cultivă dorința de a se implica în rezolvarea sarcinilor de grup, iar grupul înțelege să nu-și marginalizeze partenerii de grup, să aibă răbdare și să fie toleranți.

Bibliografie:

Breben S., Gongea E., Ruiu G., Fulga M., Metode interactive de grup,, - Ghid metodic, Editura Arves, 2002, Craiova

Dezvoltarea abilităților sociale prin intermediul activităților din grădiniță

*Prof. Lupușoru Coca Delia,
Grădinița Lumea Copiilor, Constanța*

Preșcolăritatea aduce schimbări în viața copilului în plan relațional, solicitările ivite odată cu intrarea copilului în grădiniță, antrenează după ele interacțiuni cu alte persoane, cu alte moduri de simțire, gândire și acțiune care pot afecta superficial sau profund comportamentele, modifică atitudinile, apar fenomene ca: imitarea, contagiunea, cooperarea, conflictele, stările de entuziasm sau apatie colectivă, stări tensionale sau destinate.

Grupa de preșcolari necesită o studiere mai atentă, fiind importantă cunoașterea dimensiunilor psihosociale ale grupei de preșcolari, ca grup social, pentru ca ele prefigurează dimensiunile viitoarei clase de școlari.

Dacă se cunoaște autentic specificitatea grupei de preșcolari și se valorifică toate influențele educative (inclusiv variabilele psihosociale) această grupă poate deveni un “colectiv” pe parcursul celor trei ani de grădiniță.

Primul grup prin care trece copilul este cel familial, apoi, cunoaște și se va integra în grupurile de joacă, în grupurile educaționale, în grupurile de prieteni și mai târziu, în grupurile de muncă.

În grădiniță, relația instructiv-educativă se constituie în contextual unei rețele complexe și dinamice de atitudini și relații reciproce între educatoare și copii, între copil și grupa de copii, precum și între copiii aceleași grupe.

Pe lângă activitatea didactică, educatoarea desfășoară și alte activități care îi stimulează pe copii (îi laudă, le acordă recompense); creează condiții ca ei să se comporte într-un anumit fel (influențează mediul ambiant, le cere să fie politicoși, să salute, să ajute și să ceară ajutorul pentru joc sau activități; le creează un climat psihosocial care este favorabil exprimării tuturor sentimentelor și trăirilor pe care preșcolarii le simt la un moment dat.

Intervenția educatoarei în dirijarea acestor fenomene se poate concretiza atunci când se desfășoară activitatea pe grupe sau frontal.

Copiii, pe lângă dobândirea de noi cunoștințe, priceperi și deprinderi, îndeplinesc anumite sarcini sociale, ajută la distribuirea materialelor, își aleg partenerii preferați de joc, cooperează, au inițiative, intră în competiție, resping pe cei care îi deranjează, generează conflicte sau intervin în aplanarea lor, se bucură împreună, se supără, se ceartă, plâng uneori.

Aceste activități și tipuri de relații apărute în grupa de preșcolari implică interacțiuni cu alte persoane, determină apariția unor fenomene psiho-sociale, apare spiritul de grup.

La vârsta preșcolară, copilul își petrece o parte a timpului, trăiește și acționează într-o colectivitate, are emoții și sentimente pozitive sau negative față de ceilalți copii, față de educatoare sau față de personalul din unitate.

Repartizarea într-o anumită grupă a copilului la grădiniță este o decizie importantă, deoarece trebuie să cunoaștem tipul de interacțiune care îl securizează pe copil (și care este reprezentat de tipul de relație pe care copilul l-a stabilit cu părinții săi), care îi potentează dezvoltarea integrală, care corespunde individualității sale. Acestea ne vor ajuta să alegem cea mai bună variantă pentru copil și familia sa, copilul având nevoie de o relație afectivă cu un adult care să-i poată răspunde la fel ca părinții la nevoile sale.

Datorită momentelor de interacțiune foarte încărcate de afecte la care suntem martori sau la care participăm în mod direct (separarea de părinți, coșmarurile din timpul somnului de după-amiază, momentele de igienă ale copilului), este foarte important să se producă un transfer afectiv dinspre copil spre noi în calitate de educatori. Copilul se liniștește în prezența noastră, ne caută cu privirea atunci când își ține părintele de mână și vine spre grădiniță, ne povestește ce a făcut acasă. În acest fel, pentru copil putem deveni *persoana de referință* din punct de vedere afectiv.

Pentru a putea construi o relație de referință securizantă pentru copil trebuie:

- Să acordăm un timp special acestei relații, chiar dacă avem mai mulți copii în grijă sau avem alte responsabilități. Este un suport important pentru dezvoltarea copilului într-un cadru care-i conferă siguranță afectivă.

- Să fim constanți în atitudinea noastră și să-i arătăm copilului că se poate baza pe noi: suntem acolo când sosește la gradiniță; suntem lângă el când plânge, ne ținem promisiunile;
- Să fim realiști cu așteptările pe care le avem de la copil;
- Să avem o bună relație cu părinții acestuia. Copilul trebuie să simtă că există o relație pozitivă între noi și părinții săi.

În grupa de preșcolari apar și se manifestă spontan *sentimente de atracție sau de respingere*, de simpatie sau de antipatie, de acceptare sau de neacceptare a celor cu care vin în contact. Aceste interrelații socio-afective nu pot fi separate de celelalte interrelații care se stabilesc într-un grup, cum ar fi interrelațiile de cooperare, de competiție, de comunicare, se poate doar evidenția faptul că interrelațiile socio-afective au o importanță deosebită în desfășurarea activității instructive-educative din grădiniță.

Investigând relațiile interpersonale din grupa de copii preșcolari ne putem da seama dacă aceasta este constituită și funcționează după criteriile afective, preferențial, dacă în interiorul lui există un climat cald, apropiat, de simpatie reciprocă între membrii, sau dimpotrivă, există relații conflictuale, tensionale.

Copiii leagă prietenii prin aceste contacte află despre interesele și preferințele pentru anumite activități, se cunosc, iar bunele relații, starea de bine dintre ei, reprezintă o condiție facilitatoare pentru socializare-învățare și dezvoltare.

Astfel de prietenii se pot lega și prin frecventarea unor alte tipuri de activități împreună, în afara grădiniței: cercul de pictura, cercul de modelaj, teatru, balet, pian, plimbări în parc etc. sau prin împrietenirea părinților.

Stabilirea dimensiunilor afectiv-simpatetice la nivelul grupei de preșcolari este necesară și poate fi la îndemana educatoarei prin folosirea tehnicilor sociometrice prin care pot fi măsurate relațiile afectiv-simpatetice.

Testul sociometric constituie punctul de plecare. Datele obținute sunt ulterior prelucrate și sunt obținute informații privitoare la poziția fiecărui membru în interiorul grupului.

Finalitatea practică a acestor investigații oferă educatoarelor posibilitatea de a acționa în cunoștință de cauză nu numai asupra preșcolarului ca individ, ci și asupra grupei de preșcolari în vederea optimizării procesului de învățământ preșcolar, luându-se în considerare condițiile concrete atât în investigarea cauzelor, în elaborarea tehnicilor necesare, cât și în interpretarea rezultatelor. Activitățile extracurriculare cu valoare de amintiri pot contribui în mare măsură la diminuarea comportamentului violent și la coeziunea grupului prin legarea de prietenii.

O altă tehnică importantă pentru dezvoltarea socio-emoțională a copilului este aceea de a iniția tot felul de jocuțe. Astfel, jocurile și jucăriile reprezintă cel mai simplu și eficient mijloc de a-l ajuta pe copil să-și însușească principalele aptitudini sociale și emoționale. În plus, sunt și pe înțelesul copilului, lucru care face ca eforturile de a-l face să priceapă anumite lucruri se diminuează considerabil.

Printre cele mai recomandate astfel de activități pentru dezvoltarea emoțională a copilului se numără jocurile de rol, jucăriile de plus, jocurile de societate etc.

Jocurile de rol sunt cele mai recomandate în acest sens, deoarece îl pot pune pe copil într-o mulțime de situații imaginare din care copilul poate învăța să socializeze cu ceilalți.

Exemple de jocuri ce pot dezvolta abilitățile socio-emoționale ale copilului: *Cubul emoțiilor*, *Săculețul cu emoții*, *Cum te-ai simți dacă...*, *Oglinda fermecată*, *Curcubeul*, *Prietenul meu* etc.

Atelierul de lucru de tip *WORKSHOP* ca formă de bază a activităților desfășurate sub formă de întâlniri cu părinții, poate deveni eficient în demersul de formare a abilităților socio-emoționale.

Avantaje ale acestei tehnici de lucru:

Asigură implicarea liberă, creativă și personal a fiecărui participant;

Asigură un cadru optim pentru o comunicare asertivă și depășirea blocajelor ;

Oferă tehnici eficiente de educație alternativă ;

Pot fi utilizate instrumente de învățare autentice ;

Un joc ce urmărește dezvoltarea conceptului de sine este jocul-exercițiu *Poveste despre familia mea*. În desfășurarea jocului copiii sunt încurajați să deseneze membrii familiei, să-i prezinte și să povestească o întâmplare din familie. Educatoarea va solicita descrierea membrilor familiei și a rolului pe care-l ocupă fiecare. Dacă există cazuri cu părinți divorțați, copilul respectiv va fi îndemnat să vorbească despre ambii părinți. Copiii vor fi apreciați de către educatoare: *Bravo, ne-ai vorbit foarte frumos despre familia ta, ai o familie frumoasă*. Se lucrează cu un grup de 3-4 copii.

Jocul *Spune cum este...* este un joc prin care putem dezvolta expresivitatea emoțională. Jocul se poate juca într-un grup restrâns de 2-3 copii. Pe masă sunt jetoane. Copiii vor veni pe rând și vor alege un jeton și vor spune ce face copilul din imagine și vor denumi expresia acestuia – vesel, trist sau speriat. Copiii sunt încurajați să folosească onomatopee în redarea plânsului, râsului, vor fi apreciați și aplaudați.

Un joc ce încurajează copiii în identificarea diferitelor emoții, cum este *bucuria*, *supărarea*, *tristețea și teama* este *Jocul emoțiilor*. Înainte de a începe jocul, copiii sunt rugați să prezinte o situație când au simțit *teamă*, *bucurie*, *supărare* sau *tristețe*. Aceasta ajută să identifice emoțiile. Jocul poate fi jucat de 2 până la 6 copii. Fiecare copil primește o planșă de joc. Pasul următor - un pachet de carduri libere este împărțit între copii. Pentru fiecare copil sunt date cardurile libere care aparțin planșei de joc aflat la el. Pe rând fiecare copil aruncă cu zarul. Dacă zarul arată o imagine cu o emoție cardul corespunzător este luat. Dacă zarul arată culoarea roșie copilul stă o tură. Dacă zarul arată verde copilul poate să dea încă odată. Jocul emoțiilor poate să fie jucat ca și un joc de memorie. Toate cardurile libere sunt în pereche. Se amestecă și se pun cu fața în jos pe masă. Pe rând copiii întorc câte două carduri la rând. Dacă emoțiile de pe card sunt identice, copilul poate să păstreze cardurile și să mai întoarcă carduri. Copilul care strânge cele mai multe carduri este învingătorul. Jocul emoțiilor este format din: 6 planșe de joc, 48 carduri libere cu emoții, un zar cu emoții, un ghid de utilizare.

CONCLUZII

Dezvoltarea socială și emoțională a copilului este esențială pentru modul în care va crește și va evolua ca persoană. Dacă abilitățile motorii și creșterea copilului se dezvoltă în mod firesc sau natural, cea emoțională sau socială necesită ajutorul părinților, educatorilor care trebuie să dea dovadă de foarte multă răbdare și de ceva timp. Un copil care deține frâiele unor abilități socio-emoționale esențiale va crește și se va dezvolta într-un adolescent și apoi într-un matur responsabil și împlinit.

Evoluția socială și emoțională se influențează una pe cealaltă și se dezvoltă adesea "la pachet". Multe dintre jocurile și activitățile care sunt recomandate pentru stimularea dezvoltării sociale a copilului își aduc o contribuție substanțială și în planul emoțional al copilului și invers.

Întâlnirile de joacă și integrarea copilului în grupuri de copii, încă de la vârste fragede, reprezintă o metodă simplă și eficientă prin care îl ajută pe copil să-și dezvolte principalele aptitudini sociale.

Dezvoltarea socială este diferită de cea emoțională, dar se influențează una pe cealaltă. Dezvoltarea emoțională are un rol esențial în fiecare etapă a împlinirii sociale a copilului. Dezvoltarea emoțională se referă și vizează formarea conceptului de sine a copilului prin capacitatea de a reuși să se perceapă ca o persoană unică, individuală, de a recunoaște emoții, sentimente, trăiri.

O dezvoltare emoțională echilibrată a copilului îl ajută să identifice rapid sentimente și emoții, să le exprime și să le facă față corespunzător în anumite situații. În plus, îl ajută să perceapă și să identifice trăirile prin care trec cei cu care interacționează și să gestioneze situația și dialogul în funcție de acestea.

Bibliografie:

- 1.MALIȚA, Mircea, *Teoria și practica negocierilor*, Editura Politică, București, 1972
 - 2.NICOLA, Ioan; FARCAȘ, Dumitru, *Teoria educației și Noțiuni de Cercetare Pedagogică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984
 - 3.PREDA, Viorica, PLETEA, Mioara, GRAMA, Filofteia, ..., 450 de jocuri educaționale – Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului, Editura Didactica Publishing House, București, 2011
 - 4.TOMȘA, Gheorghe, *Psihopedagogie preșcolară și școlară*, M.E.C., București, 2005
 - 5.VĂIDEANU, George, *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Politică, București, 1988
 - 6.VINTILĂ, Sergiu, *Negocierea și soluționarea conflictelor*, Editura Ars Docendi, Universitatea București, București, 2001
- *** *Curriculum pentru învățământul preșcolar*, MECI, București, 2008

Considerații psihopedagogice privind dezvoltarea intelectuală a copilului în direcția studiului matematicii

*Prof. Lungu Daniela,
Grădinița cu program prelungit Riki-Priki, Reșița*

Stadiul de dezvoltare al copilului reprezintă unul din criteriile importante ale intrării acestuia în grădiniță. Aceasta depinde de gradul de maturizare al personalității, fără a fi minimalizat aspectul biologic și social, prin a căror acțiune convergentă devine posibilă aprecierea maturizării pentru grădiniță. Astfel, prin intermediul activităților cu caracter formativ - creativ, copilul învață să perceapă, să înțeleagă, să gândească, să evalueze, să ia decizii și să acționeze.

Dezvoltarea intelectuală normală și capacitatea de învățare îi permit copilului ca, treptat să dobândească experiențe inovatoare proprii, nu numai în domeniul cognitiv, ci și în cel afectiv – motivațional, volitiv, social, moral și acțional.

Familia oferă copilului regimul de viață, satisfacerea trebuințelor, multă afecțiune și apreciere subiectivă, indulgență. Grădinița oferă copilului educație organizată, sistematică, dar păstrează relațiile maternale, pe care-l apreciază stimulat, cu obiectivitate. Mai târziu, școala oferă educație organizată, gradată, strâns legată de condițiile social-istorice.

La integrarea în activități, copilului i se formează deprinderile de a se încadra într-o activitate comună care comportă în minim de stăpânire de sine și autocontrol, capacitatea de a prelua sarcini formulate verbal, un anumit nivel de maturizare psihosocială manifestat în spiritul de colaborare cu educatorul și cu ceilalți copii.

Integrarea în activitățile grădiniței presupune integrarea copilului într-un nou regim de muncă. Educația intelectuală a copilului preșcolar se realizează sub aspectul dezvoltării proceselor psihice de cunoaștere (gândire, memorie, imaginație). La baza acestor capacități stau cunoștințele dobândite și „instrumentele” de muncă intelectuală. La baza acestor capacități stau cunoștințele dobândite și „instrumentele” de muncă intelectuală.

Adaptarea afectivă se caracterizează prin dezvoltarea vieții interioare a copilului. Emoțiile și sentimentele se dezvoltă în legătură cu cerințele de cunoaștere. Sentimentul sociabilității se manifestă prin bucuria pe care o trăiește copilul în activitățile executate în grup și recunoașterea contribuției fiecărui copil. Acest sentiment se manifestă în joc unde copilul învață să se supună unor reguli, să-și împartă jucăriile sau rolurile.

La vârsta preșcolară, memoria lucrează sub presiunea principiului realității, ceea ce înseamnă că preșcolarul fixează, recunoaște și reproduce situații așa cum există ele în viață, adică ea rămâne predominant textuală, mecanică, involuntară, intenționată, ca și tehnici generale și particulare de memorare se amplifică fixarea, păstrarea, recunoașterea și reproducerea.

Memoria de scurtă durată devine foarte activă, în timp ce memoria de lungă durată devine și ea mai consistentă, stocând idei, operații, strategii.

În planul cunoștințelor, memoria, deși impregnată încă cu elemente perceptivă și afectivă și fragmentară, fixată pe detalii, noutăți, curiozități, ea devine totuși mai eficientă și treptat mai selectivă. Cooperarea și competiția face ca procesele memoriei să fie conștientizate, voluntare.

Pentru a se dezvolta cât mai mult memoria preșcolarului, este important să i se asigure condițiile de memorare și de învățare, corecte și zilnice. Perioada frecventării grădiniței se caracterizează printr-o permanentă solicitare a gândirii, a cunoașterii sistematice a realității de către copil.

Potențialul de activitate intelectuală a copilului de la nivelul grupelor mici la cel al grupelor mari crește de aproximativ 3-4 ori. Acest fenomen se manifestă prin scăderea timpului de lucru la diferite tipuri de activități intelectuale (se trece la calculul mintal), precum și creșterea calității strategiilor gândirii (raportarea conținutului gândirii la principii, reguli, modele).

După cum se arată în literatura de specialitate, „gândirea operează cu cunoștințe – scheme, imagini, simboluri, concepte, dar și cu operații și reguli de operații... . Operațiile sunt instrumente de bază ale relaționării efectuate de gândire și inteligență cu conceptele sau cu informațiile”.

Gândirea preșcolarului funcționează antrenând:

- a) reprezentări;
- b) concepte (noțiuni)
 - descriptive – noțiuni din științele naturii: „structura” unei plante, a unor animale, etc.;
 - operative – noțiuni gramaticale, noțiuni aritmetice ca: „adunare”, „scădere”, „compunere”, „descompunere”, etc.;
 - referitoare la realitatea socială: „eveniment”, „sărbători”, etc;
 - filozofice – „ființe”, „lucruri”, etc.
- c) operații, strategii operative ale gândirii și reguli. Regulile prin care se rezolvă anumite categorii de situații, probleme din domeniul diferitelor arii curriculare constituie operativitatea specifică a gândirii, prezentă și în gândirea matematică.
- d) scheme și simboluri – cifrele, simboluri literare, simbolurile diferitelor arte, semne de circulație, insigne, drapele.

Bibliografie:

Alecu Marinela - „Metodica activităților matematice în grădinițe și clasa I”- Ed. Stigma;

Cerghit Ioan - „Metode de învățământ”, Ed Didactică și Pedagogică, București, 1990

Dumitrana Magdalena - „Activități matematice în grădinițe” – Ed. Compania, București, 2002

Stimularea gustului pentru lectură la școlarul mic

*Prof. înv. primar Marșeu Rodica Lavinia,
Școala Gimnazială Nr. 24, Timișoara*

Cu toată amploarea pe care au luat-o mijloacele audio-vizuale în difuzarea culturii, cartea și lectura ei rămân calea cea mai sigură pentru formarea culturii generale, pentru formarea personalității cititorului.

În urmă cu sute de ani, Miron Costin spunea: „că nu iaște mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”, realizând o caracterizare metaforică atât de izbutită a lecturii în viața omului.

Lectura este un instrument care dezvoltă posibilitățile de comunicare între oameni, făcându-se ecoul capacităților de gândire și limbaj; un instrument dintre cele mai prețioase ale activității intelectuale și de petrecere minunată a timpului liber; de cantitatea și calitatea lecturii depinzând armonizarea personalității umane.

Importanța lecturii constă în faptul că ea contribuie la îmbogățirea și dezvoltarea cunoștințelor elevilor, la formarea gustului pentru citire independentă, la dezvoltarea vocabularului elevilor, la formarea unei atitudini pozitive.

Perioada de formare a gustului pentru lectură coincide cu cea în care se pun bazele citirii, clasele I-IV. De aceea, învățătorul trebuie să aplice și să cunoască modalitățile cele mai eficiente de formare a gustului pentru lectură, încă din clasa I.

În primul rând, el trebuie să asigure tuturor copiilor posibilitatea de a-și însuși tehnica citirii corecte, rapide, conștiente și fluente. De asemenea, să-i obișnuiască pe elevi să lucreze cu cartea, să se orienteze în textul citit, să utilizeze dicționarele, fișele de lectură, fișele cu citate etc.

Lecturile selectate pentru școlarii mici sunt cele create de marea literatură clasică și populară care, chiar dacă nu au fost destinate copiilor, sunt accesibile acestora sau lecturile care se adresează direct copiilor, cum ar fi: „Povești” de Ion Creangă, „Basme” de P. Ispirescu, unele povești ale lui M. Sadoveanu („Dumbrava minunată”, „Făt Frumos”) și ale lui E. Gârleanu („Din lumea celor care nu cuvântă”). Din cărți elevii află lucruri interesante despre mediul înconjurător, despre viața oamenilor și a animalelor, despre trecutul istoric al poporului, despre muncă și profesiuni, educație cultural – artistică și moral religioasă.

La această vârstă, lectura lasă impresii deosebit de vii care pot determina atitudinea și comportamentul viitor al copilului. De aceea, încă din clasele primare, este necesar să cunoaștem ce și cât citesc copiii, respectând particularitățile lor de vârstă.

Recomandarea lecturii o fac învățătorul, părinții și bibliotecarul școlii, ținând seama de gusturile și interesul elevilor la această vârstă. Lectura recomandată nu trebuie să fie percepută de școlari ca o obligație obositoare, deoarece va fi privită și tratată ca atare.

La clasa a doua, elevul trebuie învățat să rețină titlul cărții, să poată răspundă mai mult sau mai puțin dezvoltat la întrebările învățătorului, să recunoască o lectură după un fragment din ea sau după ilustrații, să ordoneze ilustrații în legătură de o lectură, să participe la concursuri, să adopte o atitudine și un comportament adecvat. Învățătorul trebuie să transforme elevul din ascultător pasiv în cititor activ care să-și procure singur bucuria lecturii.

În practica școlară se pot folosi o multitudine de forme care să trezească interesul pentru lectură, să-l dezvolte și să-l mențină.

Una dintre cele mai utilizate tehnici în scopul dezvoltării la elevi a gustului pentru citit – lectură este citirea expresivă de către învățător a unor texte accesibile vârstei, dar neapărat interesante.

Se pot face audiții ale unor casete, CD-uri cu povești sau poezii citite (recitate) de actori consacrați, vizionarea unor spectacole de păpuși, teatru, film.

Un alt mijloc ar putea fi povestirea realizată de învățător sau în cazul unei lecturi citite de elevi începută de acesta și terminată de ei. Povestirea realizată de copii îi îndeamnă pe ceilalți colegi să citească și ei lecturile ascultate.

O metodă care asigură creșterea interesului este citirea fragmentată sau întreruptă în momentul cel mai interesant și solicitarea copiilor să continue ei lectura.

Alte metode pentru trezirea gustului pentru citit și lectură ar putea fi notițele cu privire la cărțile citite, mai întâi doar titlul și autorul, însoțite de desen care să sintetizeze conținutul, mai târziu cu notarea pe scurt a conținutului, a unor fragmente, expresii sau cuvinte care le-au plăcut mai mult.

Pot fi folosite și fișele cu citate, dar în cadrul claselor a III-a, a IV-a, acestea putând fi utilizate în orele de limbă și literatură română în special la compuneri.

Se poate recurge, de asemenea, la citirea selectivă din operele unor scriitori de valoare, accesibile vârstei copiilor sau la expozițiile carte, lansare de carte.

O metodă extrem de interesantă și atractivă poate fi șezătoarea literară unde copiii pot povesti, spune ghicitori, prezintă dramatizări, întrecându-se în interpretare frumoasă. Dramatizările sunt mult agreate de copii deoarece se pot identifica cu eroii poveștilor pe care le citesc.

Uneori chiar elevii pot recomanda anumite lecturi. Această formă de stimulare a celor mai buni cititori prin prezentarea lor în fața clasei trezește și în ceilalți elevi dorința de a citi mai bine printre a fi ales ca prezentator.

De o mare importanță în educarea gustului pentru lectură este colaborarea învățătorului cu familiile elevilor pentru a realiza o îndrumare corectă și în afara școlii, cu bibliotecile școlare pentru a oferi elevilor cărți potrivite vârstei, atractive, valoroase din punct de vedere literar.

Cu cât vor citi mai mult, cu atât vor înțelege copiii că mare e puterea cărții, că acest minunat ospăț al gândurilor la care este invitat în timpul liber, este un prieten în compania căruia niciodată nu este sigur.

Cartea – nu face zgomot, nu se supără că o ții prea mult sub ochii tăi, nici nervi nu face dacă o părăsești. Ea te face să vibrezi la ceea ce nu-ți oferă viața, îți lasă răgaz să meditezi, te urmărește cu stăruință în gând, te recheamă insistent să o iei dacă a fost bine, dacă ți-a plăcut.

Cartea e darnică pentru oricine.

Bibliografie:

- Nuță, S., Metodica predării limbii române în clasele primare, Ed. Aramis, București, 2000;
- Șincan, E., Îndrumător pentru învățători, părinți și copii, Ed. Gh. Alexandrescu, Craiova, 1993.

Dezvoltarea senzorială la vârsta preșcolară

*Profesor Macovei Cristina,
G.P.P. Pinocchio, Fălticeni*

La vârsta preșcolară dezvoltarea senzorială este una dintre cele mai importante laturi, datorită progreselor remarcabile pe care le face copilul în acest domeniu pe toate planurile și în toate perioadele de dezvoltare. Copiii zilelor noastre sunt confrunțați în diferite situații și fenomene complexe ale căror efecte le suscită curiozitatea, spiritul de investigație, de cercetare.

Percepția senzorială ne însoțește de-a lungul întregii vieți și ne servește ca bază a realității. Se știe că o percepție senzorială săracă determină o percepție redusă a realității. Din acest motiv, dezvoltarea senzorială reprezintă una din bazele construirii realității.

Procesele senzorial-perceptive se dezvoltă și se perfecționează în strânsa legătură cu procesul de creștere și maturizare, cu noile schimbări din cadrul activității și al planului relațional al copilului cu mediul natural social.

La vârsta preșcolară segmentul periferic al analizatorilor este format. Dezvoltarea în continuare a sensibilității acestora și discriminarea tot mai precisă a însușirilor obiectelor și fenomenelor sunt consecința dezvoltării și perfecționării activității centrale, corticale, a analizatorilor, a participării active a celui de-al doilea sistem de semnalizare la activitatea de analiză și diferențiere.

Maria Montessori consideră că simțurile noastre sunt niște “porți deschise spre lume”, iar materialele senzoriale sunt cheile date copilului pentru a le deschide. Ea afirma că simțurile sunt “*calea către minte*”, considerând că **experiențele senzoriale sunt modalitatea prin care copilul absoarbe informații despre mediul înconjurător, încă de la naștere**. La început el este un “*explorator senzorial*” care doar absoarbe impresii, dr. Montessori observând că el capătă abilitatea de a clasifica toate aceste informații în jurul vârstei de 3 ani.

Dacă între 0-3 ani copilul înregistrează senzațiile inconstient și neselectiv, între 3 și 6 ani are loc un proces al devenirii conștiente.

În această etapă, copilul devine conștient pe măsură ce își dezvoltă conștiința față de lumea înconjurătoare; percepțiile neordonate de până atunci se structurează, se sedimentează și se procesează, pentru a observa și a înțelege lumea în mod conștient.

Spre deosebire de materialele vieții practice, materialele specifice pentru dezvoltarea senzorială nu sunt cunoscute ca atare de copil din viața de zi cu zi. Acestea, deși nu-i aduc un aport nou de informație, îl ajută să conștientizeze și să clasifice ceea ce el cunoaște deja, să înțeleaga mediul în care trăiește. Materialele de dezvoltare din aceasta arie, pentru vârsta de 3-6 ani, au următoarele caracteristici:

1. Fiecare material izolează o singură caracteristică, cum ar fi culoarea sau sunetul, astfel încât copilul să se poată concentra doar pe aceasta, celelalte rămânând neschimbate.
2. Izolarea gradului de dificultate – gradul de dificultate al materialului variază în funcție de stadiul de dezvoltare și de capacitățile copilului.
3. Materialele senzoriale conțin controlul erorii, astfel încât copilul se poate corecta singur.
4. Sunt frumoase din punct de vedere estetic, stimulând copiii să lucreze cu ele cu grijă.

Materialele senzoriale se adresează specific unui anumit simț: vizual, tactil, baric, termic, auditiv, olfactiv, gustativ și stereognostic. În acesta din urmă, copilul învață să simtă obiectele fără să le vadă și să le recunoască doar pe baza a ceea ce simte. Cu materialele senzoriale din această categorie copiii fac perechi sau construiesc secvențe crescătoare sau descrescătoare.

O altă categorie de materiale senzoriale fac introducerea în geometrie. Lucrând cu ele, copilul intră în contact cu noțiunile de lungime, lățime, înălțime, grosime, volum, cu diferite forme geometrice plane (triunghi, pătrat, cerc, dreptunghi etc) și tridimensionale. Toate acestea reprezintă cheia orientării sale în lumea formelor.

Fiecare dintre noi are o capacitate extraordinară de a învăța în diferite moduri. Pentru a determina ce stil de învățare avem, nu trebuie decât să ne gândim la cum preferăm să învățăm ceva nou. Ne place să asimilăm noile informații, abilități, atitudini prin imagini, emoții, contacte cu persoane diferite, sunete, aplicații practice, prin participare activă, directă?

Stilul de învățare ne însoțește de când ne naștem. Nu este un „dat” pe viață. Este o „structură flexibilă”. (Băban, A., 2001) Nu există stil de învățare bun sau rău. Succesul vine cu varietatea stilurilor de învățare. Aceasta este o abordare corectă a învățării. Cel mai important lucru este să conștientizăm natura stilului de învățare.

După modalitatea senzorială implicată, în comunicarea didactică dintre profesor și preșcolar pot fi utilizate trei stiluri de învățare de bază: vizual, auditiv și tactil-kinestezic.

Sensibilitatea tuturor analizatorilor se adâncește și se restructurează, dar cea auditivă și vizuală au cea mai mare pondere. În general, în jurul vârstei de 5 ani, preșcolarii diferențiază și denumesc culorile fundamentale ale spectrului, precum și pe cele intermediare. Sensibilitatea tactilă, se dezvoltă în strânsa legătură cu cea chinestezică prin contactul cu obiectele, fiind totuși subordonată văzului și auzului. Se dezvoltă, de asemenea, și celelalte forme de sensibilitate: olfactivă, gustativă, chinestezică, proprioceptivă etc.

Cunoașterea complexă a diversității obiectelor și fenomenelor se realizează prin intermediul percepțiilor care subordonează și integrează senzațiile, detașându-se, individualizându-se, în raport cu cele ale antepreșcolarului. Astfel, "deși încărcate încă afectiv și situațional", percepțiile se vor desprinde treptat de particularitățile concrete ale situațiilor și de semnificațiile afective, centrându-se mai mult pe obiect, pe caracteristicile lui reale, obiective (P. Golu, 1992).

Treptat, în cadrul jocului, mai ales al jocurilor didactice, se realizează trecerea de la percepția spontană, neorganizată la percepția organizată, intenționată, orientată spre un scop care este observația, un rol important deținându-l activitatea, limbajul, experiența anterioară.

Se organizează și se perfecționează și unele forme complexe ale percepției: *percepția spațiului, a timpului, a mișcării*. Astfel, reflectarea însușirilor spațiale ale obiectelor (precum: mărimea, forma, relieful, poziția spațială etc.), implică interacțiunea mai multor modalități senzoriale (vizuală, tactilă, chinestezică etc.), iar detașarea însușirilor semnificative este facilitată și de dirijarea și întărirea verbală. Treptat, copilul poate percepe succesiunea în timp a unor evenimente și durata desfășurării lor, un rol important avându-l acțiunile practice, jocurile organizate, programul activităților instructiv-educative din grădiniță.

Auzul. Sensibilitatea auditivă și auzul fonematic se dezvoltă mai ales în procesul comunicării verbale, în procesul de învățare a unor cântece sau poezii.

Dacă până la această vârstă copiii au ascultat mai ales cântecele alese de părinți, acum ei își manifestă preferințele pentru anumite cântece sau ritmuri și chiar reușesc să le cânte sau să le fredoneze păstrând linia melodică. Acest fapt se datorează dezvoltării auzului muzical.

De asemenea, se îmbunătățește și abilitatea de a recunoaște unele obiecte, fenomene sau evenimente numai după sunetele pe care la produc.

Văzul. Sensibilitatea vizuală se dezvoltă de asemenea în această perioadă, sensibilitatea cromatică perfecționându-se foarte mult, majoritatea preșcolarilor deosebind culorile principale ale spectrului. Preșcolarii dau mai multă importanță strălucirii culorii decât categoriei de culoare. Totuși, ei arată o sensibilitate față de culori mai scăzută decât cea a adulților.

Datorită activității tot mai complexe se dezvoltă și spiritul de observație. Unii autori au demonstrat că „încă de la 3-4 ani copiii, ghidându-se mai ales după culoarea pielii, pot sesiza diferențele care apar între oamenii care aparțin unor rase diferite, dar le cred pasagere.” (Munteanu A., 1998)

Tactul . Sensibilitatea tactilă se dezvoltă în strânsă legătură cu cea chinestezică prin contactul cu obiectele crește posibilitatea diferențierii gradelor de presiune a obiectelor asupra suprafeței cutanate, a aprecierii formei sau dimensiunii unor obiecte doar pe cale tactilă.

Totuși tactul pierde teren, devenind un simț de control și de susținere a văzului și auzului care colectează prioritar impresii până la 6-9 ani. Acțiunile copilului în acest sens capătă direcție și sunt focalizate spre satisfacerea intențiilor.

Ceea ce se îmbunătățește foarte mult în această perioadă este coordonarea tact-văz astfel încât copilul reușește acum să realizeze contururi. Sesizând mai bine proporțiile și detaliile el reușește să le transmită și prin desen.

Gustul și mirosul. Copilul face progrese și pe plan gustativ și odorific, acestea specializându-se foarte mult. Copilul reușește să identifice unele alimente după gust sau după miros.

Mediul de proveniență are un rol important în stabilirea preferințelor sau aversiunilor față de anumite gusturi sau mirosuri.

Procesele senzoriale și motricitatea fină încep să se formeze în etapa preșcolară, în jurul vârstei de 3-4 ani, și sunt extrem de importante pentru viitoarea dezvoltare a copilului. Este perioada în care trebuie să fie încurajat continuu să exploreze mediul înconjurător, să-și dezvolte simțurile și îndemănarea, aspecte care îl vor ajuta să se descurce la școală și apoi, mai târziu, în viață.

Planul senzorial și explorarea acestuia sunt importante la vârsta preșcolară, deoarece furnizează prima bază a învățării și experienței copilului.

Procesele senzoriale se referă la senzații, percepții și reprezentări, cu care copilul ia contact încă de mic și pe care le dezvoltă prin contactul direct cu obiectele înconjurătoare.

Senzațiile sunt cele mai simple legături pe care preșcolarul le poate stabili cu mediul intern sau extern, pe baza simțurilor și a dorinței de explorare și cunoaștere, specifice vârstei. În urma contactului direct cu anumite obiecte și a exersării simțurilor, iau naștere și percepțiile, o altă componentă importantă a proceselor psihice.

Pe baza senzațiilor, copilul începe să enunțe fraze cu privire la starea sa de confort: "Mi-e cald, mi-e frig, arde, miroase urât etc." - toate acestea sunt percepții traduse în limbajul verbal. Părinții au un rol esențial în a învăța copilul să-și exprime aceste stări prin cuvinte, încă de la vârste mai mici.

Reprezentările, a treia componentă a proceselor psihice, se formează tot pe baza explorării și antrenării simțurilor. "Pe baza planului senzorial, se formează și primele reprezentări mai consistente, care vor constitui un bagaj cognitiv capabil să susțină capacitatea copilului de a povesti ce a văzut sau unde a fost, precum și de a sprijini imaginația și vocabularul său."

Urmând tendința naturală a copilului de a sorta și clasifica impresiile senzoriale, **materialele contribuie la creșterea potențialului intelectual. Minte copilului este stimulată să judece și să tragă concluzii**, făcând comparații în funcție de mărime, culoare, textură, temperatură, greutate, miros sunet... experiențe care îi fascinează pe copii. Astfel ei capătă uneltele necesare pentru a avea un mai bun control asupra mediului înconjurător.

Prin intermediul materialelor din aria senzorială este ajutat să înțeleagă, să ordoneze și să atașeze cuvinte gamei largi de informații pe care le primește prin simțuri (imagini, mirosuri, sunete, senzații, sentimente etc.), dezvoltându-și percepțiile fizice și mentale. Fiecare exercițiu izolează o anumită calitate, punând-o în evidență, pentru a putea fi mai ușor percepută și clasificată. De exemplu, tăblițele colorate sunt identice în ceea ce privește forma, textura, greutatea, sunetul, mirosul etc., singura diferență reprezentând-o culoarea, iar în cazul cutiilor sonore acestea diferă doar prin sunetele generate, având aceleași dimensiuni, textură, culoare etc.

Materialele senzoriale sunt primul pas spre abstractizare, ele fiind materializarea unor noțiuni abstracte.

Experiențele senzoriale ajută la rafinarea simțurilor copilului, contribuind la dezvoltarea biologică a acestuia prin dezvoltarea și maturizarea organelor de simț, având însă un rol important și în dezvoltarea sa mentală și socială. Acesta din urmă este și motivul pentru care sunt numite ”materiale de dezvoltare”. Este important de observat că rolul lor nu este de a oferi noi experiențe senzoriale, ci de a evidenția diferite proprietăți, ajutând copilul să obțină informații clare și să înțeleagă ceea ce a experimentat.

Dezvoltarea proceselor senzoriale este foarte importantă pentru cunoașterea și adaptarea la mediul înconjurător. Stimularea senzorială de poate face prin activități care implică materiale diverse. Și partea frumoasă este că nu-i nevoie de mare efort pentru a crea manual propriile materiale, deoarece orice obiect banal poate fi folosit pentru stimularea senzorială, așa cum o arată metoda Montessori.

Cu minim de efort, câteva materiale, și puțină imaginație, se pot crea minunate materiale senzoriale, care, deși par banale, sunt în realitate extrem de utile.

ACTIVITĂȚI SENZORIALE PENTRU PREȘCOLARI

ACVARIU CU JELEU

Gelatina se realizează conform instrucțiunilor de pe produs, mai adăugați puțin colorant albastru, așezați compoziția într-un acvariu sau borcan și lăsați să se răcească. Dați viață acvariului punând peștișori de plastic, pietricele, plante, scoici. Copiii vor adora să se joace cu mâinile în jeleu, așadar...spor la pescuit!

PUNGI SENZORIALE

Folosiți gel de păr pentru a umple câteva pungă sigilate, în care puteți pune diferite obiecte, precum nasturi, litere de plastic, piese de joc, și alte mărunțișuri care să stârnească interesul. Puteți organiza jocuri de sortare a obiectelor pe categorii, culori, dimensiuni, puteți scrie cuvinte cu ajutorul literelor sau picta cu degetul pe pungă dacă adăugați colorant în gelul de păr.

SPUMA CURCUBEU

Pentru a face o spumă excelentă pentru joaca micuților noștri trebuie să folosiți mixerul de bucătărie, astfel spuma va deveni pufoasă. Aveți nevoie de câteva linguri de apă și de vreo jumătate de cană de săpun lichid, apoi mixați totul bine, pe urmă așezați într-o tavă înaltă compoziția și picurați coloranți delimitând fâșiile cu cele șapte culori ale curcubeului. Lăsați copiii să-și facă de cap și să amestece culorile după bunul plac. Rezultatul vizual este unul de-a dreptul uimitor, iar parfumul săpunului stimulează simțul olfactiv.

Bibliografie:

- Bonchiș E. (coord) ,2000, Dezvoltarea umană – aspecte psiho-sociale, Ed. Imprimeriei de Vest, Oradea
- ISJ Suceava, CCD Suceava, 2004, „Învățarea durabilă”
- Lucian Ciolan, 2008, „Învățarea integrată – fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”, Editura Polirom, Iași
- Negovan, V., 2007, „Psihologia învățării” Editura Universitară, București

Strategia schimbării învățământului românesc și integrarea în structurile europene

*Prof. Năprădean Horațiu Traian,
director la Liceul Tehnologic „Gheorghe Pop de Băsești” Cehu Silvaniei*

Pentru că educația și instruirea nu constituie un scop în sine, transformarea sistemului economic și social, performanțele unei societăți date sunt dependente de natura și calitatea educației. În toate țările foste comuniste din Europa Centrală și de Est, sistemele educationale erau, la momentul 1989, construite și adecvate nevoilor caracteristice economiilor centralizate reflectând existența monopolului absolut al statului în educație, insuficienta preocupare pentru eficiența învățământului și pentru calitatea indivizilor școlarizați. Anul 1990 a găsit învățământul românesc nepregătit pentru a face față schimbării, incapabil să stabilească corelații suficient de exacte și flexibile între palierele educationale și cererea de noi calificări și competente din economie. Trecerea la o economie de tip concurențial a impus restructurarea profundă a economiei și a societății românești, ceea ce are implicații directe pe piața forței de muncă, piața care cunoaște dezechilibre și ajustări succesive de mari proporții, generate de mutațiile structurale din economia românească. Manifestarea acestor fenomene a impus regândirea sistemului educațional din perspectiva adaptării competențelor și specializărilor la reperele noului tip de economie și societate, inclusiv reconsiderarea rolului educației în ce privește impactul economic al acesteia. „Realizarea unui sistem de învățământ modern, flexibil și eficient este un obiectiv major al oricărei societăți deoarece nivelul de pregătire profesională al factorului uman este decisiv în obținerea unei productivități și competitivități superioare”^[1]. Justa apreciere a cerințelor majore ale organizării și funcționării sistemului de învățământ a făcut ca reforma învățământului românesc să devină o prioritate strategică a reformelor de tranziție la economia de piață. Învățământul românesc avea nevoie de o reformă sistemică, reală deoarece era încă marcat de romantismul secolului XVIII, de pozitivismul începutului de secol XX, purtând și povara fostului regim totalitar de sorginte comunistă.

De ce o reforma sistematica? Pentru ca are caracter global, este profunda si antreneaza o schimbare de paradigma in politica educationala, nu doar o schimbare de curriculum si de cadru legislativ. O astfel de reforma vizeaza logica interna a invatamantului si relatiile sale cu sistemul social global (fiind rezultatul unor schimbari politice de anvergura), sporind sensibil sansele de a promova o educatie pro-democratica si pro-europeana.

De ce o reforma reala? Pentru a inlocui invatamantul reproductiv cu un invatamant preponderent formativ, centrat pe competente specifice generatoare de autonomie educativa si actionala; pentru a face posibila trecerea de la un invatamant colectivizat la unul individualizat, garant al sanselor egale pentru fiecare; pentru a inlocui invatamantul centralist cu unul descentralizat, in care autonomia sa fie realitate; pentru a inlocui idealul enciclopedismului cu asumarea regulilor generative de performante; pentru a se putea trece de la politica dezvoltarii extensive la politica performantelor stiintifice cu impact asupra societatii si cunoasterii.

Aceste ținte (scopuri) ale unei reforme atotcuprinzătoare și efective a invatamantului nu se pot realiza in doar cativa ani, dar trebuie ca reforma sa fie continuata cu insistenta si sustinuta inclusiv politic pentru ca starea prelungita de latentă a sistemului sa nu evolueze spre o forma de inertie cronicizata. In acelasi context, se apreciaza ca reusita sau esecul reformei sistemului de invatamant depinde si de schimbarea mentalitatilor. In absenta unor reconsiderari a credintelor, convingerilor si atitudinilor impartasite de membrii institutiilor scolare, schimbarile profunde si plene promovate la nivel administrativ sau curricular risca sa nu antreneze reconsiderarea rolurilor invatamantului in societatea nou creata, existand chiar pericolul de a se reveni la vechile structuri. Desigur, schimbarea mentalitatilor este un proces dificil si de durata, dar cu efecte notabile, pe termen lung, asupra performantelor institutiei scolare. Actuala reforma a invatamantului pregateste intrarea in secolul XXI, secolul cunoasterii si al invatarii. De aceea, evolutia cantitativa si calitativa a invatamantului, eficacitatea cu care scoala isi indeplineste misiunea sociala sunt hotaratoare pentru viitorul societatii in care functioneaza. Sunt semnale ca secolul XXI va fi dominat de cercetare, inovatie, creativitate. Romania se pregateste, cu resursele limitate de care dispune, pentru a tranzita spre acest nou tip de societate a invatarii. Invatamantul poate contribui la pregatirea noii societati in masura in care intre obiectivele majore ale reformei se situeaza si urmatoarele patru *repere fundamentale* :

1. armonizarea continutului invatamantului cu principiile functionarii societatii postcomuniste: economie de piata, stat de drept, pluralism politic, libertati individuale imprescriptibile;

2. transformarea scolilor in medii de revigorare morala, de renastere cognitiva si de innoire tehnologica - cu efecte la nivel macrosocial;

3. rezolvarea in timp util a problemelor rezultate din modernizarea tardiva a Romaniei, folosind parghiile specifice invatamantului, prin asigurarea calificarilor solicitate de piata muncii, prin cercetarea stiintifica, prin politica educationala;

4. compatibilizarea organizarii, functionarii si evaluarii scolare si academice cu reperatele practicate si armonizate deja in spatiul euro-atlantic.

Aceste repere sunt, cel puțin în principiu, tangibile și rezonabile în măsura în care reforma învățământului este promovată prin înnoiri legislative și susținută financiar, astfel încât schimbarea de paradigmă efectiv să se producă; o altă condiție ar fi ca reforma învățământului să se coreleze cu celelalte reforme sectoriale, astfel încât să preceadă și să integreze opțiunile strategice ale celorlalte sectoare, afirmându-se că o schimbare reală de sistem pornită din rațiuni profesionale și care se racordează la nevoia de globalizare a cunoașterii și a performanțelor economice. Se degajă și o concluzie: „...fără o reformă a învățământului, România va rămâne în mod fatal o țară săracă, pradă demagogiei de ocazie și loc din care se scurg spre exterior tineri specialiști, lipsiți de perspectivă în propria țară”^[2].

Educația și, implicit, învățământul au intrat pe agenda politicilor în Europa Centrală din două rațiuni distincte.

Prima constă în nevoia de adaptare a educației în raport cu societăți care abia au parasit totalitarismul și s-au reorientat în direcția societăților deschise ale Occidentului.

A doua rațiune constă în dorința resimțită de țările Europei Centrale și de Est de a-și adecva performanțele intelectuale și tehnologice în raport cu lumea accidentală. Este clar pentru oricine că munca, studiile, petrecerea timpului liber în Europa de astăzi sunt pregnant caracterizate de mobilitate, de schimburi interculturale și de comunicare. Contactele, cooperarea și parteneriatul european fac parte integrantă din viața cotidiană a guvernelor, a mediilor de afaceri, a asociațiilor profesionale și a oamenilor obișnuiți.

În acest context, educația se confruntă cu solicitarea de a se reorganiza astfel încât soluțiile noi să fie posibil de aplicat pe scară largă. Procesele educative subliniază tendința tot mai puternică de unitate a țărilor și popoarelor europene și fondarea pe baze noi a relațiilor dintre ele, precum și adoptarea unei optici europene și luarea deciziilor la nivel european. Aceasta „optică europeană” vizează formarea unor cetățeni liberi, dornici și capabili să se implice în viața socială și politică a comunității.

Învățământul românesc prezintă premisele unui învățământ de tip european prin „sistemul de valori pe care le promovează, prin tipul de instituții educative care se străduiește să le consolideze, prin predilecția pentru cultură și educație interculturală și prin calitatea elitelor pe care le formează”^[3]. Integrarea europeană a devenit o prioritate a politicii educaționale promovate la nivel național prin noile curricule, standardele de calificare profesională și tipurile de diplome acordate, noile manuale școlare care au fost concepute în acord cu exigentele aderării la Uniunea Europeană, ca și printr-o serie de demersuri cum ar fi: reorganizarea studiilor în spiritul Declarației de la Bologna (1990); introducerea de elemente de studii europene în curriculum preuniversitar (în 2000); reglementarea practicii extensiunii universale prin franchising (1998); participarea specialiștilor români la programele Băncii Mondiale, Phare, Tempus, Leonardo, Socrates; aderarea la proiecte regionale; programe interguvernamentale de schimburi culturale și științifice, la care participă elevi, studenți, profesori și cercetători; prezența învățământului universitar românesc în circuitul învățământului internațional, confirmată prin numărul mare de studenți străini, care studiază în România.

Bibliografie:

[1] Marta Christina Suciu, *Investitia in educatie*, Editura Economica, Bucuresti, 2000, p. 78

[2] Andrei Marga, *Educatia in tranzitie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999, p. 29

[3] Novak Cornelia; Jigau Mihaela (colectiv) - *Cartea alba a reformei invatamantului*, Ed. Alternative, Bucuresti, 1998, p. 13

Autorii își asumă
întreaga responsabilitate
pentru conținutul articolelor.

ISSN 2285 - 8466

Grup editorial EDU:

Tg. Mureș, str. Avram Iancu, nr. 43, jud. Mureș

www.edituraedu.ro

www.educrates.ro

Tg. Mureș, 2021

